

FOLEBIK

BYDGOSKI INFORMATOR KULTURALNY | 10.24

Adam Wyzujak
o bydgoskim designie

Marcin Szymczak
o książce Zdzisława Pająka

**Felietony: Waligórski,
Kładź-Kocot, Bisz**

nr 10 (554) ROK MMXXIV
ISSN 1232-4450
INDEX 38139x
nakład 1000 egz.

13
FONOMO

MUSIC
AND FILM
FESTIVAL

2024

24—
26.10

BYDGOSZCZ
KUJAWY I POMORZE

ZOBACZ
MUZYKĘ

POSŁUCHAJ
FILMU

ORGANIZATOR

fundacja
nowa sztuka
wet music

WSPÓŁORGANIZATORZY

Projekt
współfinansowany
przez Miasto Bydgoszcz

MIEJSKIE
CENTRUM
KULTURY

GALERIA
MIEJSKA BIWA
W BYDGOSZCZY

MG FOUNDATION

PARTNERZY

DARON TECHNIK

Going.

spis treści:

Kultowe dzieło otwarte Raszewskiego	
Michał Tabaczyński	2
Drewniana fala wdziera się w zachodni fragment Wyspy Młyńskiej	
Agnieszka Wysocka	3
Bydgoski design	
Adam Wyzujak	6
Definicja gniewu	
Szymon Andrzejewski	9
Szmuclerka obolem, albo bóle Krzyża	
Miłosz Waligórski	10
14.	
Marta Kładź-Kocot	13
Opowieści niewydarzone, cz. 2	
Jarosław „Bisz” Jaruszewski	15
Śmierć Szamana	
Marcin Szymczak	17
Bardzo Młoda Kultura	
Marta Idczak	18

wydarzenia:

Adria Art	22
Klub Arka BSM	22
D.K. Orion BSM	22
Filharmonia Pomorska im. I.J. Paderewskiego.	22
Akademia Muzyczna w Bydgoszczy.	24
Bydgoskie Centrum Sztuki.	25
Galeria Autorska Jan Kaja i Jacek Soliński	25
Galeria Miejska bwa w Bydgoszczy	25
Stowarzyszenie Teatralne „Juwenkracja”	27
Kino Jeremi.	27
Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy	28
Młodzieżowy Dom Kultury nr 1 w Bydgoszczy	28
Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 w Bydgoszczy	29
Młodzieżowy Dom Kultury nr 4 w Bydgoszczy.	29
Młodzieżowy Dom Kultury nr 5 w Bydgoszczy	29
Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera w Bydgoszczy.	29
Dom Kultury „Modraczek”.	30
Opera Nova w Bydgoszczy	30
Pałac Młodzieży w Bydgoszczy.	31
Stowarzyszenie Pracownia	33
Otwarta Przestrzeń „Światłownia”	33
Teatr Kameralny w Bydgoszczy	33
Towarzystwo Muzyczne im. I.J. Paderewskiego w Bydgoszczy	34
Teatr Polski w Bydgoszczy	35
Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy	35
Stowarzyszenie Akademia Muzyki Dawnej	36
Europejskie Spotkania Artystyczne 2024	36
Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy	36
Muzeum Legend Szyperskich Barka „Lemara”.	38
Zespół Pałacowo-Parkowy w Ostromecku	38
Dom Liter. Centrum Literatury i Pisma	38
Galeria Wspólna	39
Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego	40

Na okładce: fotografia autorstwa Żuzanny Straszewskiej.

redaktor naczelny:
Michał Tabaczyński
michal.tabaczynski@mck-bydgoszcz.pl

Eseista i tłumacz (z angielskiego i czeskiego), z wykształcenia dziennikarz, polonista i sławista (UMK w Toruniu), doktor nauk humanistycznych (UJ w Krakowie).

redaktorka wydania:
Emilia Walczak
emilia.walczak@mck-bydgoszcz.pl

Prozaiczka, publicystka, redaktorka książek i czasopism, z wykształcenia kulturoznawczyni (UAM w Poznaniu).

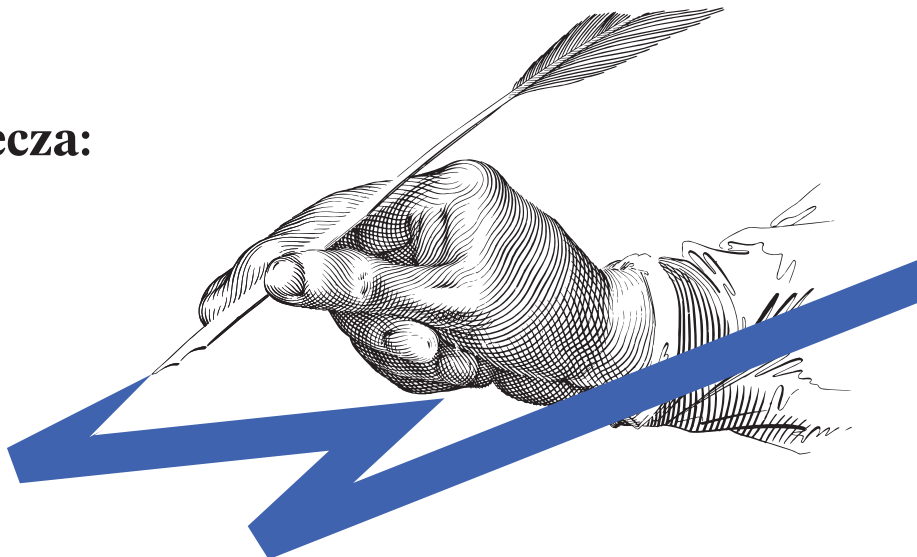
Institucja kultury
miasta Bydgoszczy

BIK 10/2024 (554), Rok MMXXIV, nakład 1000 egz., dystrybucja: bezpłatny
wydawca: Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy, dyrektorka: Marzena Matowska,
85-056 Bydgoszcz, ul. Marcinkowskiego 12–14, www.mck-bydgoszcz.pl
redaktor naczelny: Michał Tabaczyński, zastępczyni redaktora naczelnego: Emilia Walczak,
redakcja: Szymon Andrzejewski, Kuba Ignasiak, Monika Grabarek, korekta: Emilia Walczak,
skład, opracowanie graficzne: Irmina Pisarek
redakcja: tel. 523 077 124, bik@mck-bydgoszcz.pl, ul. Marcinkowskiego 12–14, druk i oprawa: Polrastr
BIK w sieci: www.facebook.com/bik.bydgoszcz

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych i zastrzega sobie prawo do dokonywania skrótów oraz zmiany tytułów. Nie ponosi odpowiedzialności za treść programów placówek kulturalnych oraz materiałów informacyjnych i graficznych. Reklamodawcy ponoszą pełną odpowiedzialność za skutki prawne wynikłe z opublikowania dostarczonych przez siebie materiałów. Opinie prezentowane przez autorów nie zawsze są zgodne ze stanowiskiem redakcji i wydawcy.

Dziesięć z półwiecza: literatura (8)

Kultowe dzieło otwarte Raszewskiego

Tekst: Michał Tabaczyński

1.

Bydgoska książka kultowa. Kultowe bydgosianum. Rzecz legendarna. Dlaczego tak się działo? Jest kilka powodów (i na razie pomijam banalną kwestię niedostępności jej pierwszego – i przez wiele lat – jedyne wydania).

Po pierwsze: pomysł (oraz związane z nim: rozmiar i skala tego przedsięwzięcia). Pomysł jest świetny, bo to słownik, kompendium ułożone podług alfabetycznie uszeregowanych haseł. To już daje premię w konkursie na najbardziej kultową książkę o Bydgoszczy: słownik domaga się szacunku, niesie w sobie wrażenie wiedzy i prawdy, ma w sobie powagę i dostojność. Na dodatek ma ten słownik ponad pół tysiąca stron dużego formatu!

Po drugie: czas. Już w podtytule (*Bydgoszcz, jaką pamiętam z lat 1930–1945*) ujawnia się ten okres, który jest obdarzany przez bydgoszczan – niezależnie jak bardzo zasiedziały w naszym mieście albo, na odwrót, jak bardzo świeżych – największym sentymentem (myślę o latach międzywojnia) oraz otaczany największą grozą (myślę o czasie okupacji).

Po trzecie: autor. Nie tylko był jednym z najważniejszych (o ile nie najważniejszym) teatrologów XX-wiecznej Polski, ale także – to nie za-

wsze musi iść w parze – dobrym pisarzem, człowiekiem pióra, który napisał kilka innych, zupełnie z Bydgoszczą niezwiązanych, książek. Więc nie tylko świadek pewnej epoki, ale i świadek, który potrafi zrozumieć, co przeżył, oraz to opisać. Zupełna rzadkość.

Jeszcze kilka innych powodów kultowości tej wielkiej księgi by się pewnie znalazło, ale niech nam wystarczą te trzy. Mnożenie powodów książki nie wzmoże jej kultowości. Ten status już do niej przylgnął.

2.

Rzadko da się to z równie wielką powagą powiedzieć: dobrze, że ta książka jest dziełem niedokończonym. Zbigniew Raszewski *Pamiętnika gapia* przed śmiercią nie dokończył i książka ukazała się pośmiertnie, jednak prace były już tak zaawansowane, że nie stanowiło to żadnej przeszkody w publikacji. Oprócz skończonych haseł pozostał też spis zagadnień, których autor rozwinąć nie zdążył. Ta niedokończoność wielkim wyzwaniem dla czytelników – niejako wymusza ciągły ruch dookreśleń, uzupełnień, kontynuacji. Dlatego trudno już dzisiaj czytać *Pamiętnik gapia* bez jego kontynuacji, bez kolejnych *Pamiętników gapiów*, które postanowił powołać do istnienia wydawca wznowienia tej książki. *Pamiętniki gapiów* gromadzą głosy współczesnych bydgoszczan, którzy dodają swoje hasła (o Bydgoszczy, którą pamiętają z lat 1950–1960, z lat 1975–1980, 2000–2015 i tak dalej), nadpisują ten słownik, uzupełniają go i korygują, bo niedokończoność tej książki sprzyja temu, żeby ją nieustannie uzupełniać i nadpisywać. Robi się z tego takie bydgoskie *silva rerum* – tak te księgi w szlacheckich domach właśnie wyglądały: przechodziły z pokolenia na pokolenie, uzupełniane zmieniającymi się

na przestrzeni kolejnych dekad charakterami pisma, notujące ważne dla piszącego – a, zdarzało się, że i dla jego rodziny, wsi, województwa, kraju czy nawet całej ludzkości – zdarzenia.

3.

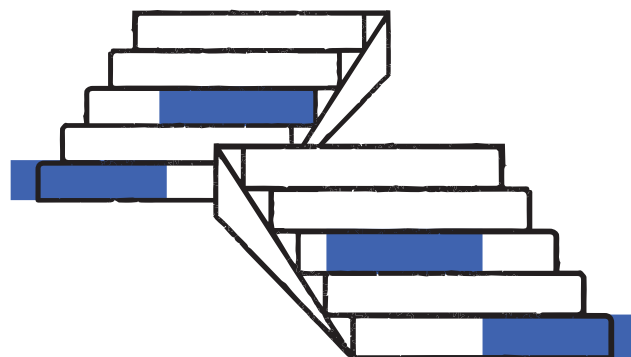
Jak przystało na książkę kultową, jest też *Pamiętnik...* książką niedoczytaną: owszem, kupowaną, posiadaną, kochaną, ale jednak niedoczytaną (nawet jeśli ktoś – sędzę, że to przypadki jednostkowe – przeczytał ją od deski do deski). Bo niewielu czytelników przyswaja (doczytuje) to, co przyjąć jest najtrudniej. Raszewski jest bowiem głosem sprawiedliwym i bezkompromisowym. Także w tych momentach, kiedy opisuje momenty trudne, historie wstydlive,

fakty uwierające pamięć. Bydgoszcz uważnie czytająca Raszewskiego (czyli: uważnie przeglądająca się w tym, jak Raszewski ją opisał) byłaby miastem lepszym, poważniejszym, istotniejszym. Warto mieć nadzieję, że nie tyle czas tej książki jeszcze nie przeminął, co nawet: jej czas jeszcze nie nadszedł. Jej lektura jest nadal przed nami. I to lektura aktywna, czyli taka, która obejmuje nieustanne uzupełnianie i nadpisywanie tego kultowego pamiętnika.

Zbigniew Raszewski, *Pamiętnik gapia. Bydgoszcz, jaką pamiętam z lat 1930–1945*
Stowarzyszenie Koloroffon
Bydgoszcz 2020

Dziesięć z półwiecza: architektura (8)

Marina. Przystań Bydgoszcz (ul. Tamka 2)

Drewniana fala wdziera się w zachodni fragment Wyspy Młyńskiej

Tekst: Agnieszka Wysocka

Zdjęcia: Dariusz Gackowski

Jeśli spytamy bydgoszczan, gdzie najchętniej zabierają swoich gości, jeśli chcą im pokazać rodzinne miasto, to z dużym prawdopodobieństwem odpowiedzą: Wyspa Młyńska położona w sąsiedztwie Starego Miasta. Trudno uwierzyć, że pod koniec XX wieku było to miejsce, którym niekoniecznie chcielibyśmy się pochwalić.

Prace rewitalizacyjne na tym obszarze, poprzedzone analizami, projektami, a przede wszystkim

pozyskaniem funduszy z Unii Europejskiej, przebiegały w kilku etapach w latach 2006–2012. Nie znaczy to, że rok 2012 zakończył ten proces, ale nas interesuje to, co działo się w ramach etapu IV, czyli *Rewitalizacji zdegradowanych terenów sportowych na Wyspie Młyńskiej*.

Z kronikarskiego obowiązku dodajmy, że już w latach 90. XX wieku bydgoscy muzealnicy stworzyli koncepcję „Wyspy Muzealnej”, ale czasy takim pomysłem nie sprzyjały. Wybór Wyspy Młyńskiej jako obszaru rewitalizacji w XXI wieku trafił w swój czas – był to moment, w którym na całym świecie zainteresowano się terenami portowymi,

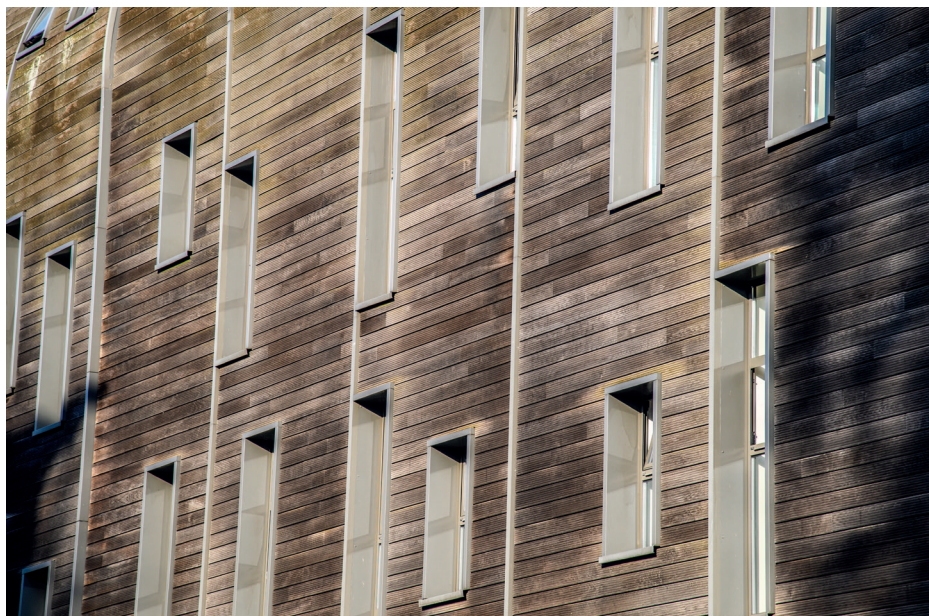

nadrzeczniemi jako przestrzeniami do zagospodarowania i przemyslenia na nowo. Urbaniści i architekci, a za nimi badacze szybko przyswoili sobie termin *waterfront*, a na każdej konferencji dotyczącej problemów współczesnych metropolii prelegenci dyskutowali o tym, „jak przywrócić miastu rzekę”. Szkoda, że trend „miasto rzece / rzekę miastu” nie pojawił się kilka dekad wcześniej – Bydgoszcz być może uniknęłaby zasypiania odcinka Starego Kanału...

Wyspa Młyńska (obszarowo wpisana do rejestru zabytków w 1995 roku) to tkanka delikatna i cenna, nasycona treściami historycznymi i bogata w starodrzew. Prowadzone prace wymagały (i wciąż wymagają) wsparcia przez konserwatorów dbających o zachowanie elementów zabytkowych. Jednak znalazło się też miejsce na inwestycje współczesne – to m.in. Marina Przystań Bydgoszcz, usytuowana na miejscu dawnego obiektu należącego do klubu sportowego

Zawisza Bydgoszcz. Położona jest między Brdą-Młynówką a kanałem zbożowym, który stanowi „płynną” granicę między Przystanią a Młynami Rothera. W 2007 roku Urząd Miasta zorganizował ogólnopolski konkurs na obiekt, który musiał uszanować wielowiekową tradycję miejsca. Pod jednym dachem znaleźć się miały: przystań jachtowa (sportowa i turystyczna), hotel, strefa gastronomiczna, biura i część sportowo-treningowa. Zwycięska okazała się koncepcja Laboratorium Projektowego Zivva Tomasz Rokicki & Katarzyna Wojciechowska-Rokicka z Warszawy. Architekci, przygotowując się do konkursu, dobrze odrobili lekcję *in situ*, jak wspominała Katarzyna Wojciechowska-Rokicka: „Pragnęliśmy przede wszystkim stworzyć przestrzeń przyjazną człowiekowi, wygenerować ruch, by budynek i teren wokół tętniły życiem. Urzekła nas aura lat 20. XX w., z fortepianem, kawiarnią nad wodą, tarasami, a nawet dancingami. Tym bardziej że przeprowadziliśmy wywiad wśród mieszkańców Bydgoszczy i okazało się, że w dawnych czasach przystań tak właśnie funkcjonowała”.

A tak architekci objaśniali swój pomysł: „Motyw fali stał się dla projektu kadłubem – osnową i główną formą posiadającą podwójną referencję – do motywu łodzi na poziomie znaku ikonicznego i do lokalnego kontekstu topograficznego na poziomie znaku określanego jako «indeks» (bulwar

rzeki współdefiniuje kształt [...] budynku) a zarazem jako «mimesis» meandrującej rzeki”. Sama forma budynku, jak mówił w wywiadzie Tomasz Rokicki, powstała tak: „Poszliśmy w Krakowie do kawiarni Młynek i nagle podczas kolejnej rozmowy doznaliśmy olśnienia – pojawił się pomysł z tą charakterystyczną, opadającą elewacją. Cała reszta to już efekt żmudnego dopracowywania”.

Co warto podkreślić, dla duetu projektantów był to pierwszy samodzielny projekt. Prace budowlane trwały od wiosny 2011 do jesieni 2012 roku. Nie sposób się nie uśmiechnąć, przeglądając ówczesną prasę – wielu „specjalistów” od drewnianych okładzin elewacyjnych wyrażało swoją wątpliwość w trwałość przedsięwzięcia... Obiekt zdobył wiele nagród, m.in.: zajął II miejsce w VII edycji konkursu Życie w architekturze (2011), otrzymał The World Leisure International Innovation Prize (2012) oraz tytuł Bryły Roku 2013 i Nagrodę Architektoniczną tygodnika „Polityka” (2013).

Patynuje się szlachetnie, a jego uroda dodaje wartości miejscu. Woda kaskadą spada i wprowadza w tę przestrzeń dźwięk, otwarcia między budynkami pięknie kadrują widoki, jakże chętnie fotografowane przez spacerowiczów. Drewno Mariny spotyka się z ceglаныmi ścianami Młynów Rothera, a oba budynki tworzą ramę dla

tynkowanych, zaokrąglonych kształtów Opery Nova. Jeśli będziemy mieli szczęście, w dzień bardzo upalny lub bardzo deszczowy poczujemy żywiczny zapach drewnianych desek.

*

Cykl powstaje dzięki współpracy z Pracownią Regionalną WiMBP im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy. Korzystałam z:

– *Widzieć, słyszeć, czuć. Rozmowa z laureatami Nagrody Architektonicznej „Polityki” za 2012 rok* (rozmawiał Piotr Sarzynski), 25 czerwca 2013, „Kultura”, s. 86 [<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/architektura/1546673,1,rozmowa-z-laureatami-nagrody-architektonicznej-polityki-za-2012.read> dostęp: 2.09.2024];

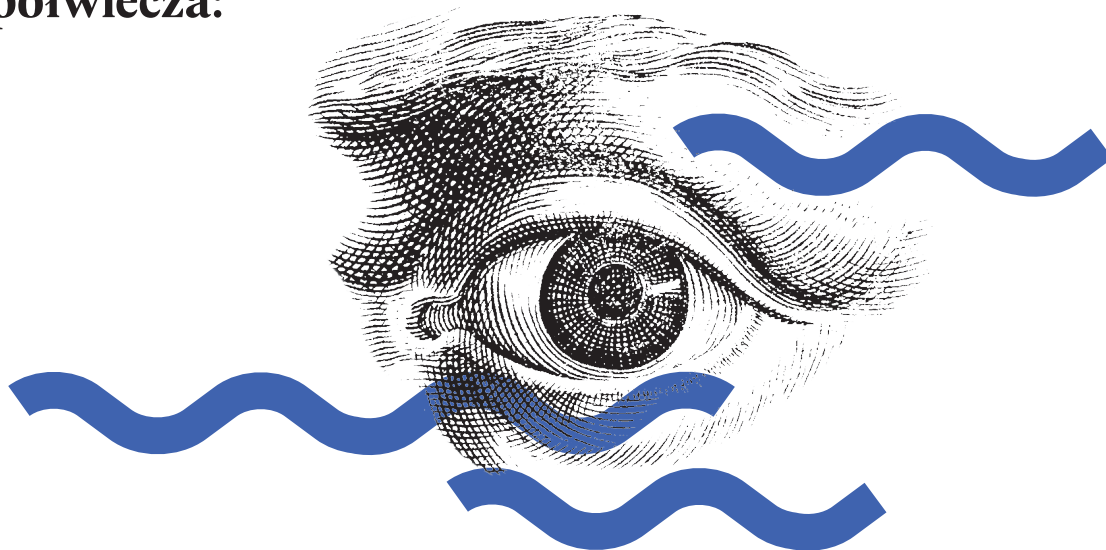
– prasa bydgoska z lat 2007–2013. **BIK**

Agnieszka Wysocka

historyczka sztuki, doktorka nauk humanistycznych, nauczycielka akademicka, autorka książek *Architektura i urbanistyka Bydgoszczy w dwudziestoleciu międzywojennym* (2015) i *Jan Kossowski (1898–1958). Spotkanie z architekturą* (2020).

Dziesięć z półwiecza: sztuka (8)

Bydgoski design

Tekst: Adam Wyzujak

Zdjęcia: Wikimedia Commons

U progu lat 70. blisko połowa aktywnych zawodowo bydgoszczan pracowała w przemyśle. Zakłady takie jak Bydgoskie Fabryki Mebli, Eltra czy Romet pozostawiły po sobie wiele produktów cieszących się dziś kultowym statusem. Ich popularność to w dużej mierze wynik talentu i umiejętności związanych z naszym miastem projektantów.

Zestaw typ 1329 – BFM

Wzornictwo Polski Ludowej dziś kojarzone jest przede wszystkim z wnętrzarstwem. Pochodzące z tego okresu meble i akcesoria to ważny element wystroju współczesnych mieszkań i lokali. Jeden z najbardziej rozpoznawalnych projektów PRL-owskiego meblarstwa powstał w Bydgoskich Fabrykach Mebli. Mowa o Zestawie typ 1329. Jego autor, prof. Rajmund Teofil Hałas, do historii prze-

szedł jako twórca wielu kultowych mebli, z których spora część zawdzięcza mu swoją nazwę – np. „krzesło Hałasa” czy „regał Hałasa”.

Sam Zestaw 1329 to design najwyższej próby, w mistrzowski sposób łączący estetyczne trendy swojej epoki z funkcjonalnością. Hałas zadbał o to, by produkcja zestawu nie była zbyt dużym wyzwaniem dla ówczesnego przemysłu. Komplet składał się z regału, stołu, sześciu krzeseł i trzech tapicerowanych taboretów, gazetnika, stolika kawowego i kanapy. Jego wzornictwo nawiązywało do tradycji modernistycznych, dając wrażenie luksusu i wyjątkowości przy użyciu prostych zabiegów.

Komponując ze sobą wygląd naturalnego drewna z elementami lakierowanymi na czarno, zielono, czerwono i szaro, Hałas osiągnął efekt jak na tamte lata bardzo nowoczesny. Dynamiki zestawowi dodało zastosowanie form ukośnych i trójkątnych oraz kontrast między elementami matowymi i lakierowanymi na wysoki połysk. W połączeniu z przystosowaniem do wymogów masowej produkcji uczyniło to z 1329 rynkowy przebój, a po latach – ikonę bydgoskiego i polskiego designu.

Jowita – Eltra

Klimat PRL-owskiego mieszkania to nie tylko meble, ale też zdobywający wtedy popularność sprzęt RTV. Na tym polu Bydgoszcz reprezentowała specjalizująca się w produkcji radioodbiorników Eltra. Kierownictwo zakładu wiedziało, że jej wyroby muszą wyróżniać się nie tylko jakością, ale też estetyką. Dlatego – wówczas jako jedno z niewielu polskich przedsiębiorstw tej branży – Eltra zatrudniała artystów plastyków.

Sekcja Wzornictwa Plastycznego pod kierownictwem Henryka Głowacza dbała o atrakcyjny, nowoczesny wygląd odbiorników takich jak Izabela, Julia, Klaudia czy Sylwia. W portfolio Eltry znalazły się też projekty nietypowe, takie jak stylizowany na sprzęt wojskowy Major MOT-759.

Dziś Eltrę pamięta się jednak przede wszystkim dzięki Jowicie. Podzespoły odbiornika zamknięto w prostopadłościennym obudowie z panelem na górnej części i głośnikiem zajmującym większą część frontu. Była wykonana przede wszystkim z tworzywa sztucznego, wyposażona

żoną ją ponadto niklowanymi pokrętkami. Całość miała nieco surowy, wręcz laboratoryjny charakter. Ważną rolę pełniła drewniana wstawka z przodu obudowy. Nie tylko stanowiła ciekawy kontrast do zimnej estetyki pozostałych elementów, ale też zapewniała pełniejsze i cieplejsze brzmienie radia. Była też optycznym łącznikiem między sprzętem RTV a drewnianymi meblami.

Wigry 3 – Romet

Aż do lat 90. większość jednośladów jeżdżących w Polsce na główce ramy miała charakterystyczny emblemat z pegazem. Stojące za tym logotypem Zakłady Rowerowe Romet obdarowały polskich cyklistów i motocyklistów wieloma kultowymi projektami. Wystarczy wspomnieć rowery takie jak Wagant, Orkan, Jaguar lub Sport, a także motorowery, na czele z Komarem, Ogarem i Pony. Ofertę uzupełniał montowany w Bydgoszczy, ale złożony z radzieckich części motocykl Mińsk.

Najbardziej kultowym statusem dziś cieszą się dwa modele – wspomniany już Komar i składak Wigry. W ofercie Rometu dostępnych było pięć wariantów Wigier, z czego największą popularność zdobyła trójka. Przystępna cena, łatwość przechowywania i transportu oraz prostota konstrukcji uczyniły z tego składaka nieodłączny element krajobrazu polskich miast i wsi przez kilkadziesiąt lat. Z wysoką, giętą kierownicą i charakterystyczną składaną ramą Wigry do dziś są jednym z najbardziej rozpoznawalnych polskich rowerów. I jako takie zasługują na miejsce w gronie ikon bydgoskiego wzornictwa przemysłowego.

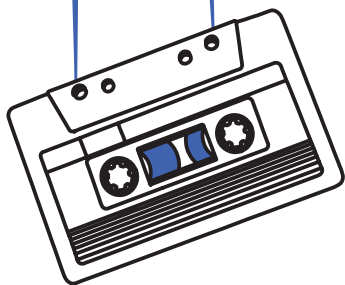
Dart – Pesa

Bydgoskie – i nie tylko – wzornictwo okresu PRL-u przeżywa dziś renesans. Meble z bydgoskich fabryk po renowacji osiągają wysokie ceny, a marki upadłych Eltry i Rometu zostały wykupione przez nowe przedsiębiorstwa, które wskrzeszają legendarne modele radioodbiorników i rowerów. Bankructwa uniknęły zaś Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego, które pod nazwą PESA kontynuują tradycję bydgoskiego przemysłu. Zawdzięczamy im przynajmniej kilka projektów rozpoznawalnych w całej Polsce i kilku innych krajach.

Obok tramwajów Swing, Jazz i Twist, obsługujących ruch w wielu europejskich miastach, oraz szynobusów Link, które umożliwiły utrzymanie ruchu na niezelektryfikowanych trasach Polski, Czech i Niemiec, najpopularniejszym projektem bydgoskich zakładów jest pociąg dużych prędkości Dart. Z punktu widze-

nia miłośników wzornictwa najbardziej godny uwagi jest ten ostatni. Zaprojektowany przez dr. Bartosza Piotrowskiego skład w 2016 zdobył prestiżową nagrodę iF Design Award jako „najpiękniejszy i najbardziej funkcjonalny” pojazd szynowy. Piastujący stanowisko szefa zespołu wzornictwa Pesy Piotrowski czterokrotnie zdobywał też najstarszą nagrodę polskiego designu – Dobry Wzór (za autobus szynowy 218Mc, lokomotywę Gama, tramwaj Krakowiak i wagon piętrowy Sundeck).

Przykład Pesy pokazuje, że bydgoskie wzornictwo ma się dobrze. Potwierdzają to też wyróżnienia dla młodych projektantów z naszego miasta – np. nagroda zdobyta przez Syska Design za linie włączników Switch Concept na Łódź Design Festival. O tym, jak ważną częścią kulturalnej tożsamości Bydgoszczy jest design, świadczy też zainteresowanie, z jakim spotkały się wystawy *Punkt podparcia* (zorganizowana przez bwa, pokazująca najlepsze projekty Bydgoskich Fabryk Mebli) i dwie czasowe ekspozycje w Explozeum (jedna poświęcona rowerom, a druga motorowerom Rometu). W Bydgoskiej Alei Autografów w tym roku odsłonięto ponadto podpis Stanisława Lejkowskiego, który wspólnie z Waławem Leśniewskim i wspomnianym już Rajmundem Hałasem odpowiadał za wiele projektów BFM oraz aranżację najważniejszych wnętrz naszego miasta. **BIK**

Dziesięć z półwiecza: muzyka (8)

Definicja gniewu

Tekst: Szymon Andrzejewski

Pamiętam, jak ta płyta pierd...ła o chodniki Bydgoszczy i wywołała wstrząs sejsmiczny o magnitudzie 11. Pamiętam wspólne koncerty i to, z jakim podziwem patrzyłem na Bobasa, Montera, Schizmačka i Wookiego, kiedy wchodzili na scenę. Czasami było nawet tak, że na ich występ czekałem bardziej niż na swój. Czysta energia wybuchająca ci prosto w twarz od pierwszych riffów to było coś, czego nie można było pominąć milczeniem i brakiem reakcji. Nie byłem fanem hardcorowego grania (do dzisiaj mnie ta muza nie kręci w jakiś poważny sposób), ale w 1994 (matko, ten album ma 30 lat!) każdy występ tego kwartetu wywoływał ciary i zmuszał do skupienia i przemyśleń. Oczywiście po tym, jak już przestawało się dziczyć pod sceną. Takie efekty zresztą podobno ta legenda hc budzi do dziś. Dawno nie byłem na ich koncercie, także nie wiem. Ze składu stojącego za *Miejskimi depresjami* w obecnej ekipie nie pozostał już nikt, a wokalista i gitarzysta, postać na scenie muzycznej ogromna, czyli Maciej Waclaw, nie żyje. Nie ma także wśród nas Martina Edena, czyli Marcina Kornaka, który napisał większość tekstów ówczesnej Schizmy. No ale mamy tę płytę. Płytę, która

dała nam taki zastrzyk koncertowego wypierdu, że do dzisiaj trudno mi jest porównać to z czymkolwiek innym. Schizma to teraz ponad 10 wydawnictw (najświeższe, *Upadek*, ukazało się w zeszłym roku nakładem Piranha Records i zostało rewelacyjnie przyjęte zarówno przez fanów, jak i krytyków), ale to, co było i jest ich najmocniejszą, najpotężniejszą stroną, to właśnie koncerty. I *Miejskich depresji* tak się słucha. Wiadomo, że hc to granie na wskroś surowe i będące właściwie kwintesencją tzw. „żynczynczynczyn”, ale niezwykle rzadko zdarza się, by na wydawnictwie studyjnym zawrzeć aż taki poziom tej koncertowości, która uczyniła z bydgoskiego składu kapelę legendarną i kultową (nie lubię tego słowa, ale w ich przypadku jest ono jak najbardziej na miejscu). Ze Schizmą jest tak samo jak z Motörhead. Można założyć na siebie T-shirt z logo AC/DC, ale kumaci wybiorą koszulkę z logotypem formacji z Wielkiej Brytanii. Jak mijasz na ulicy kogoś z napisem „Schizma” na piersi, to wiesz, że to brat/siostra z twojej rodziny współwyznawców. Taka jest ta kapela. I zawsze była. Muza ci może nie pasować. Obojętnie nie przejdziesz nigdy.

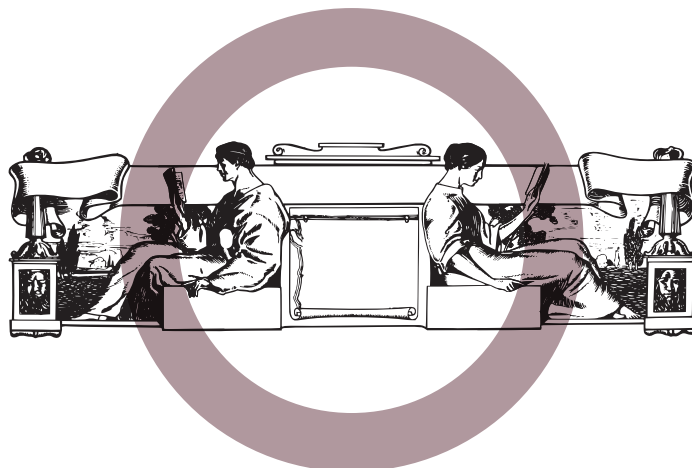
A muzycznie właśnie? Cóż... to jest hardcore. Właściwie nic więcej się nie da powiedzieć. Definicji nie będę podawać, bo ta płyta to właśnie taka definicja. Wszystko, co ma być w graniu hc – jest. Zawieszane riffy i atakowanie strun na „po raz”. I wspomniane już „żynczynczynczyn”. I wrzeszczane wokale. I mięcho energetyzujące całe ciało. I gęstość grochówki na boczkach. I skakanie na scenie. I długie, białe skarpety. I ta okładkaaaaa! To album idealny. Wkładasz do odtwarzacza (jeśli masz egzemplarz, bo to biały kruk), słyszysz kawałek dialogu z debiutujących na ekranach dwa lata wcześniej Psów i wciśnięty w ścianę odzyskujesz przytomność 15 kawałków później. Inspiracje nowojorską sceną były wówczas szeroko rozprzestrzenione na całym świecie. Tu zresztą mamy dwa covery klasyków z Cro-Mags i Agnostic Front. Nie ma czego ukrywać i nie ma powodów, żeby to robić. Wszyscy się czymś nakręcają. Ale wydanie takiego materiału to już talent i gniew. Na rzeczywistość. Na niesprawiedliwość. Na marazm i mierność. Zaangażowanie społeczne i wk...rw na stan ludzkości to od początku była wizytówka zarówno Schizmy, jak i całego hardcorowego ruchu. Filozofia cenzury i chęci naprawy to immanentna część sceny hc. I to bardzo dobrze.

Pamiętam taki koncert w Żninie. Pojechaliśmy w trzy kapele. Po rozstawieniu sprzętu peryferyjnego nasz wtedy nagłośnieniowiec zapytał: „Widzi ktoś konsolę?”. Potem była wycieczka chłopaka naszej kumpleli z zespołu do Bydgoszczy. Łądowanie w rowie w drodze powrotnej już z konsolą na pokładzie. Ani chłopakowi, ani konsolce nic się nie stało. Koncert opóźnił się o prawie godzinę. I nikt się nie burzył. Bo jako trzecia grała Schizma. **BIK**

Schizma
Miejskie depresje
QQRQ Productions, 1995

Korespondencja zagraniczna

Szmuglerka obolem, albo bóle Krzyża

Tekst: Miłosz Waligórski

Ten człowiek kupił przecież tylko ogórek!
[Pelagia Własowa, przeł. Roman Szydłowski]

Szła jesień A.D. 1950, piźmowce zaczęły już znosić pierwsze gałęzie, a ludzie, nim zaświtał ranek, robili, co w ich nocy, żeby ta noc nie dobiegła końca, najlepiej, żeby w ogóle nie biegła, tylko stała w miejscu lub tip-topami posuwała się wstecz, do swoich niepowtarzalnych źródeł, do pępka zdroju, w lata czterdzieste. Była taka krótka! Ach, gdyby udało się ją choć trochę rozciągnąć, pochłonęłyby wszystkie wady, błędy i przejęzyczenia. Ale nic z tego, nic z nocy wszechczasów.

Nadszedł świt, chcąc nie chcąc. Ludziki wzięły się do ubrań i już – won ku Żabkom, Biedronkom, Stokrotkom, Odido. Od i do pierwszego, dzień w dzień to samo, byle nie wypaść przed pętlą. Rutyna nie jest łożem usłanym różami. Rutyna jest sprawdzoną formą, która ocala od rozpadu. Mnie też to dotyczy, znaczy się, dotyczyło. Do

czasu. Bo przyszli o świcie i zachwiali mi rytm. Czyżkowsy czekał. Czekali pod drzwiami, niscy, na pewno niżsi od judasza, gdyż, przyłożysz oko do drzwi, nie widziałem nikogo, tylko ścianę naprzeciwko.

Ale szczekał Szczek, a kiedy on szczeka, wiadomo, że to oni. „Swój do swego, pies do psa”, pomyślałem, przed wyjściem narzucając płaszcz. (W takich historiach musi pojawić się płaszcz albo palto). W suce jeden skrzat powiedział do drugiego skrzata, słyszałem zza krat: – Odkąd zszedłem na psy, wyszłem na ludzi. Same pochwały, wyróżnienia, medale... – Drugi, podpalany ostrowłosy, podjął trop mruknięciem: „No”.

Jeśli chodzi o mnie, pracuję na Cmentarzu Starofarnym. Dominują tam nagrobki z gruzobetonu... ale ja nie o tym, ja o obowiązkach. Piastuję dubeltowy urząd operatora oboli i administratora świeczkomatów, moje kompetencje obejmują również sprzedaż zniczy. Na pogrzebach wsuwam zmarłym między wargi obiegowe obole, żeby byli wypłacalni, kiedy po drugiej stronie zatrzyma ich Charon.

Jechaliśmy w ciszy. Na Markwarta poświecili mi żarówką w twarz i – trach! trach! – ciskali zarzutami. Moja wina mniemana polegała

na współdziale w akcji wymierzonej przeciwko miastu. Usłyszałem, że konspirowałem na terenie gminy Krzyż, a celem rzekomego spisku była destabilizacja powszechnie przyjętej w Bydgoszczy hierarchii bytów: niewłaściwie odprawieni w zaświaty umarli mieli powracać z reklamacją do świata nieumarłych, zakłócając czarno-biały podział na żywych i nieżywych. Z Krzyża podobno brałem też trefny towar, obole zdawkowe, czyli takie, których wartość przewyższa wartość przyjmujących je gąb.

Tymczasem obol powinien ważyć tyle, ile ważą usta. Jeśli są złote, złota ma być także moneta. Jeśli fałszywe, trzeba posłużyć się fałszywką. Jeśli puste, wsuwam pięciogroszówkę Jastrzębowskiemu. Jeśli wargi pękły, dają złamany grosz. I tak dalej. Według oskarżycieli suto kazałem płacić nawet tym nieboszczykom, to jest ich rodzinom, którzy w życiu tyle nakłamałi, że głowa mała. Ale czy ja komuś zaglądam do duszy przez szyszynkę czy mózdzek? Skąd mam wiedzieć, że ten lgał, a tamten nie? Zakładam, że każdy trup, zanim został trupem, mówił, co myślał, a co myślał, to żywcem kładło mu się na języku.

– Pociągniemy was, obywatelu! – grzmiał skrzat numer jeden. – Od odpowiedzialności można uciec, lecz nie można jej uniknąć. Tak samo kary. Obowiązek to nie róża usłana łózkami. – Tu zawahał się na chwilę, skrzat numer dwa chrząknął znacząco, na tym jednak skończyła się jego korekta. – A więc ciemne machinacje, kontakty z niebieskim ptactwem podłego autoramentu, spekulacja obolami, no i opuszczenie miejsca pracy! – wymieniał, intonacją sugerując, że to dopiero początek.

Według niego pod moją nieobecność zmarli, przechodząc wte i wewte przez obustronną bramę cmentarza, skarżyli się w szelestach, którymi po zwinięciu w kulki można by, cytując, „całej Bydgoszczy usta zakneblować”. Zrobił się wokół tego skandal.

– Bierzenie? – wtrącił się drugi skrzat, skrzętnie dotąd notujący przebieg interogacji.

– Ryba bierze – odpowiedziałem zbyt bezczelnie, więc szybko zmieniłem ton. – Władzo! Przysięgam, ja mam czyste sumienie! To po-myłka. Wyjechałem, bo tamtego dnia nie zamó-

Jechaliśmy w ciszy. Na Markwarta poświęcili mi żarówką w twarz i – trach! trach! – ciskali zarzutami. Moja wina mniemana poległa na współdziale w akcji wymierzonej przeciwko miastu. Usłyszałem, że konspirowałem na terenie gminy Krzyż, a celem rzekomego spisku była destabilizacja powszechnie przyjętej w Bydgoszczy hierarchii bytów.

wiono żadnych pogrzebów. Była sobota, weekend, a w weekend ludzie nie umierają. Tak już jest. Udałem się do Krzyża Wielkopolskiego w sprawach służbowych, nie po byle obole, tylko po znicze i żetony do świeczkomatu. Skończyły mi się, tam jest hurtownia. – Z trudem łapałem oddech. – Umówiłem się z facetem, ale i tak mi nic nie sprzedał.

– A to dlaczego? – zaciekawiał się.

– Zapadł się w sobie. Dręczyła go jakaś niezgłębiona tajemnica.

– I co wtedy zrobiliście?

– Kupiłem sobie korniszona. I zjadłem go.

Zapadło milczenie. Nie wiedzieli, co na to powiedzieć.

*

Korzystając z chwili konsternacji, przedstawię teraz, choćby szkicowo, wyjazd do Krzyża.

Z manatkami, które mi matka wręczyła, rozchełstany dowlokłem się na przystanek. U poły mojego płaszcza dyndał ostatni guzik na ostatniej nitce. „Jak tu się zapiąć, skoro palce zajęte?”. Torby rzuciłem na ziemię. Udało się, ale guzik wciąż trzymał się na słowo honoru.

Podjechał autobus.

Usiadłem z tyłu, na jednym z czterech siedzeń. Tam, poza zasięgiem wzroku pasażerów, zawsze jest najwięcej miejsca i nikt nie przeszkadza. W stronę Piły toczyliśmy się zgodnie z „rozkładem jazdy hub latających”, czyli w halucynacyjnym transie. Przemytnczy wywozili w Piłskie ziarna mandragory, chowając je w dużych meksykańskich gitarach. Każde ziarno było równe samemu sobie, jak słowa wiersza.

W Wyrzysku zbłądził do nas kapelusznik o krzywym kopernikowskim nosie. Najpierw gadał do siebie trzy po trzy jak ktoś, kto wie, że słowa są do niczego – „Abderyta?”, zastanawiałem się – a potem

sięgnął po owinięty w folię tom. Ponieważ usadowił się na siedzeniu przede mną, zapuściłem żurawia. „Co on tam będzie czytać, do licha? Arthur Koestler, *Jogin i komisarz*? Nie, chyba coś innego”. Przed oczami mignęło mi zdanie: „Przecież organista może również osuszać bagna, jeżeli czuje do tego powołanie”. Później „Kopernik” zatrzasnęła książkę i, przekładając płócienną chusteczkę z lewej kieszeni do prawej, zbił mnie z tropu.

Dalej jechał już tylko o chlebie i plastiku ze śladową ilością bydgoskiej kranówki na dnie.

Niestety, w końcu zaczęły odzywać się moje powołane do nieżyty bebeczy. Bulgotały studziennie. „Czy to się mnie przydarza, czy to ja sprawcą jestem tego bulgotania, oprawcą podróży?”. Czytelnik Koestlera nie Koestlera, widocznie zmęczony, zapadł zaraz w płytką drzemkę. Opadła mu dolna szczęka, kącikiem ust spłynęła na tapicerkę strużka śliny, zachrapał raz jak ranny łoś i obudził się nagle od tego chrapnięcia z przerażoną miną. W oczach miał strach kogoś, kto przespał przystanek albo kogo wessał niebity. Przelewał się przez palce, parciał istnieniowo, obłąd jego oczu nie miał ceny... Gdy powróciła mu świadomość, spojrzął przeproszająco jak nagi zwierz przyłapany na rui. Człowiek wstydzi się, kiedy jest kimś i więcej już nikim. Kiedy charczy, na widoku toczy pianę z ust. Kiedy jaźń bierze rozbrat z ciałem.

Kierowca włączył radio. Ktoś tam cytował Boga, a może to mówił sam Bóg? „Jestem pyłem i pędem”, doleciało mnie. Koła podskakiwały na wybojach, resory skrzypiały, odbiornik trzeszczał. W tym hałasie wykręcały się słowa, zacierały sensory. Przecież to szło inaczej. „Jestem, byłem i będę”. „Niech wążacz zgasi to pudło – wściekałem się. – Ileż można słuchać trzasków i spaprań wymowy?! Nie dość, że człowiek uwija się na co dzień przy umarlakach, to jeszcze te pogłosy!”.

Wyskoczyłem w Pile. Za chwilę miałem przesiadkę, więc w bufecie Cyprys położyłem na ladę parę miedziaków od truposzy, za sok i szybkie danko *le choléra*, taki pilski placek, którego lepiej nie mylić z cholerą jasną, której życzymy bliźnim kilka razy na dobę, nawet po ciemku.

– Co mi pan tu bilon rzucasz?! – na górnym cis ciskała się bufetowa, Arleta jej było. (Tę wiekopomną wieść zwiastowały tłuste literki z plakiety przypiętej do fartucha). Piersi miała sterczące, biodra szerokie jak bramy gościnnego miasteczka, dlatego zdobyłem się na śmiałość:

– Zapłaciłem bilonem, bom sam jest bilon i cierpię za bilony.

– Debil, ludzie! Bilon! – podniosła larum, jakiego Piła jeszcze nie słyszała.

I już szli na mnie sokiści (rymują się z czekistami, prawda?), już mnie łapali, w ostatniej sekundzie wskoczyłem jednak do odjeżdżającego pociągu, krzycząc Arlecie na pożegnanie: „O, Arleta, a mogłaś trafić w dobre ręce... żałuj!” – tak wołałem. Mogła zostać madame Pompadour, a została na peronie trzecim.

Do Krzyża dotarłem cały obolały. W kość dały mi drewniane siedzenia PKP. Po niebie fruwały stratosferyczne baloniki, widok rzadki jak kwiaty na kirkucie. Ziemia obfitowała w drzewa, a pośród nich stał przewodniczący naszego komitetu rewolucyjnego, współspiskowiec Jan. Na umówione hasło („coś tam”) podał mi słoik po ogórkach pełen...

*

Przed śledczymi zataiłem zarówno to, jak też fakt, że w mieszczącej się na półpiętrze pilskiej cukierni Miki złożyliśmy przysięgę na wierność bramom dwustronnym. Moją sprawę przejął później pułkownik Leluch, który jednak nie miał głowy do takich, jak sam je określił, pierdołów. – Do Brdy z nią! – przynaglił kaprała Krupskiego, a ten wykonał rozkaz skwapliwie, na moje szczęście nie myśląc zaimków „nią” z „nim”. **BIK**

Miłosz Waligórski

(ur. w 1981 r. w Bydgoszczy)

tłumacz, poeta, prozaik. Przełożył ponad 20 książek z węgierskiego, serbsko-chorwackiego i słowackiego. Wydał pięć tomów poetyckich i cztery książki prozatorskie, ostatnio *Pięć i pół kobiety* (2022).

Bezdroża i labirynty

14.

Tekst: Marta Kładź-Kocot

Za oknem rozgościł mi się wielki pająk. Ma tłusty tułów i pasiaste nóżki, jakby nosił takie starożywieckie rajstopki. Może to kołosz szczelinowy, pyta na czacie przyjaciel przyrodnik. Masz zdjęcie? Nie mam, jakoś do głowy mi nie przyszło, by fotografować paskudę. Nie mam arachnofobii, na małe pająki snujące swoje intrygi w mieszkaniu z szacunku w ogóle nie reaguję, a jednak w tym przypadku jakoś wolę, by oddzielała nas szyba. Toto jest zwyczajnie za duże.

Sprawdzam w sieci tego kołosza, to by się nawet zgadzało. Samica, na co wskazuje ten wielki, okrągły tułów. Samce są szczuplejsze. Cóż, i tak do następnego dnia nazwa wyleci mi z pamięci. Tożsamość pająka jest mi doskonale obojętna. Nie przedstawił się. Czym w końcu jest systematyka, jeśli nie siatką nazw nałożoną na rzeczywistość? Przy czym w staranność oraz iluzoryczną powagę łaciny wdziera się nieskrępowana, radosna twórczość polskojęzycznych przyrodników. Kto nigdy nie parsknął śmiechem, dowiadując się, że istnieje pająk o nazwie zyzus tłuszczoch (*Steatoda bipunctata*) bądź też chrząszcz pustoszątkradnik vel złodziejaszek rypidełko (*Ptinus fur*), ten niech pierwszy rzuci packą na muchy.

Systematyka widzi mi się doskonałą metonimią XVIII- i XIX-wiecznej nauki – z jej zamięłowaniem do szufladkowania i porządkowania, z przekonaniem, że wszystko można opisać, a opisawszy, zrozumieć. Nawet kiedy przyglądam się z pełną uwagą jakimś tułowiom, owłosionym łapkom, szczękoczułkom – nazw nie zapamiętuję, ponieważ byłoby to jak uczenie się obcego języka, w którym nigdy i z nikim nie zdołam się porozumieć. A na pewno nie z istotą, którą mam przed sobą. Zdarza mi się uważnie patrzeć na pszczołę buszującą w kwiatowych kielichach, robić zdjęcia. Pamiętam, jak w zeszłym roku u schyłku lata obserwowałam wieczorny taniec ciem. Nie zwracały na mnie uwagi, niekiedy trącały skrzydłami w przelocie, krążąc w chciwym pragnieniu nektarowego spełnienia. Pamiętam, jak trzy lata temu wyciągnęłam palec do siedzącego na kwiecie trzmiela, a trzmiel położył na opuszcze swoją włochatą łapkę. To była mała epifania, przelotny moment międzygatunkowego spełnienia.

A jednak żyjemy pomiędzy obcymi. Dzielimy planetę. Możemy badać, dekodować chemiczne sygnały, obserwować niezrozumiałe, ale najwyraźniej nacechowane znaczeniem zachowania. Niedawno naukowcy doszli do wniosku, że pszczoły się bawią, że najwyraźniej odczuwają przyjemność z przetaczania kulek, podobnie jak ludzie, którzy dla rozrywki grają w piłkę. Żaden właściciel, a właściwie towarzysz psa czy kota nie zaprzeczy, że w tych ciemnych wilgotnych oczach kryje się pełna uczuć i rozumu świadomość. Nie rozmawiamy jednak ze sobą werbalnie, choć współlistniejemy.

Obcość. Inność. Czy dokładniej: inność gatunkowa. Niepojęta. Tak wiele o niej napisano. Obcy to jedna z najbardziej popularnych figur

funkcjonujących w ramach wszelkiego rodzaju fantastycznych konwencji, obecna wszędzie tam, gdzie się pojawia fantastyczność. Nieprzypadkowo Roger Callois rozpoczyna książkę *W sercu fantastyki* wstępem zawierającym zdjęcie kreta gwiazdonosego (*Condylura cristata*) – zwierzęcia, które wygląda niczym wyjęte ze snów Hieronima Boscha. Zderzenie z czymś, co istnieje, a jednocześnie gwałtownie wytrąca nas z poznawczych schematów, generuje efekt dziwności. Obcy mówi do nas zatem o epistemologicznych przyzwyczajeniach, o potrzebie znalezienia języka dla tego, co niepojęte. Ale mówi też o innych rzeczach: o strachu (bo tego, co obce, zazwyczaj się boimy) i o tożsamości (obcy dlatego właśnie jest obcy, że odrębny i inny).

O obcości wiele by można napisać, więc trzeba się zakotwiczyć w jakimś przykładzie. Weźmy Stanisława Lema. *Solaris* to wielka powieść, a jednocześnie wielki traktat o poznawczej kłęsce. Mieszkańcy kosmicznej stacji mają przed sobą jedno zadanie: porozumieć się z bytem tak obcym, że już bardziej być nie może: z jedynym mieszkańcem planety, ogromnym plazmatycznym (i najwyraźniej po swojemu myślącym) oceanem. Kontakt urasta do rangi ostatecznego poznawczego spełnienia, niechęć astronauci nazywają się nawet autoironicznie rycerzami św. Kontaktu. Z badanych stają się jednak przedmiotem badania: ocean wydobywa z ich umysłów najbardziej skryte, brudne i wstydlive pragnienia bądź ukryte traumy i nadaje im materialną formę. Narrator budzi się więc pewnego razu obok idealnie skonstruowanego fantomu narzeczonej, która wiele lat wcześniej wybrała samobójczą śmierć. Inni astronauci wolą stronić od siebie, pozamykani za drzwiami kabin wraz z nieodłącznymi „obiektami”. Praca nad kontaktem zmienia się w nieumiejętne zagospodarowywanie własnego wstydu i bólu. Narrator poszukuje ratunku w nauce, jednak opasłe tomy z dziedziny solarystyki, przez które się przedziera, oferują wyłącznie drobiazgową systematykę. Zaś opis i klasyfikacja nie jest i nie może być kontaktem.

Perspektywa obcości pozwala też spojrzeć z dystansem (niekiedy humorystycznym) na ludzkość. I taką optykę Lem nam niejednokrotnie oferuje, a przekazywaniem tego rodzaju treści staje się najczęściej bohater *Dzienników gwiazdowych* oraz kilku powieści, Ijon Tichy, „słynny

podróżnik i gwiazdokrańca”. Za jego pośrednictwem dowiadujemy się, że być może człowiek nie jest miarą wszechrzeczy. Może to wyrzutek kosmosu, *Monstroteratum furiosum* (ohydek szalej), projekt zakazanej i złośliwej ewolucji, istota bezwstydlie mięsożerna i nieuleczalnie agresywna. Być może – jak dowiemy się na kartach *Wizji lokalnej* – ludzka seksualność, stabuizowana i wstydliva z powodu tak bliskiego sąsiedztwa narządów służących erotyce i wydalaniu, okaże się dla mieszkańców innych planet wypaczona i dziwna.

Lubię myśleć o obcości chyba właśnie z powodu tego wyrwania z mentalnych przyzwyczajeń. Jeśli znalazłaby się na koniec jedna, jedyna rzecz do polecenia, byłby to film *Arrival* z 2016 roku (znany też pod polskim, niezbyt fortunnym tytułem *Nowy początek*), oparty na opowiadaniu Teda Chianga *Historia twojego życia*. Niewiele jest dzieł, które tak pięknie wyostrzają problem wymarzonego kontaktu: oto obcy przylatują, co więcej – mają wiele dobrej woli i możliwą do zaobserwowania wizualną formę. Jednak język, którym się posługują, zdaje się istnieć w jakiś szczególnie, nielinearny sposób. Bohaterka, lingwistka, uczy się przyswajania wypowiedzi o zupełnie nowej strukturze, a ucząc się, przyjmuje niepojmowalny dar: synchroniczne postrzeganie czasu. Widzi historię życia swojej córki z wyprzedzeniem – czy raczej znajduje się w punkcie, w którym czasowe następstwa zdarzeń przestają mieć znaczenie, a życie, choć przebiega linearnie, można postrzegać jako zwartą całość, totalną jednoczesność, w której pytania o przyczynę i skutek przestają mieć znaczenie. Przyciągają mnie nieodparcie takie niepokorne myślowe eksperymenty, wywracające na nice kategorie, do których tak się przyzwyczailiśmy, że stały się dla nas przezroczyste.

Jeśli więc następnym razem zobaczycie pszczołę, potraktujcie ją z szacunkiem. To obca forma życia, która na chwilę przysiadła obok was. Przy odrobinie szczęścia poda łąpkę. **EIK**

Marta Kładź-Kocot

pisarka, redaktorka, literaturoznawczyni, dr n. humanistycznych w stanie spoczynku, choć nie na laurach. Nałogowa czytelniczka, człowiek wiecznie ciekawy, o literaturze gada dużo i chętnie. Prowadzi warsztaty literackie.

Opowieści niewydarzone, cz. 2

Tekst: Jarosław „Bisz” Jaruszewski

„Mniej więcej w połowie swego życia Krzysztof L. doszedł do punktu, którego od zawsze szukał, ale którego nie spodziewał się odnaleźć. Podejrzewał, że życie pozostanie dla niego niewiadomą do samego końca, jednak w pewnym momencie stało się dla niego przewidywalne do granic, można by rzec – do granic szaleństwa. W swoich intelektualnych zainteresowaniach zabrnął nieopatrznie w przedziwne miejsce, w którym wiedział już mniej więcej wszystko z interesujących go zakresów nauk przyrodniczych i humanistycznych, a informacje na temat najświeższych odkryć uzupełniał na bieżąco, poświęcając na to mało znaczące ilości czasu. Nie spodziewał się też specjalnie niczego, co mogłoby wyrzucić jego światopogląd do góry nogami. Co prawda przewidywał w przyszłości jeszcze kilka zmian paradygmatów – swoistych kopernikańskich przewrotów – przede wszystkim powszechnego dostrzeżenia faktu, że wolna wola może być w istocie iluzją. Jednak w swoim średnim wieku wiedział już, że nie zmieniliby to zbyt wiele powszednich, uzależnionych od natury ludzkiej sposobów życia (tutaj nachodziła go zawsze refleksja dotycząca kulturowych konstruktów: bo co o iluzoryczności uludy mówi fakt, że niejednokrotnie cały porzą-

dek społeczny oparty jest na fikcji? czy miraż wprowadzony w życie nie nabiera czasem znamion realności?). Owszem, w wymiarze – by tak rzec – «futurystycznym» spodziewał się zaistnienia jakichś grubszych osobliwości: kosmicznej przeprowadźki ludzkiego gatunku czy też dyktatury sztucznej inteligencji, jednak były to już na tyle nie jego światy, że nie miał ochoty się w nie zagłębiać. Cóż, z racji przyspieszenia kulturowego nawet stosunkowo bliskie mu pokolenia stawały się dla niego czymś w rodzaju obcego gatunku (on, rzecz jasna, stawał się tym samym dla nich, nawet w większym stopniu, stając się «obcym» w każdym znaczeniu tego słowa).

Czuł się mieszkańcem specyficznego, jemu tylko właściwego wycinka rzeczywistości. To poczucie przybierało na sile zwłaszcza podczas wakacyjnych wyjazdów, szczególnie że decydował się na nie zwykle poza sezonem, najczęściej z początkiem października, tak żeby nawet ostatni spragnieni słońca turyści nie wchodzili mu w drogę. Tak było i tym razem: trafił w promocyjnej cenie pokój na piętrze starego wiejskiego domu pod Orvieto, umieszczonego – trochę jak jego życie – pośrodku linii między wschodem i zachodem słońca. Przesiadywał na balkonie, obserwując cienie chmur przesuwające się po zboczach wzgórz; czytał wyjątkowo mało, co także było symptomem nowej życiowej sytuacji. Cóż, większość lektur wartych uwagi była już dawno za nim, teraz czytał głównie dla pewnego rodzaju koncentracji nad słowem, a w szczególności nad oszałamiającą ograniczonością języka, która po setkach tysięcy stron literatury pięknej nagle zaczęła przebijać na powierzchni fraz, tak że cała – niemalże czczona przez niego dotychczas – «poetyckość» zdała mu się nagle w istocie jakimś długo podtrzymywanym mitem. Choć

wiedział oczywiście, że nie było tu żadnej «istoty», jedynie idiosynkratyczny wgląd jego specyficznego umysłu (a w głębi siebie żywił nadzieję, że dane mu będzie to rozpoznanie przekroczyć i na powrót odnaleźć w literaturze bezpieczne schronienie, z którego przez większość życia skwapliwie korzystał).

Coraz częściej myślał o śmierci, szczególnie w kontekście transhumanistycznych rojeń o życiu wiecznym. Fascynował go fakt, że coraz większa liczba ludzi decydowała się na hibernację – tę parę setek lat przeleżanych w jakiejś kriokomorze – aby obudzić się w niedocieczonej przyszłości, w świecie, dla którego będą neandertalczykami odnalezionymi w bryle lodu. A jednak rozumiał ten głód życia, tę potrzebę nasycenia czasem – on też nosił ją w sobie jak ciemną gwiazdę, tyle że gdzie indziej szukał dla niej rozwiązania. Snując luźne refleksje nawiązujące do atomizmu Demokryta, zaczął dla zabawy dzielić swoje życie na mniejsze jednostki – lata, miesiące, tygodnie, dni – dochodząc do wniosku (oczywiście nie po raz pierwszy), że ta dolna część klepsydry naszego trwania – «przeszłość» – jest dokładnie czymś takim: naszym przesypanego piasku, na który projektujemy wspomnieniopodobne konstrukty, nie zmieniając przez to faktu, że przeszłość w «istocie» i dojmująco (przynajmniej dla niego, od dziecka niemającego pamięci do imion, twarzy i dat, niepotrafiącego chować urazy, dla którego każda aktualność była właściwie awangardą minionego) nie istnieje.

Pewnego razu, obserwując nieuchwytnie dla ludzkiego oka ruchy odnóży muchy spacerującej po jego przedramieniu, mimowolnie odpłynął w mętną refleksję na temat możliwości istnienia innych chronoświatów ukrywających się w głębi trwania: kwantów czasu w atomach sekund, które mogłyby opierać się na prawach niedostrzegalnych i niepojmowalnych z ludzkich poziomów rzeczywistości. Pomyślał o swoim czasie i najbardziej naturalną jego objętością wydał mu się dzień, ten przesuwany się punkt na osi trwania, poprzedzany przez ginące w cieniu wczoraj, przyzywany przez fatamorganę jutra. Jego życie było zbiorem dni, tak jak rzeczywistość jest zbiorem atomów, więc – być może – gdyby mógł wyczerpująco przeżyć choćby jeden dzień [*Przeżyć dzień* miało być tytułem niewydarzonego opowiadania, z którego pochodzi ten

Coraz częściej myślał o śmierci, szczególnie w kontekście transhumanistycznych rojeń o życiu wiecznym. Fascynował go fakt, że coraz większa liczba ludzi decydowała się na hibernację – tę parę setek lat przeleżanych w jakiejś kriokomorze – aby obudzić się w niedocieczonej przyszłości, w świecie, dla którego będą neandertalczykami odnalezionymi w bryle lodu.

fragment], poznałby jakąś ponadczasową, niezwiązaną uwarunkowaniami historycznych momentów, prawdę o dniach pozostałych...”

Dalsza część tekstu opowiadać miała o kolejnych, chronicznie nieudanych i coraz bardziej frustrujących próbach przeżycia jednego dnia przez głównego bohatera, jednakże setki innych dni, w których autor próbował zebrać literacki materiał, usiłując – tak jak Krzysztof L. – przeżyć dzień, doprowadziły jedynie (wydatkiem wysiłku zaiste godnego lepszej sprawy) do literackiej i, co gorsza, życiowej aporii. **BIK**

Jarosław „Bisz” Jaruszewski

kulturoznawca, raper, poeta i producent muzyczny.

Fot. Dariusz Gackowski

Śmierć Szamana

Tekst: Marcin Szymczak

W lipcu trafił w moje ręce czwarty i ostatni tom publikacji Zdzisława Pajaka pt. *Jimi Hendrix. Szaman rocka*. Autor przedstawił w nim 18 ostatnich miesięcy życia artysty. Oczywiście, tak samo jak w poprzednich trzech odsłonach, Hendrix stanowi centralną postać tej opowieści, ale znów nie mniej interesujące okazuje się to, co stanowi jej tło, a czemu nieraz mamy okazję przyglądać się bardzo wnikliwie. Zresztą trudno się dziwić, bowiem często są to wydarzenia, które w pewnym sensie definiują epokę i nie da się bez nich opowiedzieć o przełomie lat 60. i 70., nie tylko w muzyce czy szeroko pojętej kulturze popularnej, ale również w kontekście społecznym czy politycznym.

Nie powinno zatem zaskakiwać to, jak dużo miejsca poświęcił autor festiwalom muzycznym, na których występowały zespoły dowodzone przez Hendrixa. Dwa wyjątkowo obszerne rozdziały opisują The Woodstock Music and Art Fair i Isle of Wight Festival. Oba wydarzenia słusznie są dziś uważane za ikoniczne i nie bez przyczyny właśnie ich historię oraz przebieg mamy okazję prześledzić bardziej szczegółowo. Wyobrażam sobie, że te fragmenty książki sprawią dużo przyjemności również czytelnikom, którzy nie są aż tak bardzo zainteresowani postacią jej głównego bohatera. Oczywiście występy Hendrixa także są tu poddane głębokiej analizie, co z kolei powinno ucieszyć jego najzagorzalszych wielbicieli.

Ostatni tom *Szamana rocka* to nieco ponad 700 stron tekstu, więc jak się słusznie domyślicie, wspomniane 18 miesięcy było dla naszego bohatera czasem niezwykle intensywnym. Na kolejnych stronach przyglądamy się wielu kluczowym wydarzeniom, zarówno tym dotyczącym działalności publicznej, jak i życia prywatnego Hendrixa.

Jesteśmy świadkami rozpadu The Jimi Hendrix Experience, powstania Gypsy Sun and Ra-

inbows / Band of Gypsies i reaktywacji JHE. Poznajemy kulisy powstania nowojorskiego Electric Lady Studios. Poza tym śledzimy narastanie konfliktu artysty z jego menedżerem Michaeliem Jefferym, przyglądamy się burzliwym relacjom Hendrixa z kobietami, dostajemy garść informacji dotyczących rzekomego porwania Jimiego (*sic!*).

Niezwykle interesujące są rozdziały poświęcone ostatnim dniom życia Jimiego Hendrixa i te przybliżające okoliczności jego przedwczesnej, nieoczekiwanej śmierci. Nie przez przypadek napisałem „przybliżające”, bo autor doskonale zdaje sobie sprawę, że większość wątpliwości dotyczących tych wydarzeń nigdy nie doczeka się ostatecznego i przekonującego wyjaśnienia. Pewnie dlatego zdecydował się oddać głos osobom, które dysponowały wiedzą na temat ostatnich chwil życia idola i wszystkiego, co wydarzyło się tuż po jego śmierci. Jednak z każdą kolejną stroną coraz bardziej utwierdzamy się w przekonaniu, że nie da się z tych wypowiedzi ułożyć spójnej, w miarę prawdopodobnej całości. To, czego się dowiadujemy od mniej lub bardziej bezpośrednich uczestników i świadków tragedii, częściej się wyklucza, niż uzupełnia. Bywa i tak, że kolejne relacje tej samej osoby różnią się od siebie w istotnych szczegółach. Pojawia się uzasadnione pytanie, czy mamy do czynienia ze świadectwem ułomności ludzkiej pamięci, czy raczej ze świadomym mijaniem się z prawdą. Skoro o prawdzie mowa, to wyjątkowo oszczędnie zdaje się nią gospodarować Monika Dannemann, a to właśnie ona posiadała największą wiedzę na temat wydarzeń feralnej nocy z 7 na 8 września 1970 roku.

Czy Zdzisław Pajak daje nam jasne odpowiedzi na pytania dotyczące okoliczności śmierci Hendrixa? Na szczęście nie. Przytacza zeznania świadków, zbiera relacje osób trzecich, opisuje mniej lub bardziej prawdopodobne teorie, ale ostateczne złożenie tej układanki pozostawia czytelnikowi. Możemy również uznać, że nie jesteśmy w stanie tego zrobić, ponieważ brakuje nam kluczowych elementów i tajemnica nigdy nie zostanie wyjaśniona.

Czwarty tom *Szamana rocka* kończą rozdziały poświęcone dziedzictwu Jimiego Hendrixa. Liczba pośmiertnych albumów, płyt nagranych w hołdzie artyście, koncertów, wystaw i innych przedsięwzięć upamiętniających jego postać dobitnie świadczy o znaczeniu jego dorobku. O jego wielkości świadczą również cztery tomy publikacji *Jimi Hendrix. Szaman rocka*. Mnie pozostaje wyrazić podziw dla ogromu pracy, którą wykonał autor, i życzyć Państwu przyjemnej lektury. **BIK**

Zdzisław Pajak
Jimi Hendrix. Szaman rocka
tom 4
Bydgoszcz, lipiec 2024

Bardzo Młoda Kultura

Tekst: Marta Idczak

Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy pełni rolę operatora regionalnego programu Bardzo Młoda Kultura od roku 2019. Program Bardzo Młoda Kultura zakłada wykorzystanie metod edukacji kulturowej do animowania zmian społecznych, przyczyniając się do kreatywnego, sprawczego i innowacyjnego działania młodzieży, a także kształtowania u niej postaw oraz umiejętności: współpracy, odpowiedzialności i zaufania społecznego. Celem głównym tegorocznej edycji programu jest rozwój podmiotowego uczestnictwa młodzieży w kulturze. Celami szczegółowymi są: rozwój umiejętności młodzieży w zakresie krytycznego i twórczego uczestnictwa w kulturze, wspieranie podmiotowości i umacnianie tożsamości społeczności lokalnych w perspektywie nasilonego procesu interakcji kultury, wykorzystanie wartości dziedzictwa kulturowego wspólnot lokalnych oraz wspieranie twórczego i wrażliwego na lokalne konteksty społeczne młodego człowieka. Oto podmioty działające w województwie kujawsko-pomorskim, które zaprosiliśmy do tworzenia partnerstw lokalnych i realizacji inicjatyw edukacyjno-kulturalnych wspólnie z młodzieżą na terenie naszego województwa: Chełmiński Dom Kultury, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Chełmży, Gminna Biblioteka Publiczna w Kęsowie, Gminny Ośrodek Kultury w Cerkwinie, Gminny Ośrodek Kultury w Kijewie Królewskim i Gminna Biblioteka Publiczna w Lisewie, Gminny Ośrodek Kultury w Unisławiu, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Janowcu Wielkopolskim, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku, Centrum Biblioteki i Kultury w Gminie Jeżewo oraz Nieformalna Grupa Złodziejów Oklasków – Laskowice, Centrum Kultury i Nauki Młyny Rothera w Bydgoszczy, Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Rypinie, Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu (Mediateka Raszei w Toruniu). Wszystkim podmiotom gratulujemy pomysłów i nie możemy doczekać się efektów ich inicjatyw lokalnych. Warto śledzić media społecznościowe powyższych instytucji. Stanowią one wielką inspirację do działań z młodzieżą w obszarze kultury i edukacji.

Więcej informacji o programie Bardzo Młoda Kultura, którego organizatorem jest Narodowe Centrum Kultury, na stronie: nck.pl. Więcej o działaniach Sekcji Laboratorium Kultury, która działa w MCK w Bydgoszczy: terenowidomkultury.pl. **EIK**

III Forum Praktyków Animacji i Edukacji Kulturowej 2024

30 września – 1 października 2024
Tucholski Ośrodek Kultury, pl. Zamkowy 8
89-500 Tuchola, woj. kujawsko-pomorskie

Dyrektorka Miejskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy Marzena Matowska oraz dyrektor Tucholskiego Ośrodka Kultury Piotr Mówiński zapraszają na III Forum Praktyków Animacji i Edukacji Kulturowej 2024, które odbędzie się w dniach 30 września – 1 października 2024.

Forum to miejsce spotkań, przestrzeń do współpracy, sieciowania i wymiany doświadczeń dla animatorów i edukatorów z województwa kujawsko-pomorskiego działających w sektorach kultury, oświaty i pomocy społecznej. Jak co roku to wydarzenie ma formułę wędrującą. Tym razem spotykamy się w przepięknej scenarii powiatu tucholskiego, a dokładnie – zawitamy w gościnnych progach Tucholskiego Ośrodka Kultury, który wspiera nas w organizacji tego wydarzenia.

Dwudniowy program forum obejmie wykłady i warsztaty poświęcone szeroko rozumianej edukacji kulturowej i animacji młodzieży. Doświadczeni prelegenci podzielą się swoimi doświadczeniami oraz nietypowymi metodami zwiększenia partycypacji młodych ludzi w kulturze, m.in. opowiedzą o geocachingu, technikach improwizacji przydatnych w pracy z młodzieżą, a także na czym polega młode przywództwo. Dodatkowo poznamy sposoby na wykorzystanie potencjału regionu oraz współpracy ze społecznością lokalną w budowaniu instytucji oraz przestrzeni publicznych.

Forum Praktyków Animacji i Edukacji Kulturowej to przestrzeń niezbędna do budowania regionalnej wspólnoty, w której można porozmawiać o lokalnych problemach, wypracować nowe formy współpracy, a także nawiązać ciekawe kontakty z ludźmi, którzy pracują w podobnych obszarach. Wydarzenie jest częścią działań Miejskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy w ramach programu Bardzo Młoda Kultura 2023–2025. MCK jest jego operatorem na województwo kujawsko-pomorskie. Dofinansowanie: Narodowe Centrum Kultury w ramach programu Bardzo Młoda Kultura 2023–2025, Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy – operator regionalny programu Bardzo Młoda Kultura Kujawsko-Pomorskie 2023–2025. Wydarzenie odbywa się pod patronatem honorowym marszałka województwa kujawsko-pomorskiego Piotra Całbeckiego. Patronat nad wydarzeniem objęli burmistrz Tucholi Tadeusz Kowalski oraz starosta tucholski Andrzej Urbański. **EIK**

PROGRAM III FORUM PRAKTYKÓW ANIMACJI I EDUKACJI KULTUROWEJ 2024 - 30.09-1.10.24

TUCHOLSKI OŚRODEK KULTURY, PLAC ZAMKOWY 8
89-500 TUCHOLA, WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE

DZIEŃ I 30.09.2024 (PONIEDZIAŁEK)

10.00-11.00	Rejestracja uczestników
11.00-11.45	Otwarcie Forum. Bardzo Młoda Kultura 2024.
11.45-12.45	Joanna Suchomska (Pracownia Zrównoważonego Rozwoju) - Młodzi i dorośli współtworzą kulturę, czy to możliwe? O wyzwaniach i perspektywach partycypacji młodzieży w kulturze.
13.15-14.30	Warsztaty Magdalena Kurpinowicz (Lokalna Grupa Działania „Bory Tucholskie”) - Geocaching - czy to tylko zabawa? (wizyta studyjna). Maria Ollick (Borowiackie Towarzystwo Kultury w Tucholi) - Edukacja regionalna w praktyce. Współpraca Borowiackiego Towarzystwa Kultury w Tucholi z instytucjami oświatowymi i instytucjami kultury. Joanna Soja - Tońska (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku) - Dom kultury w nieustannej zmianie - szukając złotego środka i wewnętrznego balansu.
14.30-15.30	Obiad
15.30-16.30	Katarzyna Jankowska - Animacja Społeczności Lokalnej - Dom Kultury Bydgoskie Przedmieście.
16.30-18.00	Warsztaty Cezary Markiewicz (Teatr Polski im. Hieronima Konieczki w Bydgoszczy) - „Tu i teraz” - improwizacja w projektach partycypacyjnych. Agnieszka Trzaska (Pracownia Zrównoważonego Rozwoju) - Instytucja, której nie ma? Jak budować wizję i zasady działania instytucji kultury z odbiorcami i partnerami. Warsztat na przykładzie społecznego projektowania Centrum Kultury Fordon. Radosław Szulczyk - Terenowa Animacja. Kajakiem przez Bory. Spływy kajakowe dla młodzieży - czy to bezpieczne? (liczba miejsc ograniczona, decyduje kolejność zgłoszeń).
19.00-20.00	Kolacja
20.00-22.00	Integracja

DZIEŃ II 1.10.2024 (WTOREK)

8.00-9.30	Śniadanie
9.30-10.30	Andrzej Grzymała-Kazłowski - Współpraca - Wyzwania. Romowie – historia, kultura, współczesność, mity i rzeczywistość.
10.30-11.30	Iza Rutkowska - Współprojektowanie przestrzeni publicznych.
11:30-13:15	Warsztaty Justyna Górka (Fundacja im. Anny Jachniny) - Energia Żywiotów. Budowanie Młodego Przywództwa. Kujawsko-Pomorska Szkoła Liderów Młodzieżowych. Justyna Jankowska (Stowarzyszenia Młodych Gminy Płużnica) - Sztuka współpracy z młodzieżą, czyli wiązka dobrych praktyk. Marcin Drewek (Tucholski Ośrodek Kultury) - Klub Gier K20. Tworzenie działającego klubu w liczbach - jak socjologia i psychologia pomagają w organizacji zajęć dla młodzieży i dorosłych.
13.30-14.00	Podsumowanie - zakończenie forum.

Organizatorzy:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Bardzo Młoda Kultura 2023–2025

Patronat honorowy:

Patroni medialni:

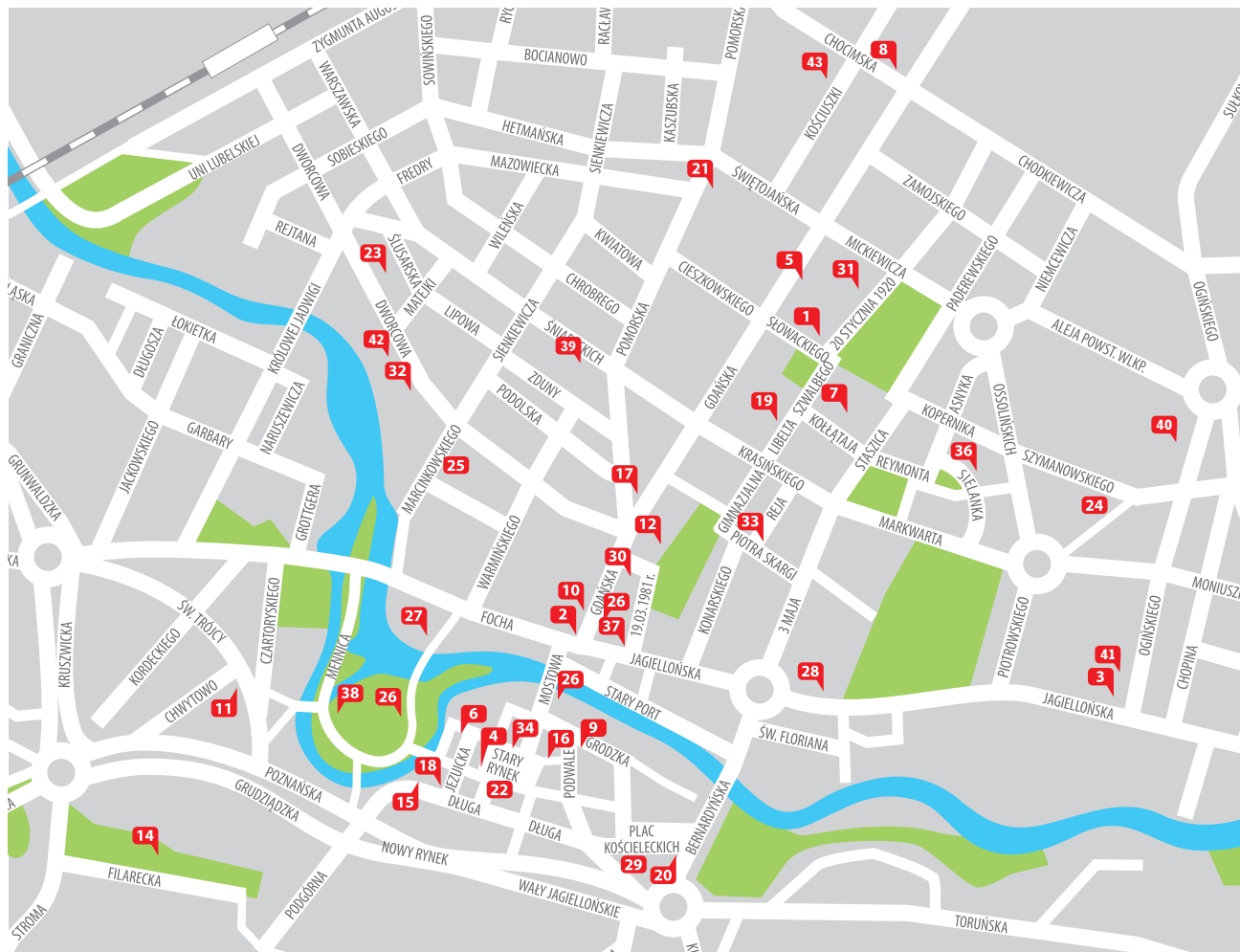
Partnerzy strategiczni:

Partnerzy:

sprawnych, www.operanova.bydgoszcz.pl **27**

Otwarta Przestrzeń „Światłownia”,
ul. Św. Trójcy 15, 85-224 Bydgoszcz,
swiatlownia@onet.pl, www.swiatlownia.eu **11**

Pałac Młodzieży, ul. Jagiellońska 27,
85-097 Bydgoszcz, tel. 523 210 081,
www.palac.bydgoszcz.pl, dyr. Magdalena Bereda.
Tutaj: Galeria Pałac **28**

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. Mariana Rejewskiego, ul. Skłodowskiej-Curie 4,
85-094 Bydgoszcz, tel. 523 413 074;
www.pbw.bydgoszcz.pl,
dyr. Ewa Pronobis-Sosnowska

**Polski Związek Chórów i Orkiestr Oddział
Kujawsko-Pomorski,** ul. Warmińskiego 13, 85-087
Bydgoszcz, tel. 739-907-482, Prezes Janusz Stanecki
mail: sekretariat@pzchiokp.pl

Stowarzyszenie Artystyczne „MÓZG”,
www.stowarzyszenie.mozg.art.pl, ul. Gdańska 10,
85-006 Bydgoszcz, tel. 523 455 195 **30**

**Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania
Młodzieży,** ul. Salezjańska 1, 85-792 Bydgoszcz,
tel. 52 344 34 01, 600 371 696; 52 376 67 39 (po godz.
16.30); email: sswm-bydgoszcz@salezjanie.pl

Teatr Kameralny w Bydgoszczy,
Dyrektor: Mariusz Napierała, ul. Grodzka 14-16,
85-109 Bydgoszcz. Biuro: Centrum Kongresowe
Opery Nova, ul. Marszałka Ferdynanda Focha 5,
85-070 Bydgoszcz. Tel. 885 904 192,
e-mail: biuro@teatrkameralny.com,
www.teatrkameralny.com **9**

Teatr Pantomimy „DAR”,
www.dar.art.pl; e-mail: teatrdar@wp.pl,

tel. 523 407 468, 602 572 021, 602 257 675

Teatr Polski im. Hieronima Konieczki,
dyrektor: Wojciech Faruga, al. Mickiewicza 2,
85-071 Bydgoszcz, tel. 523 397 841, Kasa biletowa:
czynna od środy do piątku w godzinach 14.00-18.00,
al. Mickiewicza 2 (wejście od parku od ul. 20 Stycznia
1920) oraz godzinę przed spektaklem, tel. +48 523
397 818, tel. +48 885 607 090, bilety@teatrpolski.pl;
www.teatrpolski.pl **31**

Toniebajka. Księgarnia dla wszystkich,
ul. Focha 2, 85-070 Bydgoszcz, tel. 665 192 904 **2**

Towarzystwo Inicjatyw Kulturalnych,
ul. Dworcowa 62/2, 85-009 Bydgoszcz,
tel. 523 213 371, prezes Maria Papała **32**

Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy,
ul. Jezuicka 4, tel./fax 523 225 196, 523 454 434,
www.tmbb.pl, e-mail: biuro@tmbb.pl, skrytka
pocztowa nr 17, 85-169 B 37,
prezes Jerzy Derenda. Biuro Zarządu
czynne pon.-pt. 9-15 **6**

**Towarzystwo Muzyczne im. Ignacego Jana
Paderewskiego,** ul. ks. Piotra Skargi 7,
85-018 Bydgoszcz, tel./fax 523 270 291,
www.konkurspaderewskiego.pl,
prezes prof. Katarzyna Popowa-Zydroń **33**

**Towarzystwo Operowe im. prof. Felicji
Krysiewiczowej,** ul. Focha 5, 85-006 Bydgoszcz,
prezes Zenona Tomczak, tel. 603 993 852,
sekretarz zarządu Danuta Świąćichowska **27**

Towarzystwo Polsko-Austriackie, Oddział B.
ul. Stary Rynek 5, 85-104 Bydgoszcz, tel. 609 678 277,
e-mail: lubomira.kubiak@gmail.com, prezes Lubomira
Kubiak, dyżury w każdą drugą środę miesiąca **34**

Towarzystwo Polsko-Niemieckie, ul. Fordońska 120.
Dyżury w każdy trzeci poniedziałek miesiąca w godz. 13-16,
e-mail: tpn1@wp.pl, www.facebook.com/tpn.Bydgoszcz,
prezes Danuta Szczepaniak-Kucik, tel. 504 100 024,
sekretarz Krystyna Bender-Dudziak, tel. 605 666 936

Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej,
Prezes: Beata Żmuda, tel. 693 925 911, wiceprezes:
Maria Pastucha, tel. 694 582 721, www.tppf.byd.pl

Urząd Miasta, Biuro Kultury Bydgoskiej,
ul. Sielanka 8A (I piętro) 85-073 Bydgoszcz,
tel.: 52 58 58 189, fax: 52 58 58 832, e-mail:
bkb@um.bydgoszcz.pl, dyr. Magdalena Zdończyk **36**

Wędrowniczek – Klub Turystyczny,
prezes Adam Czachorowski, tel. 523 251 635

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy – Dyrektor –
Dagmara Reszkowska-Gierden, ul. Długa 39,
85-034 Bydgoszcz, tel. centrala 52 323 80 08,
52 33 99 200, tel. sekretariat 52 328 73 90, 52 33 99 225,
e-mail: sekretariat@wimbp.bydgoszcz.pl,
www.biblioteka.bydgoszcz.pl **35**

Sopocki Dom Aukcyjny, ul. Jagiellońska 47, 85-097
Bydgoszcz, tel. 602 593 826, sda.bydgoszcz.pl **41**

Świetlica Ukraińska, ul. Dworcowa 57/1, 85-009 Bydgoszcz,
tel. 884 841 966, e-mail: zahnitkoliliia@gmail.com,
dyrektor: Liliia Zahnitko **42**

Redakcja „BIK” prosi Państwa o weryfikację danych:
bik@mck-bydgoszcz.pl

Adria Art

■ 5.10.2024, sobota

Wyjątkowy prezent
– spektakl komediowy

■ 14.10.2024, poniedziałek

Pikantni – spektakl komediowy

■ 20.10.2024, niedziela

Najdroższy – spektakl komediowy

■ 21.10.2024, poniedziałek

Anna Wyszconi – trasa koncertowa
Wszystkiego najlepszego

■ 25.10.2024, piątek

Prawda – spektakl

■ 26.10.2024, sobota

Nadzieja – premiera spektaklu
Anny Muchy

■ 28.10.2024, poniedziałek

Czy pamiętasz? – koncert dedykowany
EWIE DEMARCZYK i MARKOWI GRECHUCIE
w wykonaniu Piwnicy pod Baranami

■ 30.10.2024, środa

Nowy Jork. Prohibicja – musical

■ 31.10.2024, czwartek

Igor Kwiatkowski – *Tylko śmiech nas ocali*

Szczegóły: adria-art.pl

inf. Anna Wiącek-Freś

Klub Arka BSM

■ 2.10.2024, środa, godz. 17.30, ul. Konopnickiej 24A

Turniej Jednego Wiersza – otwarty konkurs poetycki

Prowadzenie: Stefan Pastuszewski, Roman Sidorkiewicz.

■ 7.10.2024, poniedziałek, godz. 18.00, ul. Konopnickiej 24A

Festiwal Panien Wodnych – festiwal legend zapomnianych

W programie m.in.: *Po co nam legendy* – wystąpienie Joanny Szymkowskiej; *Tajemnicze syreny* – prelekcja Tadeusza Oszubskiego; wspólne czytanie opowiadania Tadeusza Oszubskiego *Skarb na Wyspie Młyńskiej*.

■ 8.10.2024, wtorek, godz. 14.00, ul. Konopnickiej 24A

Aktywny Senior Arka – tworzenie obrazów z mchu

Warsztaty ze Stowarzyszeniem Miłośników Górzyskowa. Obowiązują zapisy, liczba miejsc ograniczona. Prowadzenie: Monika Wawrzyniak i Beata Kowalczyk.

■ 14.10.2024, poniedziałek, godz. 17.30, ul. Konopnickiej 24A

Arka Poezji – wieczór autorski Pawła Piotra Pietrzaka

Promocja zbioru poetyckiego *Maki*. Prowadzenie: Stefan Pastuszewski.

■ 28.10.2024, poniedziałek, godz. 18.00, ul. Konopnickiej 24A

Polskie zamiast Halloween: miejskie legendy – festiwal legend zapomnianych

W programie m.in. rozmowa Joanny Szymkowskiej z pisarzem Tadeuszem Oszubskim o związkach literatury grozy z polskimi legendami oraz występ multiinstrumentalisty i kompozytora Waldemara Knadego.

inf. Klub Arka

D.K. Orion BSM

■ 9.10.2024, środa, godz. 17.30, ul. 16. płk. Ułanów Wlkp. 1

Koncert wiolonczelowy Diugello – koncert młodego, utalentowanego wiolonczelisty

Wystąpi Janek Diug.

■ 12.10.2024, sobota, godz. 13.00, ul. 16. płk. Ułanów Wlkp. 1

Dzień z fantastyką

Spotkanie literackie z pisarzami i wydawcami: Wiktorem Żwikiewiczem, Tadeuszem Oszubskim, Markiem Żelkowskim, Tadeuszem Meszką, Martą Sobiecką.

■ 16.10.2024, środa, godz. 17.30, ul. 16. płk. Ułanów Wlkp. 1

Salon Literacki Orion

Występ młodzieży z Zespołu Szkół Mechanicznych nr 1 w Bydgoszczy. Prowadzenie: Dariusz Tomasz Lebioda.

■ 23.10.2024, środa, godz. 17.30, ul. 16. płk. Ułanów Wlkp. 1

Uwaga! Artur przy fortepianie!

Koncert młodych talentów. Akompaniament i prowadzenie: Artur Grudziński, trener wokalny i śpiew: Ludmiła Małecka.

■ 29.10.2024, wtorek, godz. 16.00, ul. 16. płk. Ułanów Wlkp. 1

Z cyklu Galeria O

Wystawa fotografii Łukasza Bosackiego *Cztery Pory Roku Bydgoskiej Spółdzielni Mieszkaniowej*.

inf. Klub Arka

**FILHARMONIA
POMORSKA**

IM. IGNACEGO JANA PADEREWSKIEGO
W BYDGOSZCZY

Filharmonia Pomorska im. I.J. Paderewskiego

■ 1.10.2024, wtorek, godz. 19

**62. BFM | Śladami MAEO...
Greek Byzantine Choir**

Greek Byzantine Choir, Georgios Konstantinou dyrygent, Urszula Guźlecka prowadzenie, *Śpiewy bizantyjskie*.

Grecki Chór Bizantyjski założony został w 1977 przez Lykourgosa Angelopoulou (1941–2014), archonta protopsalta z Najświętszej Archidiecezji Konstantynopola i jego współpracowników. Celem działalności chóru jest studiowanie i prezentowanie muzyki bizantyjskiej w jej dzisiejszej postaci poprzez tradycję pisaną i ustną. Do artystycznych kamieni milowych zalicza czuwanie w świętym klasztorze na Górze Synaj (1983), Boską Liturgię Bożego Narodzenia w Betlejem (2000), historyczne Boskie Liturgie celebrowane przez ekumenicznego patriarchę Konstantynopola Bartłomieja I, w antycznej bazylice Świętego Apolinarego in Classe w Rawennie (2002) i w katedrze Świętej Zofii w Kijowie (2009), koncerty w ramach Międzynarodowych Konferencji Studiów Bizantyjskich (1981–2001), w Metropolitan Museum of Art w Nowym Jorku w ramach wystawy *Chwała Bizancjum* (1997 i 2008) oraz wydarzeń *Grecja w Wielkiej Brytanii* z koncertem w Queen Elizabeth Hall w Londynie (1998). Chór często występował na Festiwalu w Atenach

i Epidaurosie, w Megaron Athens Concert Hall, a także podczas Festiwalu i Kongresów MAEO Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy. Nagrywał w największych studiach radiowych i telewizyjnych w Europie. Bogata dyskografia obejmuje: *Ioannis Koukouzelis – Selection of Works*, *Antologie Petrosa Manuela Ephesiosa* oraz *Znaczenie metod badawczych i nauczania Simonasa Karasa Lykourgosa Angelopoulosa*. Grecki Chór Bizantyjski śpiewa w każdą niedzielę w świętym kościele Agios Georgios Papagos, a nabożeństwa są transmitowane na żywo za pośrednictwem internetowego kanału telewizyjnego *pentousia.tv* Instytutu Świętego Maksyma Greka.

■ 4.10.2024, piątek, godz. 19

62. BFM | Finał

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Pomorskiej, Chór Opery i Filharmonii Podlaskiej w Białymstoku, Mykola Diadiura dyrygent, Anna Małesza-Kutny sopran, Karolina Sikora alt, Andrzej Lampert tenor, Rodney Clarke bas, Violetta Bielecka przygotowanie chóru, Cezary Nelkowski słowo, Maciej Puto słowo. L. van Beethoven – *IX Symfonia d-moll op. 125*.

Finał 62. Bydgoskiego Festiwalu Muzycznego wypełni wspaniała *IX Symfonia* Ludwiga van Beethovena – prawdziwy obraz kunsztu i geniuszu tego kompozytora. Jest to pierwszy przypadek w historii, gdzie w symfonii – utworze dotychczas czysto instrumentalnym – został zastosowany głos ludzki. Co więcej, wokally-instrumentalny *Finał* jest dzisiaj najśłynniejszym fragmentem tego wielkiego dzieła, a zawarta w nim *Oda do radości* z tekstem Friedricha von Schillera została wybrana hymnem Unii Europejskiej. Symfonia już w dniu premiery zyskała uznanie publiczności, choć nie brakowało głosów krytycznych w późniejszym czasie. Dopiero w połowie XIX w. „dziewiąta” jednogłośnie została okrzyknięta arcydziełem. Wszystko za sprawą interpretacji dyrygenckiej Richarda Wagnera, pod którego batutą dzieło zabrzmiało w Dreźnie.

■ 6.10.2024, niedziela, godz. 17

62. BFM | Postscriptum. Bajkowa lista przebojów

Orkiestra Kameralna Capella Bydgosciensis, Dziecięcy Chór Filharmonii Pomorskiej, Michał Litwa dyrygent, aranżacje, Emilia Hamerlik śpiew, Mateusz Wiśniewski śpiew, Szkoła Tańca Fabryka Tańca Joanna Grabowska, Zespół Wokalny Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, Marta Trudzińska przygotowanie chóru, Jerzy Snakowski prowadzenie. W programie m.in.: *Miłość rośnie wokół nas* z filmu *Król Lew*, *Kolorowy wiatr* z filmu *Pocahontas*, *Piękna i bestia* z filmu *Piękna i Bestia*, *Wspaniały świat* z filmu *Aladyn*, *Na morza dnie* z filmu *Mała syrenka*, *Ty druha we mnie masz* z filmu *Toy Story*, *Pół kroku stąd* z filmu *Vaiana*.

■ 11.10.2024, piątek, godz. 19

Purpurowe skrzypce

Orkiestra Kameralna Capella Bydgosciensis, Mariusz Smolij dyrygent, Elizabeth Pitcairn skrzypce. W.A. Mozart – *Divertimento D-dur, K136*, J. Corigliano – *Suita z filmu „Red Violin”*, G. Gershwin / Mariusz Smolij – *Trzy Preludia na skrzypce solo i orkiestrę kameralną*, G. Chardwick – *Serenada na orkiestrę smyczkową F-dur*.

Purpurowe skrzypce – film nagrodzony Oscarem (otrzymał też 8 nominacji do tej nagrody), który opowiada fascynującą historię skrzypiec wykonanych przez Antonia Stradivarię. Inspiracją dla twórców filmu były skrzypce z 1720 z czerwonym lakierem, którego Stradivari używał w swoim „złotym okresie”. Niedługo po powstaniu instrument zniknął na 200 lat. Skrzypce pojawiły się ponownie

w Berlinie w 1930, zakupione przez spadkobierców Felixa Mendelssohna. Następnie znalazły się w rękach amerykańskiego przemysłowca, który anonimowo wystawił je na aukcji w londyńskim domu aukcyjnym Christie's. Wielu ludzi na świecie starało się zdobyć ten pożądany instrument, ostatecznie trafił on w ręce 16-letniej wówczas skrzypkaczki – Elizabeth Pitcairn. Otrzymała je w prezencie od swojego dziadka (zakupione za 1,7 mln dolarów). Początkowo Pitcairn nie wspominała o posiadaniu skrzypiec, dopóki jej solowa kariera nie została ugruntowana. Po prawie trzech dekadach rygorystycznego szkolenia u najbardziej cenionych nauczycieli gry na skrzypcach na świecie Pitcairn zaczęła koncertować na tym wyjątkowym instrumencie, a w piątkowy wieczór wystąpi dla bydgoskiej publiczności.

■ 18.10.2024, piątek, godz. 19

Requiem Krzysztofa Herdzina

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Pomorskiej, Chór Kameralny Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, Paweł Kapuła dyrygent, Gabriela Legun sopran, Andrzej Lampert tenor, Kamil Zdebek baryton, Magdalena Filipka, Justyna Narewska przygotowanie Chóru Kameralnego, Renata Szeferafin-Wójtowicz, Piotr Jańczak przygotowanie Chóru Akademickiego. K. Herdzin – *Requiem*.

Requiem Krzysztofa Herdzina powstało na zamówienie Filharmonii Pomorskiej, a jego światowe prawykonanie odbyło się w sali koncertowej FP w kwietniu 2018. O sukcesie kompozycji świadczy nie tylko wspaniałe przyjęcie przez publiczność, ale również fakt, że doczekała się zarejestrowania na płycie w 2024 w wykonaniu Orkiestry Polskiego Radia w Warszawie, Olgi Pasiecznik, Andrzeja Lamperta i Kamila Zdebela. To idealny moment, żeby przypomnieć to dzieło bydgoskiej publiczności.

■ 19.10.2024, sobota, godz. 18, kościół pw. św. Polskich Braci Męczenników w Bydgoszczy

Koncert z okazji 40. rocznicy śmierci ks. Jerzego Popiełuszki

Orkiestra Kameralna Capella Bydgosciensis, Żeński Zespół Wokalny Re-kontra, Paweł Kapuła dyrygent, Katarzyna Jaracz sopran, Justyna Gęsička mezzosopran, Teresa Kwiatkowska, Maciej Puto recytacje, Michał Gozdek przygotowanie zespołu. G.B. Pergolesi – *Stabat Mater*.

Przejmujący tekst średniowiecznej sekwencji *Stabat Mater Dolorosa* od stuleci stanowi niewyczerpane źródło inspiracji dla przedstawicieli różnych dziedzin sztuki: malarzy, rzeźbiarzy, poetów, ale przede wszystkim kompozytorów. *Stabat Mater* Pergolesiego objawia w sposób szczególny geniusz tego przedwcześnie zmarłego kompozytora. Targany chorobą, przeżywający swą rychłą śmierć zaledwie 25-letni kompozytor stworzył arcydzieło, które zadziwia sugestywnością muzycznej treści i klarownością konstrukcji. Mimo niewielkiej obsady utworów przepelniając urzekające melodie i przejmujące arie. Właśnie ta szczególna siła ekspresji zapewniła Pergolesiemu wiodące miejsce wśród licznych twórców mierzących się z opowieścią o Matce Boskiej bolejącej pod krzyżem.

■ 25.10.2024, piątek, godz. 19

Requiem Mozarta

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Pomorskiej, Chór Akademicki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Maciej Tworek dyrygent, Solomiia Pavlenko sopran, Ewa Mena-szek alt, Adrian Domarecki tenor, Paweł Michał-czuk bas, Tomasz Kotwica przygotowanie chóru. W.A. Mozart – *Requiem*.

Niewiele jest w dziejach muzyki dzieł tak uwielbianych, tak wzruszających i zarazem tak tajemniczych jak *Requiem* Mozarta. I chociaż każdy z nas zna ponury *Introitus*, pełne dramaturgii *Confutatis*, przepiękną *Lacrimosę*, to *Requiem* Mozarta pozostaje jednym z tych utworów, które słuchamy – albo raczej przeżywamy – wielokrotnie, a zarazem zawsze jakby po raz pierwszy. Mozart pisał *Requiem* w pośpiechu, w przeczuciu własnej śmierci – zmarł mając zaledwie 35 lat, 5 grudnia 1791, zanim zdążył ukończyć dzieło. Dokończenia utworu podjął się uczeń Mozarta – Franz Xaver Süssmayr, i to właśnie on nadał *Requiem* zamknięty, ostateczny kształt. Muzyka tej „najpiękniejszej pieśni żałobnej” zachwyca głębią uczucia i dramatycznego wyrazu. Kontrastujący ze sobą dramata i wysublimowana prostota symbolizują zarówno wymowną wizję śmierci i Sądu Ostatecznego, jak i nadzieję zbawienia i wiecznego odpoczynku.

Koncerty edukacyjne:

■ 7.10.2024, poniedziałek, godz. 9.30, 11.00, 12.30, 14.00

Poranek muzyczny dla seniorów Perkusyjne fascynacje

■ 26.10.2024, sobota, godz. 10.30, 12.30

153. Od brzuszka do uszka maluszka

■ 26.10.2024, sobota, godz. 11.00, 12.45

Akademia WioliMisia

inf. J. Narewska

AKADEMIA MUZYCZNA
imienia Feliksa Nowowiejskiego
w Bydgoszczy

Akademia Muzyczna w Bydgoszczy

■ 3–5 października 2024

53. Konferencja Muzykologiczna Związku Kompozytorów Polskich Muzyka Nie-Absolutna

Organizatorami konferencji są Sekcja Muzykologów ZKP i Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy. W murach bydgoskiej Akademii Muzycznej (3, 5 X) i w Zespole Pałacowo-Parkowym w Ostromecku (4 X) wystąpią muzykolodzy i teoretycy muzyki reprezentujący wszystkie ośrodki naukowe i instytucje zajmujące się badaniem i upowszechnianiem kultury mu-

zycznej w Polsce. Referaty będą zogniskowane wokół relacji zachodzących pomiędzy muzyką a filozofią, innymi dziedzinami sztuki oraz miejsca muzyki w kontekście nowych mediów i technologii. Konferencji towarzyszyć będzie koncert Herbert Piano Trio, podczas którego wykonane zostaną utwory kompozytorów związanych z Akademią Muzyczną w Bydgoszczy (Ostromecko, 4 X, godz. 19.00). Szczegółowy plan konferencji dostępny na stronie: amfn.bydgoszcz.pl.

■ 6.10.2024, niedziela, godz. 11.30, Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, ul. Gdańska 20; bilety można nabywać w serwisie Bilety24 oraz pół godziny przed audycją w foyer Sali Koncertowej, ceny biletów: dla dziecka 8 zł, dla osoby dorosłej 12 zł, dla posiadacza Karty Dużej Rodziny 7 zł

CCXLVI Poranek Muzyczny dla dzieci z rodzicami: Rzecz o czarach, czyli po co dyrygentowi różdżka?

Wydarzenie jest drugim spotkaniem nowego cyklu Poranków Muzycznych 2024/2025 pt. *Muzyczne ścieżki kariery*. Myślą przewodnią cyklu jest zapoznanie słuchaczy z różnego rodzaju zawodami muzycznymi. Wydarzenia przygotowywane są specjalnie z myślą o dzieciach, a ich celem jest edukowanie i umuzykalnianie poprzez wspólną zabawę. Na najbliższym spotkaniu na młodych melomanów czeka wyjątkowe spotkanie z dyrygentem symfonicznym. Wraz z gościem specjalnym odpowiemy na tytułowe pytanie: po co dyrygentowi różdżka?, dowiemy się, jak brzmią muzyczne zaklęcia, a następnie nauczymy się, jak czarować nimi orkiestrę. Bądźcie gotowi na prawdziwą magię, dużą ilość śpiewu i zabaw z rytmem. Audycję poprowadzą Karolina Pesta i Michał Lipski.

■ 8.10.2024, wtorek, godz. 19.00, Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, ul. Gdańska 20; bezpłatne wejściówki do odbioru od 3.10.2024 w portierni budynku przy ul. Gdańskiej 20, jedna osoba może otrzymać maksymalnie 2 wejściówki, liczba wejściówek jest ograniczona

Koncert z okazji inauguracji roku akademickiego 2024/2025:

Musica Parlante I Bydgoszcz Miastem Muzyki UNESCO

Michael Schmidt-Casdorff flet traverso, Magdalena Karolak obój historyczny, Daniel Deuter skrzypce historyczne, Cecylia Stanecka wiolonczela historyczna, Marek Przywarty klawesyn, w programie: C.Ph.E. Bach, G.A. Brescianello, G.Ph. Telemann. Program Music of Upheaval odzwierciedla głębokie zmiany, jakie zaszły w epoce oświecenia w połowie XVIII w. W tym czasie zmieniało się postrzeganie jednostki w społeczeństwie, a absolutyzm epoki baroku stawał się coraz bardziej przestarzały zarówno pod względem

politycznym, jak i muzycznym, ustępując miejsca stylowi sentymentalnemu w kompozycji. Bach, Brescianello i Telemann, których dzieła zostaną zaprezentowane podczas koncertu, okazali się wizjonerskimi kompozytorami. Każdy z nich na swój sposób pomógł ukształtować muzyczny świat nowej ery.

■ 9.10.2024, środa, godz. 9.30–17.30, Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, ul. Gdańska 20
10.10.2024, czwartek, godz. 9.30–16.30, Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, ul. Gdańska 20

Międzynarodowa Konferencja Studencka Ai Soundspectrum

Konferencja poświęcona przyszłości muzyki w nowych technologiach, w tym sztucznej inteligencji (AI). Wstęp wolny.

■ 9.10.2024, środa, godz. 17.30, Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, ul. Gdańska 20
10.10.2024, czwartek, godz. 16.30, Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, ul. Gdańska 20

Festiwal Muzyki Interesującej vol. 3

Audiowizualny koncert prezentujący alternatywną twórczość studentów Akademii Muzycznej w Bydgoszczy z wykorzystaniem nowoczesnych technik kreacji dźwięku.

■ 9.10.2024, środa, godz. 17.30

Alut progressive/melodic/deep

Łukasz Gondek muzyka ambientowa/konkretna/industrialna, Maja Wlazły muzyka elektroniczna/handpan.

■ 10.10.2024, czwartek, godz. 16.30

Elektron β – jazz/rock/techno

Adam Techner muzyka elektroniczna, Agata Prokop muzyka pop, Syndrom epiphany pop/alternative rock. Więcej informacji: Facebook Festiwal Muzyki Interesującej. Wstęp wolny.

■ 13.10.2024, niedziela, godz. 17.00, Sala Rostundowa Pałacu w Lubostroniu; bilety można nabywać w Pałacu w Lubostroniu pół godziny przed koncertem, bilety w cenie 35 zł normalny, 30 zł ulgowy (dzieci, studenci, emeryci, renciści)

CCLIII Koncert Pałacowy

Michał Szymanowski fortepian.

■ 19.10.2024, sobota, godz. 16.00, Sala Audytoryjna Domu Polskiego, ul. Grodzka 1; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona

Musica Spiritus Movens

Lech Bałaban altówka, Jan Bałaban altówka, Joanna Krempeć-Kaczor kontrabas, Klaudia Baca kontrabas, Emilia Biskupska fortepian, ks. Mateusz Ziembowski słowo, w programie: G. Bottesini, J. Rejcha, A. Rolla, J. Sperger.

■ 20.10.2024, niedziela, godz. 18.00, Sala Koncertowa Akademii Muzycznej, ul. Gdańska 20; bezpłatne wejściówki do odbioru od 15.10.2024 w portierni budynku przy ul. Gdańskiej 20, jedna osoba może otrzymać maksymalnie 2 wejściówki, liczba wejściówek jest ograniczona

Koncert Symfoniczny

Orkiestra Symfoniczna AMFN w Bydgoszczy, Michał Dworzynski dyrygent, w programie m.in.: F. Schubert – V Symfonia B-dur D 485.

- 22.10.2024, wtorek, godz. 19.00, Sala Koncertowa im. prof. R. Sucheckiego, ul. Staszica 3; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona

CCCXXV Bydgoski Wtorek Muzyczny

Katarzyna Gluza skrzypce, Marcin Sikorski fortepian, w programie: J.S. Bach, J. Brahms, F. Schubert, K. Szymanowski.

- 25.10.2024, piątek, godz. 17.00, Sala Koncertowa im. prof. R. Sucheckiego, ul. Staszica 3; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona

Paderewski na fortepian i orkiestrę

Ivan Shemchuk fortepian, Polish Paderewski Symphony Orchestra, Michał Szymanowski dyrygent, w programie: I.J. Paderewski – Fantazja polska gis-moll op. 19, Koncert fortepianowy a-moll op. 17.

- 29.10.2024, wtorek, godz. 19.00, Sala Koncertowa im. prof. R. Sucheckiego, ul. Staszica 3; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona

Koncert w ramach III Ogólnopolskiego Festiwalu Improwizacji Organowej w Bydgoszczy

Sietze de Vries organy (Holandia).

inf. mgr Anna Cudo

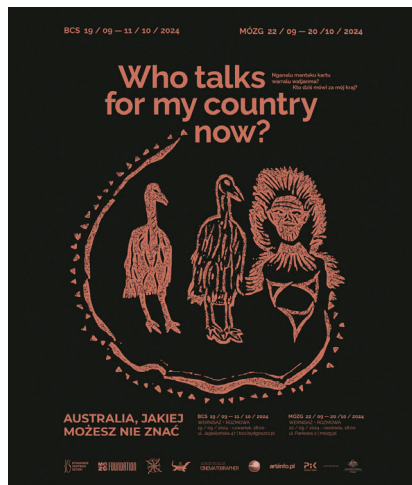

Bydgoskie Centrum Sztuki

- do 11.10.2024, piątek

Who talks for my country now? Nganalu mantaku kartu warralu watjanma? Kto dziś mówi za mój kraj?

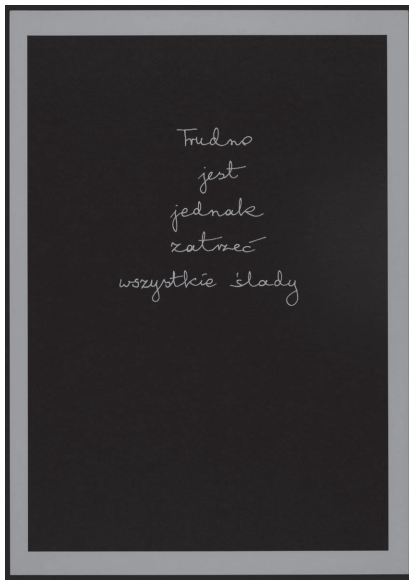
Australia, jakiej możesz nie znać. Współpraca: Mógz Foundation.

- do 12.10.2024, sobota

Mariusz Hermanowicz, Wszystkie ślady

Zespół kuratorski: Mikołaj Chmieliński, dr Weronika Kobylińska, Alicja Lesiów. Współpraca: Fundacja Archeologia Fotografii. Wydarzenie w ramach 10. Vintage Photo Festival.

- 19.10.2024, sobota, godz. 16.00 – wernisaż; wystawa potrwa do 13 listopada

XVIII Europejskie Spotkania Artystyczne: Anna Bochenek, Grzegorz Pleszyński

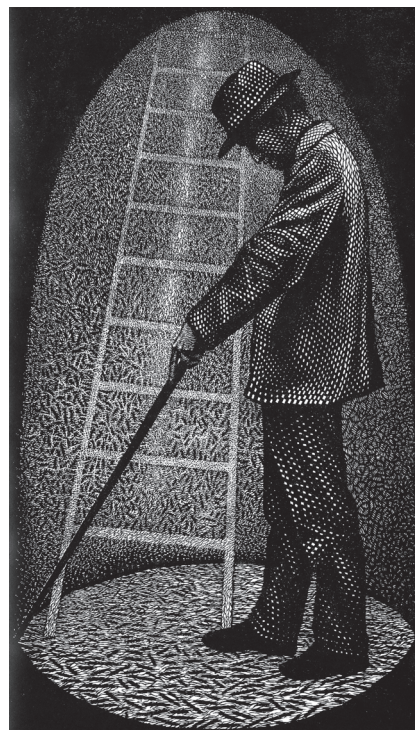
Grzegorz Pleszyński jako dyrektor International Artist's Museum był współorganizatorem Construction in Process 2000 *This Earth is a Flower*. Był kuratorem pokazu artystów Fluxus podczas Mózg Festival 2015 (Warszawa, Bydgoszcz). Miał pokazy swojego malarstwa i performance w kraju i za granicą. Jest autorem 10 albumów muzycznych, do których zaprosił wielu artystów. Jest związany z klubem Mózg. Prowadzi Społeczny Chór Czarnego Karła, z którym stworzył 6 spektakli operowych z elementami performance'u. Napisał muzykę, słowa i wyreżyserował spektakl *Antydepresyjna Opera Cristoforo Colombo*. Wraz z Marcinem Giżyckim wyreżyserował musical filmowy *Phoebe Hicks* do prozy Agnieszki Taborskiej i swojej muzyki. Wystawę otworzy performance Pleszyńskiego *Słyszę tylko drżenie skóry*.

Anna Bochenek to absolwentka Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu (dyplom z malarstwa w pracowni prof. J. Kaczmarek). Obecnie jest profesorem UTP w Bydgoszczy. Prowadzi Pracownię Malarstwa i Rysunku w Katedrze Architektury Wnętrz na Wydziale Budownictwa Architektury i Inżynierii Środowiska. Ponadto kieruje uczelnianą Galerią Innowacji. Swoje prace prezentowała na ponad 50 wystawach indywidualnych i ponad 100 zbiorowych w kraju i za granicą. W obszarze jej zainteresowań jest pejzaż obserwowany jednocześnie z wielu perspektyw, tworzący poczucie czasu istniejące w obrazie.

inf. Natalia Pichlacz

Galeria Autorska Jan Kaja i Jacek Soliński

Jacek Soliński, *Wszystko jest jednością*, linoryt

- 24.10.2024, czwartek, godz. 18.00, ul. Chocimska 5
Otwarcie wystawy linorytów Jacka Solińskiego *Zapiski rytownika* oraz prezentacja fragmentów prozy z książek *Powtarzalność i spełnienie* i *Zadziwienie*

inf. Jacek Soliński

GALERIA
MIEJSKA BWA
W BYDGOSZCZY

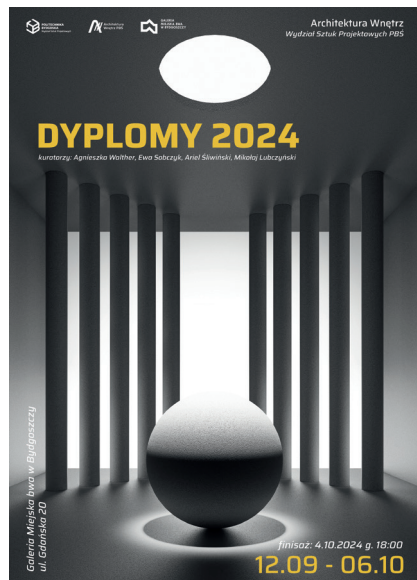
Galeria Miejska bwa w Bydgoszczy

- do 6.10.2024, niedziela; finisaż wystawy 4 października, godz. 18.00, ul. Gdańska 20

Dyplomy 2024

Tegoroczna wystawa prac dyplomowych, które powstały w Katedrze Architektury Wnętrz Wydziału Sztuk Projektowych Politechniki Bydgoskiej, to kolejne zestawienie projektów będących zwieńczeniem archiwalnych poszukiwań, koncepcyjnych rozwiązań oraz różnorodnych

form, dających im możliwie najlepszy wyraz i jasny przekaz. Kuratorzy: Ewa Sobczyk, Agnieszka Walther, Mikołaj Lubczyński, Ariel Słowiński.

■ do 30.10.2024, środa, ul. Gdańska 20

Robert Proch. Animowana Percepcja

„Proces percepcji obrazu to suma wielu doświadczeń, własnych klisz, nieświadomości, swobody. Znajomość języka malarskiego bywa wyuczona, intuicyjna, ugruntowana teorią czy empiryczna. Nie ma recepty. Sztuka wymaga odwagi, bo nigdy nie wiadomo, co z tego wyniknie. Jeśli masz zdrowy model przywiązania, poprzestaniesz na zrównoważonym kontakcie. Obraz cię nie poźre, może kłapnie zębami. Ale bywa i tak, że poczujesz zawroty głowy i nie odwrócisz wzroku, mimo świadomości nadciągającej katastrofy. Obraz pójdzie za tobą albo ty za nim, zapisze się w tym miejscu między widzeniem a wyobraźnią, między pragnieniem, strachem i brakiem. I ta nowa wypowiedź złoży się po części z ciebie, a po części z obrazu. Niczym

Robert Proch, *Counting Fingers*, 190 x 340 cm, 2015

stąpienie po nieznanym lądzie, nie ma limitu odkrywania. Nie ma też okoliczności dobrych czy złych. Ani *white cube*, ani tymczasowy magazyn nie mają znaczenia, gdy stajesz wobec obrazu. To intymna relacja, nie liczy się otoczenie ani okoliczności, liczy się doświadczenie” – Karolina Pikosz, fragment tekstu Świeci słońce, jak intruz. Kuratorka: Karolina Pikosz, aranżacja: „Sainer” Przemek Blejzyk, współpraca: Fundacja im. Roberta Procha.

■ 4.10.2024, piątek, godz. 17.00, ul. Gdańska 3 – wernisaż; wystawa potrwa do 26 października

Kotcepcja – kotorysunki

Wystawa składa się z 32 plakatów wykonanych przez 16 uzdolnionych polskich artystek: Izę Dudzik, Annę Halarewicz, Monikę Kister, Annę Kłozę-Rozwadowską, Karolinę Kubikowską, Ewelinę Kordecką, Kamilę Kozłowską, Agatę Krzyżanowską, Luizę Kwiatkowską, Kamilę Loskot, Agnieszkę Matwiejszyn, Justynę Tkocz, Izę Turską, Mariannę Szymę, Joannę Wójtowicz, Martę Zabłocką. Kuratorka: Karolina Rybka, współpraca z Fundacją KOT – Koty Otoczone Troską.

■ 5.10.2024, sobota, godz. 11.00, ul. Gdańska 3

Warsztaty dietetyczne (Pu)łapki kociej diety

Pełna miska chrupkek, codziennie kawałek wątróbki? W ramach profilaktyki karma na nerki i może serek na deserek? Porozmawiajmy o tym, jakie błędy żywieniowe kociarze popełniają najczęściej, skąd czerpać wiedzę, żeby ich uniknąć i znać potrzeby swojego kota „od kuchni”. Prowadzenie: Wiktoria Najberg – Kotanie.

■ 5.10.2024, sobota, godz. 12.00, ul. Gdańska 20; wstęp wolny

Sztuka w samo południe! Warsztaty dla seniorów: Weekend Seniora z Kulturą

Cykl spotkań poświęconych sztuce i szeroko rozumianej kulturze, adresowanych do osób w wieku 60+. Temat: *Dzieciństwo, czyli powrót do przeszłości*. Prowadzenie: Artur Owczarczak.

■ 12.10.2024, sobota, godz. 11.00, ul. Gdańska 3

Złamałem łapkę i co teraz... – spotkanie z zoofizjoterapeutką i jej pacjentem

Na spotkaniu dowiemy się o tym, jak wygląda rehabilitacja zwierząt i kto może z niej korzystać. Jakie są wskazania i przeciwwskazania, czy zwierzęta współpracują i jakich efektów możemy się spodziewać oraz na jakim sprzęcie są wykonywane ćwiczenia. Na koniec pokaz kinezyterapii z buldogiem angielskim Fram. Prowadzenie: Justyna Piontkowska – Sprawne Łapy Fizjoterapia Zwierząt.

■ 16.10.2024, środa, godz. 18.00, ul. Gdańska 20

Bydgoska Akademia Sztuki: Jerzy Brukwicki, Ikony polskiego designu. Fotel 366 Józefa Chierowskiego

W latach 60. i 70. XX wieku najpopularniejszymi meblami w polskich M-2, M-3, M-4 były mebleścianki Bogusławy i Czesława Kowalskich oraz fotele 366 Józefa Chierowskiego. Fotel 366 po raz pierwszy zaprezentowano na III Targach Krajowych w Poznaniu w marcu 1959 r.

Fotel 366 Józefa Chierowskiego

■ 2024, sobota, godz. 11.00, ul. Gdańska 3

Warsztaty z wyplatania mat wężowych

Zajęcia będą składać się z dwóch części – krótkiego wykładu wprowadzającego oraz części praktycznej, na której uczestnicy samodzielnie wykonają kolorową matę wężową. Dla chętnych będzie również do zrobienia dodatkowa mniejsza zabawka, o której dowiecie się na miejscu. Zapewniamy wszelkie materiały potrzebne do wykonania zabawek wężowych. Wszystkie wykonane zabawki zostaną przeznaczone na Fundację KOT. Zapisy: karolinarybka@galeriabwa.bydgoszcz.pl. Warsztaty są nieodpłatne. Liczba miejsc jest ograniczona: 8 osób. Prowadzenie: Karolina Rybka – matowe.love.

■ w każdą środę miesiąca, godzina do ustalenia z grupą, ul. Gdańska 20; wstęp wolny, obowiązują zapisy: 52 339 30 62

Dziecko na warsztat: Hop! Hop! Hop!

Robimy animacje! Krok po kroku, klatka po klatce. Zabieramy na wystawę Roberta Procha, oglądamy, rozmawiamy. O tym, czym są w sztuce ruch,

animacja, kolor i dynamika. Następnie w niewielkich grupach wymyślcie historie i zastanawiamy się, jak je zilustrować i stworzyć z nich klatki animacji. Prowadzenie: Karolina Pikosz i Karolina Rybka – kuratorki Galerii Miejskiej bwa w Bydgoszczy.

inf. Danuta Pałys

Stowarzyszenie Teatralne „Juvenkracja”

- 5–12 października 2024; bilety – rezerwacja: stowarzyszenie.juvenkracja@gmail.com, tel. 501 347402, 604 419949. Kupno: kasa MCK, godz. 10.00–20.00 i na godzinę przed spektaklem; Teatr Polski na godzinę przed spektaklem

Międzynarodowy Festiwal Teatralny Sytuacje/Relacje

PROGRAM:

- 5.10.2024, sobota, godz. 19.00, Teatr Polski w Bydgoszczy

Under The Starry Afghan Sky

Hybrydowe przedstawienie łączące akcję na żywo na scenie i sfilmowaną „interakcję” z 11 młodymi kobietami z Afganistanu. Ich prawdziwe tożsamości pozostaną ukryte – inaczej byłoby to po prostu zbyt niebezpieczne. Spektakl w jęz. angielskim i perskim z polskim tłumaczeniem (napisy).

- 6.10.2024, niedziela, godz. 19.00, Teatr Polski w Bydgoszczy

Invisible

Laboratorium rzeczy niewidzialnych. Teatralny eksperyment ukierunkowany na dowiedzenie nieudowodnionych dotychczas tez związanych z rzeczami, bytami, procesami, których nie da się dostrzec gołym (a czasem nawet uzbrojonym) okiem.

- 7.10.2024, poniedziałek, godz. 19.00, Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy

Four More

Bezsłowny ciąg kompozycji scenicznych na 4 performerki i ich ciała, przestrzeń, dźwięk i światło. Spektakl jest intensywnym, emocjonalnym, onirycznym seansem teatralnym, wykorzystującym grę światła i cieni oraz zabiegi artystyczne z pogranicza rzeczywistości i iluzji. Spektakl dla widzów od lat 16.

- 8.10.2024, wtorek, godz. 19.00, Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy

Rodzina

- 9.10.2024, środa, godz. 19.00, Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy

Valeska, Valeska, Valeska, Valeska

W spektaklu 4 tancerzy:ek zaprasza widzów do instalacji performatywnej w przestrzeni na styku kabaretu, cyrku, kinderbalu i wystawy w galerii sztuki nowoczesnej. Punktem wyjścia jest życiorys i twórczość Valeski Gert.

- 10.10.2024, czwartek, godz. 19.00, MCK
- 12.10.2024, sobota, godz. 19.00, TPB

Pieśń lasu

„To radosne, głęboko poruszające i bardzo, bardzo tragiczne. Brzmi jak zabawny występ. I tak jest. Żadne bezpośrednie wskazówki. To zabawne, ale na tyle smutne, że aż płaczesz” – Borås Tidning. Spektakl w jęz. angielskim z polskimi napisami.

Działania towarzyszące:

- 4.10.2024, piątek, godz. 18.00, Miejskie Centrum Kultury

Sytuacje/Relacje – wernisaż wystawy fotografii teatralnej Dariusza Gackowskiego

Zob. s. 36.

- 6.10.2024, niedziela, godz. 18.00, Stary Rynek

Makbet idzie na wojnę – spektakl plenerowy

Wybierając dramat Szekspira, pragniemy pokazać, do czego prowadzi chęć zdobycia władzy. Walka o władzę odbywa się na każdym poziomie. Zarówno w pracy zawodowej, jak i w życiu osobistym. W związku z tym stawiamy sobie i widzowi pytanie: gdzie jest granica ludzkiej zachłanności?

- 8 i 9 października 2024, wtorek i środa, godz. 10.00–15.00

Odetchnij – zaśpiewaj – warsztaty studia Voice In Progress prowadzone przez Joannę Kurzyńską (Designated Linklater Teacher)

Joanna Kurzyńska pochodzi z Wrocławia. Z zawodu skrzypaczka (Akademia Muzyczna im. K. Lipińskiego we Wrocławiu), ale zagra na wszystkim, na czym trzeba. Zgłoszenia do 5 października: stowarzyszenie.juvenkracja@gmail.com, tel. 501 347 402, 604 419 949.

- 10.10.2024, czwartek, godz. 11.00

Dla kogo „taki” teatr – dyskusja połączona z pokazem pracy warsztatowej Odetchnij – zaśpiewaj

Pojęcie „teatr alternatywny” pojawiło się na przełomie lat 70. i 80., a rozpowszechniło w latach 90. ub. wieku. Dla kogo jest dzisiaj „taki” teatr. Porozmawiajmy, podyskutujmy.

- 11.10.2024, piątek, godz. 19.00, Teatr Polski w Bydgoszczy

Stany mieszane – koncert Leny Witkowskiej i formacji Rejs

Skład zespołu: Lena Witkowska – wokal, teksty, gitara elektroakustyczna; Daniel Mazurkiewicz – pianino, efekty; Piotr Śnieguła – gitara elektryczna, basklarnet, trąbka; Tomasz Starowicz – perkusja.

Kino Jeremi

- 3.10.2024, czwartek, godz. 19.00, gen. Fieldorfa „Nila” 13

Terepia dla par

- 10.10.2024, czwartek, godz. 19.00, gen. Fieldorfa „Nila” 13

Kolacja pożegnalna

- 17.10.2024, czwartek, godz. 19.00, gen. Fieldorfa „Nila” 13

Pamięć

- 24.10.2024, czwartek, gen. Fieldorfa „Nila” 13

Wy tłumaczenie wszystkiego

- 31.10.2024, czwartek, godz. 19.00,
gen. Fieldorfa „Nila” 13

Potworna rodzinka

Ceny biletów: normalny 13 zł, ulgowy 8 zł, członkowie Klubu Filmowego wstęp wolny.

inf. Stowarzyszenie Miłośników
Filmu Klub Filmowy Jeremi

KUJAWSKO-POMORSKIE
CENTRUM KULTURY
W BYDGOSZCZY

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy

- 3.10.2024, czwartek, godz. 9.30;
koszt: 10 zł/dziecko, płatne w kasie KPCK

Mały Uniwersytet Dzieciocy: Do czego służy mózg – tajemnice mózgu i umyślu

Zapraszamy grupy zorganizowane w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym (maks. 25 dzieci) na zajęcia edukacyjne. Zapisy i więcej informacji: 780 181 770, integracja@kpck.pl. Prowadzenie: dr hab. Marek Jurgowiak, prof. CM UMK w Toruniu.

- 5.10.2024, sobota, godz. 10.00 i 11.00;
koszt: 5 zł/os., płatne w kasie KPCK

Weekend Seniora z Kulturą – warsztaty w Muzeum Mydła i Historii Brudu

Uczestnicy warsztatów poznają podstawy tworzenia naturalnych, ręcznie robionych kosmetyków, z użyciem bezpiecznych składników, a po warsztatach zwiedzają z przewodnikiem Muzeum Mydła i Historii Brudu. Liczba miejsc ograniczona. Zapisy i informacje: 780 181 770, integracja@kpck.pl.

- 7.10.2024, poniedziałek, godz. 18.00;
wstęp wolny

...i żeby się spotkać i pogadać: Piotra Kikty „Jedyny sensowny przewodnik po Bydgoszczy”

Piotr Kikta pochodzi z Sanoka, od 2005 mieszka w Bydgoszczy, gdzie skończył Akademię Muzyczną i już tak został. Na co dzień prowadzi księgarnię Toniebajka, ma trzy córki, czasem gra na klaracie. Prowadzenie: Alicja Dużyk i Adam Szefer.

- 8.10.2024, wtorek, godz. 18.00; wstęp wolny

Literatura w Centrum: Helena Dobaczewska-Skonieczka, Tobie, Wando

Podczas spotkania porozmawiamy o najnowszym zbiorze wierszy *Dotyk drogi* i tryptyku rodzinnym *Powrót do korzeni*, który obejmuje wspomnienia o matce (*Druhna Włodka, Włodzimiera*) i babci Wandzie Dobaczewskiej (*Tobie, Wando*) opublikowane w 2022 i 2023, oraz część poświęconą dziadkowi Włodzimierzowi Korsakowi pt. *Żywe drzewo Włodzimierza* (w przygotowaniu). Prowadzenie: Bartłomiej Siwiec.

- 11.10.2024, piątek, godz. 17.00; wstęp wolny

Klub Miłośników Podróży: Niezwyczajna Australia

Tym razem przeniesiemy się do Australii, posłuchamy opowieści o niezwykłej przyrodzie i kulturowych ciekawostkach najmniejszego kontynentu. Informacje: 780 181 770, integracja@kpck.pl. Prowadzenie: Lech Olszewski, Klub Miłośników Australii i Oceanii w Bydgoszczy.

- 15.10.2024, wtorek, godz. 18.00; wstęp wolny

Od Hitchcocka do Jeuneta. Wielcy twórcy powojennego kina (część 2)

Prowadzenie: dr Mateusz Soliński.

- 17.10.2024, czwartek, godz. 18.00; wstęp wolny

Poeci KOSA: Urszula Sikora

Spotkanie autorskie połączone z warsztatem kreatywnego pisania „Literacka rozgrzewka”. Prowadzenie: Alicja Dużyk.

- 18.10.2024, piątek, godz. 9.30 i 11.00;
koszt: 20 zł/dziecko, płatne w kasie KPCK

Mały Uniwersytet Dzieciocy: miniopera w Bydgoszczy, Koty

Zapraszamy grupy zorganizowane w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym na zajęcia muzyczno-edukacyjne. Liczba miejsc ograniczona. Zapisy i więcej informacji: 780 181 770, integracja@kpck.pl. Prowadzenie: Monika Litwin-Dyngosz i Wojciech Dyngosz.

- 18.10.2024, piątek, godz. 18.00; bilety w cenie 25 zł do nabycia w kasie KPCK i na biletyna.pl

Zène-T Panon

Wieczór w rytmie maloya. Grupa, której liderem jest Samuel Annibal (wokalista, perkusista, lutnik), działa nieprzerwanie od ponad 15 lat i jest jednym z niewielu popularyzatorów muzyki maloya w skali międzynarodowej. Koncert zespołu stanowi finał trasy po Europie. Uwaga: liczba miejsc ograniczona.

- 19.10.2024, sobota, godz. 12.00, Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu, ul. Wały gen. Władysława Sikorskiego 19; wstęp wolny

XXI Ogólnopolski Przegląd Amatorskiej Tkaniny Unikatowej – otwarcie wystawy pokonkursowej

Wystawę będzie można oglądać do 30 listopada.

- 22.10.2024, wtorek, godz. 18.00; bilety w cenie 35 zł do nabycia w kasie KPCK i na biletyna.pl

Jazz u Hoffmana: Jacek Pelc Resonance Quartet

Kwartet tworzą: Maja Babyszka – piano/syntezytor, głos; Monika Rusak – skrzypce elektryczne; Piotr Kułakowski – kontrabas; Jacek Pelc – perkusja.

- 24.10.2024, czwartek, godz. 18.00; wstęp wolny

LXXIX Spotkania z Historią u Hoffmana: Niewidoczna „panna służąca do wszystkiego” w międzywojennej Bydgoszczy

Prelekcję wygłosi Anna Maj z Pracowni Dzieciństwa Kulturowego KPCK.

- 26.10.2024, czwartek, godz. 17.00; wstęp wolny

II Ogólnopolski Festiwal Wokalny im. Oli Obarskiej

Finałiści zaprezentują utwory związane z postacią Oli Obarskiej – w dzieciństwie mieszkającej w Bydgoszczy aktorki, śpiewaczki, librecistki, reżyserki oraz autorki tekstów piosenek wykonywanych przez artystki takie jak: Irena Santor, Sława Przybylska czy Natasza Zylska.

- 29.10.2024, wtorek, godz. 18.00; wstęp wolny

Czytajmy się!: Szaman rocka – Jimi Hendrix w monografii Zdzisława Pająka (premiera IV tomu)

Zdzisław Pająk – dziennikarz radiowy i prasowy, autor programów telewizyjnych i książek biograficznych: *Eric Burdon. Feniks rocka* (1998), *Eric Clapton. Pielgrzym rocka* (2008), *Maluj muzykę bracie* (2012) i czterotomowej monografii *Jimi Hendrix. Szaman rocka* (2016, 2019, 2022, 2024). Prowadzenie: Jędrzej Kubiak.

inf. Anna Serwach

Młodzieżowy Dom Kultury nr 1 w Bydgoszczy

- 17.10.2024, czwartek, godz. 9.30

Drużynowe Mistrzostwa Bydgoszczy szkół średnich w szachach Licealiada 2024

■ do 20.10.2024, niedziela

Przyroda Bydgoszczy to nasz skarb! – miejski konkurs plastyczno-fotograficzny dla uczniów szkół podstawowych

Zapraszamy do zapoznania się z treścią regulaminu konkursu na stronie: mdk1.bydgoszcz.pl.

■ 20.10.2024, niedziela, godz. 11.00; wstęp wolny

Koncert jesienny na finał konkursu ekologicznego Przyroda Bydgoszczy to nasz skarb!

Zapraszamy wszystkich uczestników i finalistów konkursu na koncert przygotowany przez wychowanków MDK1. W programie piosenki zawierające tematykę przyrodniczą, najpiękniejsze utwory ukazujące piękno roślinności. W drugiej części koncertu odbędzie się wręczenie dyplomów i nagród dla uczestników konkursu.

inf. Grażyna Tomasik

Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 w Bydgoszczy

■ 5.10.2024, sobota, godz. 11.00–13.00, ul. Leszczyńskiego 42

Święto Ziemiaka

W programie imprezy ognisko z pieczonymi ziemniakami, a także terenowe gry rodzinne, które zapewnią mnóstwo radości zarówno dzieciom, jak i dorosłym. Dodatkowo, w ramach przygotowań do jubileuszu 75-lecia naszego MDK-u, będziemy tworzyć pamiątkowy film. Nie może was zabraknąć! Zapewniamy dobrą zabawę, wspaniałą atmosferę i niezapomniane wspomnienia. Do zobaczenia w MDK2.

inf. Mirosława Jurgiel

Młodzieżowy Dom Kultury nr 4 w Bydgoszczy

■ 23.10.2024, środa, godz. 10.00, Sala Kameralna MDK nr 4

XII edycja Miejskiego Konkursu Recytatorskiego poświęconego twórczości Czesława Miłosza

Konkurs skierowany jest do dzieci i młodzieży szkół bydgoskich, a jego celem jest popularyzacja poezji wielkiego noblisty oraz rozwijanie umiejętności recytatorskich. W sierpniu przypadła 20. rocznica śmierci pisarza, dlatego rok 2024 uhoonorowano jego imieniem. Uczestnicy będą mieli

okazję zaprezentować wybrane przez siebie utwory poety. Na zgłoszenia czekamy do 17 października. Wystarczy wypełnić formularz zgłoszeniowy, który dostępny jest na stronie: mdk04.edu.bydgoszcz.pl.

inf. Marcin Cichy

Młodzieżowy Dom Kultury nr 5 w Bydgoszczy

■ 26.10.2024, sobota, godz. 10.00, Akademickie Centrum Sportu Politechniki Bydgoskiej, ul. Kaliskiego 7

Puchar Polski Juniorów we florecie kobiet i mężczyzn Adam Papée in memoriam

Po raz kolejny Polski Związek Szermierczy przyznał UKS MDK 5 Bydgoszcz organizację jednego z trzech w sezonie Pucharów Polski Juniorów (do lat 20) we florecie kobiet i mężczyzn. Będzie to jednocześnie Memoriał Adama Papée, ps. „Gil” (1895–1990). Papée był doktorem prawa, bankowcem, jednym z pierwszych szablistów polskich. Czterokrotnie brał udział w Igrzyskach Olimpijskich w latach 1924, 1928 (brązowy medal), 1932 (brązowy medal) i 1936. Nie urodził się w Bydgoszczy, jednak przez ostatnie 22 lata swojego długiego życia związany był z naszym miastem i tutaj został pochowany na cmentarzu na osiedlu Błonie. Turniejowi towarzyszyć będzie wystawa pamiątek związanych z tym wybitnym olimpijczykiem.

■ 27.10.2024, niedziela, godz. 9.30, Akademickie Centrum Sportu Politechniki Bydgoskiej, ul. Kaliskiego 7

Ogólnopolski Turniej XXIII Otwarte Mistrzostwa Bydgoszczy we florecie dziewcząt i chłopców

Bardzo wysoko oceniany przez zawodników i trenerów otwarty turniej szermierczy, który od 2001 na stałe zagościł w kalendarzu Polskiego Związku Szermierczego. W turnieju organizowanym przez MDK nr 5 uczestniczyć mogą ekipy zagraniczne. Gościli już na nim (poza zawodnikami z silnych ośrodków szermierczych takich jak Gdańsk, Warszawa, Poznań, Wrocław, Toruń) także zawodnicy z Ukrainy i Niemiec. Przez 22 lata w zawodach uczestniczyło blisko 4000 florecistów. Zawody rozegrane zostaną w 3 kategoriach: młodzik, dzieci i zuchy.

inf. Szymon Kaźmierczak

Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera w Bydgoszczy

■ wtorek–czwartek, godz. 10.00–18.00; bilety dostępne są online oraz w kasie Młynów

■ piątek–niedziela, godz. 12.00–20.00; bilety dostępne są online oraz w kasie Młynów

Wystawa stała Młyn-Maszyna

■ wtorek–czwartek, godz. 10.00–18.00; bilety dostępne są online oraz w kasie Młynów

■ piątek–niedziela, godz. 12.00–20.00; bilety dostępne są online oraz w kasie Młynów

Wystawa stała Węzły. Opowieść o mieście nad rzeką

■ Spichrz Mączny, IV piętro; bilety na wystawę dostępne są online oraz w kasie Młynów

Wystawa stała SOWA

SOWA – Strefa Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności to miejsce wypełnione interaktywnymi eksponatami, które ożywiają dzięki interakcji z odwiedzającymi. Można tu sprawdzić: czy nasza twarz jest symetryczna, jak działa pamięć ultrakrótkotrwała, czym różni się od krótkotrwałej, oraz zmierzyć się z siłą grawitacji. Odwiedzający wystawę znajdą stacje badawcze, przy których mogą eksplorować różne ciekawe zjawiska rządzące światem oraz Majsternię – czyli przestrzeń, w której można samodzielnie lub zespołowo mierzyć się z wyzwaniem konstruktorскими. Zadania w niej mają różny poziom trudności – można budować mosty, wieże, katarpulty czy też obiekty latające. SOWA, wspierana przez Centrum Nauki Kopernik, z pewnością pomoże dzieciom i dorosłym poczuć radość z doświadczania oraz zdobywania wiedzy poprzez swobodne eksperymentowanie.

■ do 9.10.2024, środa, w godzinach otwarcia kawiarni Nowe Miejsce; wstęp wolny

5x5 #4: miniwystawa czasowa

W tym roku zaprogramowaliśmy cykl wystaw 5x5 w przestrzeni kawiarni Nowe Miejsce. Każda z nich poprzedzona jest naborem w formule open call. W ostatnim w tym roku naborze zwyciężył Paweł Czarnecki.

■ do 13.10.2024, niedziela, taras Młynów Rothera (przy Spichrzu Zbożowym, koło wejścia do kawiarni Nowe Miejsce); wstęp wolny

Archiwalny Fotoplastikon

Wystawa, złożona z fotografii pochodzących z Narodowego Archiwum Cyfrowego oraz Archiwum Państwowego w Bydgoszczy, ukaże codzienne życie mieszkańców Bydgoszczy, ważne wydarzenia z historii miasta oraz wyjątkowy klimat tamtych czasów.

■ do 24.10.2024, czwartek, Młyn, I, II, III piętro oraz taras; wstęp wolny

Uniesienie – wystawa rzeźb balansujących Jerzego Kędziory

Zachęćmy do oderwania się na chwilę od ziemi, by podziwiać zawieszoną w przestrzeni wystawę rzeźb balansujących Jerzego Kędziory. To doskonała okazja do zapoznania się ze spektakularnym dorobkiem artystycznym JotKa.

■ 4.10.2024, piątek, godz. 18.00, Młyn, I piętro; bezpłatne, zapisy

Slam filozoficzny #05: lux

Lux, światło, to w filozofii stary temat, podobnie jak droga, jeden z najstarszych, które niepo-

koją właściwie ludzi wszystkich czasów i kultur. Czy można jeszcze coś o tym powiedzieć dziś, od siebie, we własnej tonacji i z własnej perspektywy?

■ 5.10.2024, sobota, w godzinach otwarcia Młynów

Weekend seniora z kulturą

■ 6.10.2024, niedziela, godz. 12.30–14.30, 15.00–17.00, Spichrz Mączny, III piętro, dla seniorów z wnukami/osobami towarzyszącymi, obowiązują zapisy, bilety 10 zł + 1 zł osoba towarzysząca

Warsztaty z Kajetanem Gizińskim

Kajetan Giziński – plastyk oraz krytyk sztuki.

■ 10 i 24 października 2024, czwartki, godz. 18.30–20.00, kawiarnia Nowe Miejsce; wstęp wolny

Młyński rozmownik w Nowym Miejscu – konwersacje językowe w różnych językach

Będziemy rozmawiać po angielsku, polsku, ukraińsku, a kto wie, może po francusku czy w farsi. Wszystko zależy od was.

■ 10–13 października 2024, czwartek–niedziela, Młyny Rothera; warsztaty: obowiązują zapisy i bilety; wstęp wolny na dyskusje, wykłady i wystawy

Bydgoskie Dni Projektowe 2024

Bydgoskie Dni Projektowe to miejski festiwal poświęcony projektowaniu, skierowany do miłośników dizajnu i osób z twórczym podejściem do życia. Tegoroczna edycja, poświęcona znakom, stawia pytania o ich obecność i znaczenie w codziennym życiu oraz wpływ typografii na odbiór rzeczywistości. W przestrzeni Młynów Rothera będzie można odwiedzić także wystawy czasowe, prezentujące rozmaite ujęcia typografii w sztuce użytkowej. Więcej o wydarzeniach na stronie: bydgoskiendniprojektowe.pl.

■ 16.10.2024, środa, godz. 18.00, Spichrz Zbożowy, II piętro; bezpłatne, obowiązują wejściówki

Radar Technologii #4

Spotkanie będzie poświęcone robotyce. Dyskutować o jej praktycznym zastosowaniu będą zaproszeni goście: dr inż. Damian Ledziński i dr inż. Krzysztof Nowicki z PBS w Bydgoszczy. Spotkanie poprowadzi Marek Jankowiak. Opiekunami merytorycznymi cyklu są: Patryk Miziula oraz Artur Zygałło.

■ 18.10.2024, piątek, godz. 10.30, Spichrz Zbożowy, II piętro; bilety, obowiązują zapisy

Warsztaty dla sektora kreatywnego z Anną Proszowską-Salą

Tym razem warsztaty będą poświęcone neuro-nauce i inteligencji konwersacyjnej (C-IQ) w budowaniu relacji i kultury organizacyjnej w instytucjach kultury. Uczestnicy dowiedzą się, jak rozmowy kształtują relacje w zespołach, wpływają na sukcesy i adaptację do zmian. Szkolenie skierowane jest do kadry zarządzającej, liderów zespołów i osób odpowiedzialnych za rozwój instytucji kultury.

■ 21.10.2024, poniedziałek, godz. 18.00, Młyn, I piętro; bilety 10/15 zł

Docs Against Gravity Extra: Human

Dodatkowa projekcja filmu *Human* (2015) w reż. Yanna Arthus-Bertranda, twórcy niezwyklego dokumentu, który porusza najgłębsze aspekty ludzkiej egzystencji. To ostatnia szansa, aby zobaczyć ten film we współpracy z *Against Gravity* – absolutny klasyk, piękny wizualnie, głęboko poruszający i must-see dla każdego, kto interesuje się różnorodnością świata.

■ 23.10.2024, środa, godz. 18.00, Spichrz Zbożowy, II piętro; bezpłatne, obowiązują zapisy

Mysłowisko Miejskie

Cykl spotkań poświęconych głębokim rozmowom i refleksji nad najważniejszymi tematami życia. Czy miasta oferują przestrzeń do myślenia? Tutaj znajdziesz pole do dyskusji na tematy, które wykraczają poza codzienność: miłość, życie, śmierć, wolność, społeczeństwo, religia, technologia i wiele innych. Wspólnie będziemy eksplorować istotne zagadnienia, a publiczność będzie miała okazję aktywnie włączyć się do dyskusji.

inf. Natalia Słomkowska

Dom Kultury „Modraczek”

■ 3.10.2024, czwartek, godz. 18.00; wstęp wolny

Indianie Ameryki Północnej, historia i dzień dzisiejszy

Dyplomacja i traktaty w kraju Indian, cz. I. Spotkanie poprowadzi dr Adam Piekarski.

■ 8.10.2024, wtorek, godz. 17.00

Wystawa Książka na sztaludze

Podsumowanie projektu Włącznik Kulturalny.

■ 10.10.2024, czwartek, godz. 18.00; wstęp wolny

Kawiarnia Literacka – gość: Grażyna Wojcieszko

Grażyna Wojcieszko (ur. 1957 w Bydgoszczy) – poetka, tłumaczka, autorka 6 tomów poetyckich. Absolwentka Studium Literacko-Artystycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, a wcześniej francuskich uniwersytetów: Orsay i Jussieu. Aktualnie drze pióra w krakowskiej grupie literackiej Piórnicie. Należy do najczęściej tłumaczonych współczesnych poetek polskich. Uczestniczy w krajowych i zagranicznych festiwalach poezji. Laureatka ogólnopolskich konkursów poetyckich. Spotkanie poprowadzi: W. Barbara Jendrzewska.

inf. Izabela Kaczyńska

Opera Nova w Bydgoszczy

■ 3.10.2024, czwartek, godz. 19.00

■ 4.10.2024, piątek, godz. 19.00

Niebezpieczne związki – balet w 2 aktach na podstawie powieści Pierre'a Choderlosa de Laclos

Muzyka: Arturs Maskats, libretto: Arturs Maskats i Krzysztof Pastor, kierownictwo muzyczne: Agnieszka Nagórka, choreografia: Krzysztof Pastor, scenografia i kostiumy: Anna Kontek, reżyseria światła: Maciej Igielski, projekcje: Ewa Kracucka. Wykonania odbywają się za zgodą wydawnictwa Musica Baltica Ltd. Czołowy polski choreograf Krzysztof Pastor i lotewski kompozytor Arturs Maskats spotkali się w Rydze – tam narodził się pomysł baletu *Niebezpieczne związki*, inspirowanego powieścią Pierre'a Choderlosa de Laclos i filmem Stephena Frearsa. Manipulowanie uczuciami, wyrachowanie, cynizm, rząda zemsty – to obraz moralnej zgnilizny francuskiej arystokracji w XVIII w. Krzysztof Pastor, światowej klasy choreograf i dyrektor PBN, w swej realizacji nie skupia się jednak na kontekście epoki, lecz na emocjach i skomplikowanych relacjach między bohaterami.

■ 11.10.2024, piątek, godz. 19.00

■ 12.10.2024, sobota, godz. 19.00

■ 13.10.2024, niedziela, godz. 18.00

Gaetano Donizetti: Don Pasquale – opera buffa w 3 aktach

Kierownictwo muzyczne: Piotr Wajrak, reżyseria i inscenizacja: Paweł Szkotak, choreografia: Iwona Runowska, scenografia: Mariusz Napierała, kostiumy: Sylwester Krupiński, reżyseria światła: Maciej Igielski, przygotowanie chóru: Henryk Wierchoń, projekcje multimedialne: Zachariasz Jędrzejczyk, Veranika Siamonava. *Don Pasquale* Donizettiego to jedna z tych oper, która jest cały czas wystawiana na scenach całego świata i różnie interpretowana. Dla Opery Nova inscenizację nie

Cygania, fot. Marek Chelminiak

tylko z humorem, ale i ze sporym ładunkiem wzruszenia wyreżyserował Paweł Szkotak. Na bydgoskiej scenie, za sprawą przeniesienia akcji libretta do Nowego Jorku lat 40. i 50. ub.w., tytułowy bohater to włoski mafioso, kojarzący się z postacią Don Corleone z filmowego *Ojca chrzestnego*.

- 18.10.2024, piątek, godz. 19.00
- 19.10.2024, sobota, godz. 19.00
- 20.10.2024, niedziela, godz. 18.00

Giacomo Puccini: *Cygania* – opera w 4 aktach

Kierownictwo muzyczne: Andrzej Knap, inscenizacja i reżyseria: Maciej Prus, scenografia: Paweł Wodziński, kostiumy: Jagna Janicka, współpraca muzyczna: Jerzy Wołoski, przygotowanie chóru: Henryk Wierchoń, przygotowanie chóru dziecięcego: Agnieszka Sowa. Po dłuższej przerwie na scenę Opery Nova powraca *Cygania*, jedna z najbardziej znanych oper Giacomina Pucciniego, która niezmiennie, od blisko 130 lat, oczarowuje i wzrusza kolejne pokolenia widzów na całym świecie.

- 25.10.2024, piątek, godz. 18.00 – **PREMIERA**
- 26.10.2024, sobota, godz. 12.00
- 27.10.2024, niedziela, godz. 12.00

30.10.2024, środa, godz. 18.00 Giovanni Battista Pergolesi: *Służąca panią* – intermezzo w 2 aktach

Kierownictwo muzyczne: Jagoda Brajewska, reżyseria: Jerzy Jan Połowski, scenografia i kostiumy: Mariusz Napierała, asystent reżysera: Dorota Borowicz. Zabawna historia oraz wyraziste postaci, których charakter znakomicie oddaje warstwa muzyczna i tekst popisowych arii. Taką jest *Służąca panią*, słynne dzieło Giovanniego Battisty Pergolesiego, które w baroku rozpętało burzliwą dyskusję o tym, czy sztuka wysoka powinna śmieszyć, ale też zapraszać widza w sam środek akcji przedstawienia. Dlatego *Służąca panią* w reż. Jerzego Jana Połowskiego to przedstawienie w niespotykanej dotąd u nas formule spektaklu immersyjnego – zespół instrumentalny Orkiestry Opery Nova zasiądzie na widowni, a publiczność znajdzie się w samym środku akcji, by mieć okazję wejść w interakcję z występującymi artystami i otoczeniem. Z takiego spotkania z operą pozytywne wrażenia gwarantowane! Zapraszamy zarówno młodych ciałem, jak i młodych duchem.

- 26.10.2024, sobota, godz. 19.00
- 27.10.2024, niedziela, godz. 18.00
- 29.10.2024, wtorek, godz. 19.00

Giacomo Puccini: *Madama Butterfly* – tragedia japońska w trzech aktach

Kierownictwo muzyczne: Maciej Figas, reżyseria: Marianne Berglof, scenografia: Andrey von Schlippe, kostiumy: Christine Haller, reżyseria światła: Bogumił Palewicz, przygotowanie chóru: Henryk Wierchoń. Giacomo Puccini jest mistrzem budowania w swych operowych dziełach psychologicznych portretów kobiet, malowanych potężnymi emocjami i muzycznym dramatyзмом. Wrażliwe, zmysłowe, kierujące się sercem, odważne i wierne. Jedną z takich heroin jest *Madama Butterfly*. Trzyaktowa tragedia, przedstawiająca zderzenie dwóch światów i budująca napięcie aż do ostatnich minut trzeciego aktu. Główna bohaterka przechodzi psychologiczną metamorfozę – naiwna i delikatna 15-letnia dziewczyna staje się kobietą, która jest pewna swojej ostatecznej i nieodwracalnej decyzji. *Madama Butterfly* to historia o nadziei, która, nie patrząc na wszelkie rozczarowania, nigdy nie opuszcza ani głównej bohaterki, ani widza.

inf. Justyna Tota

PAŁAC MŁODZIEŻY
BYDGOSZCZ

Pałac Młodzieży w Bydgoszczy

■ 3.10.2024, czwartek, godz. 9.30
Profilaktyka uzależnień – wykład i warsztaty profilaktyczne dla dzieci i młodzieży

■ 3.10.2024, czwartek, godz. 19.15

Seans filmowy: *Wróbel*

Reż. Tomasz Gąssowski, Polska 2024, 104 min. Remek Wróbel to listonosz i zapalony piłkarz amatorskiej drużyny. Dobięga czterdziestki, wieździe życie kawalera. Z pasją studiuje encyklopedię, ćwicząc swoją nadzwyczajną pamięć. Poza obrotym, prowadzącym szemrane interesy przyjacielem Pedrem nie ma na świecie nikogo bliższego. I dobrze mu z tym. Pewnego dnia wszystko się zmienia – jego

Madama Butterfly, fot. Andrzej Makowski

pokładane życie wywraca się do góry nogami, do tego niespodziewanie pojawiają się w nim nowa, wygadana sąsiadka Marzenka i dziadek, którego do tej pory nie znał. Remek będzie musiał się nauczyć, jak zrobić lemoniadę, gdy życie daje ci cytryny.

■ 7.10.2024, poniedziałek, godz. 9.00

Kino szkolne dla zorganizowanych grup uczniów szkół podstawowych

Bilety: 8 zł. Informacje szczegółowe i obowiązkowa rezerwacja miejsc: tel. 607 611 242.

■ 8.10.2024, wtorek, godz. 9.00

Kino szkolne dla zorganizowanych grup uczniów szkół podstawowych

Bilety: 8 zł. Informacje szczegółowe i obowiązkowa rezerwacja miejsc: tel. 607 611 242.

■ 9.10.2024, środa, godz. 9.00

Kino szkolne dla zorganizowanych grup uczniów szkół podstawowych

Bilety: 8 zł. Informacje szczegółowe i obowiązkowa rezerwacja miejsc: tel. 607 611 242.

■ 10.10.2024, czwartek, godz. 19.15

Seans filmowy: *Hrabia Monte Christo*

Reż. Alexandre de La Patellière, Matthieu Delaporte, Francja 2024, 178 min. Marsylia, rok 1815. Awansowany do rangi kapitana statku Edmond Dantès może w końcu poślubić miłość swojego życia, piękną Mercedes. Niestety sukces młodego marynarza budzi zazdrość wielu osób. Zdradzony przez rywala i potępiony jako członek spisku popierającego Napoleona Dantès zostaje uwięziony i bez procesu osadzony w ponurym zamczysku If. Po 14 latach, dzięki pomocy i tajnym instrukcjom współwięźnia, księdza Farii, udaje mu się zbiec i zdobyć legendarny skarb ukryty na wyspie Monte Christo. Wchodząc w posiadanie ogromnej fortuny, Dantès wieciela w życie przebiegły plan eliminacji swych wrogów – dziś wysoko postawionych dygnitarzy. Jednak cena wyrafinowanej zemsty stanie się piętnem dla jego duszy...

■ 10.10.2024, czwartek, godz. 19.30

Pałacowe Planetarium, czyli obserwacje nieba przez teleskop

Główną atrakcją będzie planeta Saturn. Spotkanie przed budynkiem Pałacu Młodzieży poprowadzi pan Artur Wrembel. W przypadku niepogody odbędzie się prelekcja w sali 209.

■ 11.10.2024, piątek, godz. 10.30

Czytadelko, czyli spotkania czytelnicze i animacyjne dla przedszkoli

■ 16.10.2024, środa, godz. 10.00

Wiwisekcja tekstów kultury. Jak czytać dzieła?

Wykłady, działania warsztatowe i prezentacje multimedialne.

■ 17.10.2024, czwartek, godz. 9.30

Profilaktyka uzależnień – wykład i warsztaty profilaktyczne dla dzieci i młodzieży

■ 17.10.2024, czwartek, godz. 19.15

Seans filmowy: *Lee. Na własne oczy*

Reż. Ellen Kuras, USA, Wlk. Brytania, Norwegia, Irlandia, Australia, Singapur 2023, 116 min. Jest rok 1938. Lee Miller, wzięta modelka i muza artystów, próbuje swych sił jako fotografka. W świecie zdominowanym przez mężczyzn codziennie musi udowadniać swoją wartość. Nie chce zajmować się jedynie modą i fotografowaniem pięknych wnętrzy. Ma wielki talent do wydobycia w obrazach prawdy o ludzkim życiu, do nawiązywania niezwykle porozumienia z bohaterami swoich fotografii, szczególnie kobietami. Gdy Europa pogrąży się w koszmarze II wojny światowej, Miller nie chce oglądać jej z bezpiecznej odległości. Wyrusza na front, by jako korespondentka wojenna brytyjskiego „Vogue” pokazać światu tragiczną prawdę o ludzkim wymiarze wojny. Jako jedna z pierwszych fotografów widzi z bliska poświęcenie żołnierzy, cierpienie cywilów i koszmar niemieckich obozów koncentracyjnych.

■ 19.10.2024, sobota, godz. 10.00, sala 115

Niezwykły umysł a funkcjonowanie w rodzinie

Warsztaty wsparcia psychologicznego dla rodziców uczniów zdolnych *Jak rozpoznać i zrozumieć emocje dziecka*. Celem warsztatów jest wsparcie psychologiczne rodziców w procesie wychowawczym. Warsztat poświęcony będzie rozpoznawaniu i rozumieniu emocji dzieci, które mogą być bardziej wrażliwe emocjonalnie lub przeżywać stres związany z wysokimi oczekiwaniami. Zajęcia poprowadzi psycholog Greta Haraś. Liczba miejsc ograniczona. Decyduje kolejność zgłoszeń. Udział w warsztatach jest bezpłatny. Zgłoszenia prosimy kierować do 16 października na: malgorzata.mackowiak@palac.bydgoszcz.pl, tel. 52 321 00 81 wew. 310. W zgłoszeniu prosimy o podanie następujących danych: imię i nazwisko rodzica/opiekuna, nazwa placówki, do której uczęszcza zdolny uczeń, e-mail.

■ 22.10.2024, wtorek, godz. 9.00

Kino szkolne dla zorganizowanych grup uczniów szkół podstawowych

Bilety: 8 zł. Informacje szczegółowe i obowiązkowa rezerwacja miejsc: tel. 607 611 242.

■ 23.10.2024, środa, godz. 9.00

Gra dydaktyczna *Poznajemy Bydgoszcz*

■ 24.10.2024, czwartek, godz. 9.30

Profilaktyka uzależnień – wykład i warsztaty profilaktyczne dla dzieci i młodzieży

■ 24.10.2024, czwartek, godz. 19.15

Seans filmowy: *Armand*

Reż. Halfdan Ullmann Tøndel, Norwegia 2024, 116 min. Armand znowu sprawia kłopoty w szkole. Jego ekscentryczna matka (Renate Reinsve) zostaje wezwana na spotkanie z nauczycielką. Ku jej zdziwieniu w szkole czekają na nią również rodzice innego chłopca. Nikt z obecnych nie wie, co tak naprawdę się wydarzyło. Ten (być może) drobny incydent między chłopcami jest niczym szpila, która przebiega balon napięcia pomiędzy ich matkami. Dochodzi do eskalacji konfliktu, gdzie prawda miesza się z kłamstwem, a bohaterki rozpoczynają psychologiczną walkę o uwagę i zaufanie.

■ 28.10.2024, poniedziałek, godz. 10.30 i 12.00

Zabawowy Klub Filmowy Malucha dla przedszkoli

Podczas spotkań przedszkolaki oglądają 3 polskie filmy animowane dla dzieci. Pokazy przeplatane są rozmową z dziećmi na temat filmu, a także licznymi tematycznymi zabawami ruchowymi i animacjami muzycznymi. Obowiązują wcześniejsze zapisy grup.

■ 29.10.2024, wtorek, godz. 10.30

Salon językowy. Klasycznie i współcześnie. Piękno słowa – coś to znaczy?

■ 30.10.2024, środa, godz. 9.30 i 11.00

Audycja muzyczna

Obowiązują wcześniejsze zapisy. Wstęp: 5 zł od ucznia. Kontakt i zapisy: tel. 660 448 499.

■ 31.10.2024, czwartek, godz. 19.15

Seans filmowy: **Wanda Rutkiewicz. Ostatnia wyprawa**

Reż. Eliza Kubarska, Polska 2024, 80 min. Wanda Rutkiewicz, najwybitniejsza polska alpinistka, zaginęła 13 maja 1992 w drodze na Kanczondzongę. Jej ciała nigdy nie odnaleziono. Podobno jej matka powiedziała, że jeśli Wanda nie wróci, to oznacza, że postanowiła odejść do zakonu buddyjskiego. Śladem ostatniej wyprawy Wandy rusza reżyserka Eliza Kubarska, która sama jest alpinistką. Rozmawia ze świadkami tamtych wydarzeń, konfrontuje ich z popularnymi teoriami na temat zniknięcia Wandy. Czy to możliwe, że himalaistka wciąż żyje? Narratorką filmu jest sama Rutkiewicz, która prowadziła intymny audiodziennik na temat swoich podróży.

DKF „Niespodzianka”: bilet 11 zł, bilet ulgowy 8 zł, karnet 44 zł, karnet ulgowy 32 zł. Bilety i karnety do nabycia w portierni Pałacu Młodzieży (ul. Jagiellońska 27) przed seansami.

inf. Dominik Wierski

Stowarzyszenie Pracownia

■ ul. Gawędy 5

Kalendarz wydarzeń dostępny pod linkiem: docs.google.com/document/d/12g3g-GQEcDnz0K50D1OKpvNlLrX1_LqFXnr0Xa-1j2qXQ/edit?usp=sharing.

Otwarta Przestrzeń „Światłownia”

■ 4.10.2024, piątek, godz. 18.00, ul. św. Trójcy 15; cegiełka na Fundację Światłownia: 40 zł

Przemysław Grudziński – piosenki Jacka Kaczmarskiego, Przemysława Gintrowskiego, Leonarda Cohena w ciemności

W absolutnych ciemnościach każdy z widzów będzie wprowadzany na salę koncertową przez... niewidomych. Sami zobaczycie, jak pięknie się słucha muzyki, kiedy nie przeszkadzają dodatkowe bodźce. Liczba miejsc ograniczona, polecamy rezerwację w Światłowni, telefonicznie lub e-mailem. Utwory wykona Przemysław Grudziński – gitarzysta, wokalista i pasjonat twórczości Jacka Kaczmarskiego.

■ 5.10.2024, sobota, godz. 18.00, ul. św. Trójcy 15; cegiełka na Fundację Światłownia: 25 zł

Nie-Tylko dla Dam – Aleksandra Meler i Robert Robaszekiewicz

Zapraszamy na koncert Aleksandry Meler, absolwentki studiów podyplomowych Akademii Muzycznej i kierunku wokalnego Państwowego Zespołu Szkół Muzycznych w Bydgoszczy. Wykonane zostaną piosenki znane i lubiane przy akompaniamencie pianisty Roberta Robaszekiewicza. Tytuły *Być kobietą* i *Damą być* to inspiracja całości występu. Będą to kompozycje Jerzego Wasowskiego, Janusza Senta, Marka Stefankiewicza, Seweryna Krajewskiego i wielu innych, w nowych popbluesowych aranżacjach.

■ 11.10.2024, piątek, godz. 18.00, ul. św. Trójcy 15; cegiełka na Fundację Światłownia: 25 zł

Remigiusz Szuman

Remigiusz Szuman – gitarzysta, wokalista, kompozytor, autor tekstów. Współpracował m.in. z Markiem Piekarczykiem, Robertem Litwą Friedrichem, Mateuszem Pospieszalskim i Łukaszem Drapałą. Ma na swoim koncie 5 płyt CD. Jest liderem zespołu Szumni i Niewidzialność Remigiusza Szumana. W jego twórczości poezja śpiewana spotyka się z muzyką rockową.

■ 12–13 października 2024, sobota–niedziela; cegiełka na Fundację Światłownia: 60 zł

XIV Festiwal Widzących Duszą Muzyka Otwiera Oczy

PROGRAM:

■ 12.10.2024, sobota, Otwarta Przestrzeń Światłownia, ul. św. Trójcy 15; wstęp wolny
– godz. 16.00: przesłuchania konkursowe
– ok. godz. 19.00: recital laureata XIII edycji Festiwalu – Bianka Berezowska
– ok. godz. 20.00: wytypowanie przez jury uczestników Koncertu Laureatów

■ 13.10.2024, niedziela, Sala Manru, Opera Nova, ul. Focha 5

– godz. 16.00: Koncert Laureatów
– ok. godz. 17.30 – recital Lubelskiej Federacji Bardów

Lubelska Federacja Bardów – oryginalna formacja estradowa proponująca własne rozumienie rozrywki. Sposobem organizacji pracy przypominająca piwnice artystyczne, gdzie jest wielu autorów, kompozytorów i wykonawców. Czerpie wzorce z folkloru Kresów, muzyki klasycznej; nawiązuje do ambitnych nurtów rocka i popu. Skład zespołu: Marek Andrzejewski – śpiew, kompozycja, teksty, gitara; Jan Kondrak – śpiew, kompozycja, teksty; Piotr Selim – śpiew, kompozycja, fortepian, instrumenty klawiszowe; Jola Sip – śpiew, kompozycja, teksty; Tomasz Deutryk –

perkuszja, śpiew; Krzysztof Nowak – gitara basowa, kompozycja; Katarzyna Kowanek – skrzypce, śpiew; Michał Lewartowicz – gitara elektryczna.

■ 18.10.2024, piątek, godz. 18.00, ul. św. Trójcy 15; cegiełka na Fundację Światłownia: 25 zł

Anna Wereszczyńska

Anna Wereszczyńska o sobie: „Na co dzień żyję zwyczajnie, wtapiając się w tło świata, a scena, muzyka to moje skrzydła, które na kilka chwil unoszą mnie ponad szarość i sprawiają, że wszelkie ograniczenia znikają i mogę wszystko. Śpiewam od zawsze. Na swoim koncercie mam wiele nagród i wygranych festiwali. Śpiewałam z Haliną Frąckowiak i Alicją Majewską. Moje autorskie utwory były grane przez orkiestrę symfoniczną”.

■ 25.10.2024, piątek, godz. 18.00, ul. św. Trójcy 15; cegiełka na Fundację Światłownia: 25 zł

Szanty Blues

Na scenie pojawiają się prawdziwi pasjonaci żeglarskiego i wytrawni muzycy, którzy regularnie występują na dużych scenach bluesowych i szantowych. To ludzie, którzy żyją tą muzyką, oddają się jej całym sercem, tworząc unikalny klimat pełen morskich opowieści, bluesowych rytmów i autentycznej pasji. W kameralnej atmosferze, przy blasku lamp, będzie można poczuć ducha żeglarskiej wolności i energię znakomitych wykonawców. Nie przegapcie tej okazji – czeka was wieczór pełen emocji i doskonałej muzyki. Wystąpią: Marcin Białczyk – szanty, Jacek Herzberg – blues.

■ 26.10.2024, sobota, godz. 18.00, ul. św. Trójcy 15; cegiełka na Fundację Światłownia: 25 zł

Dawid Brzeski

Dawid Brzeski o sobie: „Moją pasją jest muzyka, pisanie piosenek. Kluczowe znaczenie ma dla mnie tekst i ukryte w nim emocje. W swojej twórczości staram się być jak najbardziej autentyczny, nikogo nie grać, być bezkompromisowo szczerzy, dlatego też piszę głównie o swoich własnych przeżyciach, przemyśleniach, tym, co przeżywam bądź obserwuję wokół. Na przestrzeni lat tworzenie muzyki dawało mi szansę wyrazić to, co było we mnie nienazwane, niewypowiedziane, a skrywało się głęboko w sercu”.

inf. Grzegorz Dudziński

Teatr Kameralny w Bydgoszczy

■ 3.10.2024, czwartek, godz. 19.00

Kameralne Improwizacje One – Zodiakary (komedia impro)

Spektakl improwizowany, w którym jedyne, co umiemy przewidzieć, to czary. Improwizować będą Katarzyna Chmara i Agnieszka Szałkowska.

- 11.10.2024, piątek, godz. 18.00
- 12.10.2024, sobota, godz. 16.00
- 13.10.2024, niedziela, godz. 12.00
- 15.10.2024, wtorek, godz. 9.30 i 11.30
- 16.10.2024, środa, godz. 9.30 i 11.30
- 17.10.2024, czwartek, godz. 9.30

Premiera: Poranny spektakl dla młodzieży, czyli poranny spektakl dla młodzieży

Raz na jakiś czas w szkołach pojawia się pomysły, by zorganizować wspólne wyjście do teatru. Młodzi ludzie reagują entuzjastycznie, bo w taki dzień nie będą mieli lekcji. Przychodzą więc, jednak nierzadko całkowicie ignorują wydarzenia na scenie. A może trzeba pokazać im coś, czego na porannym spektaklu zupełnie się nie spodziewają? Z takiego założenia wyszli twórcy naszej produkcji, gwarantując sceny niewidziane dotychczas w tzw. spektaklach szkolnych. Bawiąc się konwencją, zadają oni szereg ważnych pytań: co można, a czego nie można robić w teatrze? I dlaczego? Czy warto przestrzegać norm? Czy szczerza rozmowa między dorosłymi a nastolatkami jest możliwa? Jak młodzi widzą starszych – i odwrotnie? I czego wszyscy się boimy? **Wiek: 12+.**

- 17.10.2024, czwartek, godz. 18.00
- 18.10.2024, piątek, godz. 18.00
- 19.10.2024, sobota, godz. 18.00

Monodram Tylko mnie poproś do tańca

Katarzyna Kłaczek, aktorka i pomysłodawczyni monodramu, chce otworzyć przed wami dwa muzyczne światy. Prywatkę rodem z lat 70. i klub muzyki elektronicznej współczesnego wieku. A ich łącznikiem będzie najbardziej nieprzewidywalny z żywiołów: ludzka natura. Ta muzyczna podróż będzie oparta na utworach z repertuaru Anny Jantar, jednej z największych gwiazd polskiej estrady. Powrócą znane hity i rozbrzysną nowe interpretacje. **Wiek: 16+.** Czas trwania: 45 min (bez przerwy).

Kupon upoważniający czytelników „BIK-u” do 50% zniżki na spektakl *Poranny spektakl dla młodzieży, czyli poranny spektakl dla młodzieży* 12 października o godz. 16.00 lub *Tylko mnie poproś do tańca* 17 października o godz. 18.00

- 25.10.2024, piątek, godz. 18.00
- 26.10.2024, sobota, godz. 11.00 i 17.00
- 27.10.2024, niedziela, godz. 11.00 i 17.00

Matylda

Musicalowy hit dla widzów w każdym wieku, przeniesiony do Bydgoszczy prosto ze scen West Endu i Broadwayu. Sześćdziesięcioletnia dziewczynka posiada genialny umysł, wielkie serce i kompletnie niepasującą do niej rodzinę. Jej tata jest nieuczciwym sprzedawcą samochodów, mamę interesują tylko pieniądze i święty spokój, a brat stanowczo nie grzeszy inteligencją. I nikt z nich absolutnie nie rozumie, dlaczego Matylda spędza tyle czasu na czytaniu książek. Co gorsza, jest jeszcze szkoła, w której rządzi Panna Łomot – już samo nazwisko mówi sporo o jej metodach wychowawczych. Aby przetrwać i zachować swoją wyjątkową wrażliwość, Matylda musi znaleźć przyjaciół zarówno wśród swoich rówieśników, jak i dorosłych. Być może niezbędne okażą się również supermoce i trzaska umieszczona w niecodziennym miejscu... **Wiek: 5+.** Czas trwania: 90 min (z przerwą).

inf. Weronika Garstecka

Towarzystwo Muzyczne im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy

- 3.10.2024, czwartek, godz. 17.00, sala koncertowa Towarzystwa Muzycznego im. Paderewskiego, ul. Skargi 7

Koncert z okazji Międzynarodowego Dnia Muzyki oraz 11. rocznicy śmierci Felicji Gwincińskiej

Włodzimierz Spodymek, saksofon, Mariusz Klimsiak, fortepian. W programie: C. Franck, R. Muczynski, K. Kosecki. Obowiązują zapisy pod adresem: paderewskicompetition@gmail.com.

- 13–19 października 2024; wstęp na wszystkie wydarzenia jest wolny, zapisy na wydarzenia i koncerty: paderewskicompetition@gmail.com

II Festiwal Paderewskiego

PROGRAM:

- 13.10.2024, niedziela, sala koncertowa Towarzystwa Muzycznego, ul. Skargi 7
  - godz. 17.00: dr hab. Barbara Mielcarek-Krzyżanowska (Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego), *Ignacego Jana Paderewskiego „american dream”*
  - godz. 18.00: Kevin Chen recital fortepianowy, laureat I nagrody 76. Międzynarodowego Konkursu Muzycznego Concours de Genève (2022)

- 15.10.2024, wtorek, Hala Pomp, Muzeum Wodociągów, ul. Gdańska 242
  - godz. 17.00: Patryk Miziuła (Politechnika Bydgoska), *Generowanie muzyki przy pomocy sztucznej inteligencji. Stan obecny i niedaleka przyszłość*
  - godz. 18.00: Jinyhung Park recital fortepianowy, laureat I nagrody Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego i Organowego im. M.K. Čiurlionisa w Wilnie (2022)

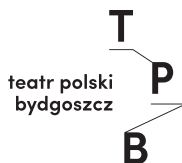
- 17.10.2024, czwartek, Polskie Radio PiK, ul. Gdańska 48–50
  - godz. 17.00: Grzegorz Samson (Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego), *Czy sztuczna inteligencja może zastąpić Paderewskiego?*
  - godz. 18.00: Alessandro Artese recital fortepianowy, laureat grand prix Międzynarodowego Rosario Marciano w Wiedniu (2024)

- 19.10.2024, sobota, sala koncertowa Towarzystwa Muzycznego, ul. Skargi 7

– godz. 17:00: dr hab. Aleksandra Kłaput-Wiśniewska prof. AMFN, Spotkanie autorskie z autorką książki *Ludzie z dobrego towarzystwa* o historii Towarzystwa Muzycznego

– godz. 18:00: Henryk Martenka promocja książki *Wielki akord 4*, Spotkanie autorskie z wieloletnim dyrektorem Międzynarodowych Konkursów Muzycznych im. I.J. Paderewskiego

inf. Alicja Atlak

Teatr Polski w Bydgoszczy

- 8.10.2024, wtorek, godz. 19.00, Mała Scena TPB
- 9.10.2024, środa, godz. 10.00, Mała Scena TPB

Werter

Reżyseria Grzegorz Jaremkó, scenariusz i dramaturgia Mateusz Górniak, scenografia Anna Maria Karczmarska, światło Wojciech Faruga, muzyka Justyna Banaszczyk, inspicjent Adam Pakieł, występują Adam Graczyk, Emilia Piech, Michał Surówka.

Książki zbójcekie mogą być narzędziami do operacji na sobie samym, potrafią zmienić bieg życia, strącić w beznadzieję albo naładować energią do fascynujących i niebezpiecznych podróży. Jedną z nich są *Cierpienia młodego Wertera* Johanna Wolfganga Goethego, które dostarczają paliwa do ponownego uruchomienia mitu Zakochanej Osoby. Epistolarna powieść Goethego o destrukcyjnej miłości to kopalnia postaw przedkładających uczucie ponad wszelką racjonalność i była aktualizowana w licznych ujęciach pokoleniowych. Kolejne generacje odwoływały się do postaci Wertera, żeby dopełniać

własne narracje o pędzie ku śmierci czy miłości, której nie da się znieść. Zamiast rekonstrukcji powieściowej akcji proponujemy tożsamościowy kalejdoskop. Werter zestawiony z romantyczną poezją i namysłem teoretycznym nad miłością, filtrowany przez japońskie kluby samobójcze, twórczość muzyczną sad boys, a także powracającą kulturę emo. Samotny, wyalienowany Werter staje się przyczynkiem do opowieści o miłości własnej, performowaniu siebie, igraniu ze śmiercią i produkowaniu nowych sposobów bycia i kochania. W spektaklu wykorzystywane są głośne efekty dźwiękowe (m.in. wybuchy). Osoby wrażliwe na ten rodzaj efektów prosimy o zachowanie szczególnej ostrożności.

inf. Jagoda Jóźwiak

TEATRALNY BILET DLA CZYTELNIKÓW „BIK-u”

Z październikowym numerem „BIK-u” bilety na spektakl:

Werter

8 października o godz. 19.00
w cenie 15 zł!

Jeden egzemplarz „BIK-u” uprawnia do zakupu maksymalnie 4 biletów na jeden spektakl w promocyjnej cenie.

Liczba miejsc objętych promocją jest ograniczona.

Wojewódzka i Miejska
Biblioteka Publiczna
w Bydgoszczy

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy

- 1–5 października 2024, wtorek–sobota, Biblioteka Główna, Stary Rynek 24

Będzie dziś święto wasze – w hołdzie cichym bohaterom Bydgoszczy

Projekt ma na celu przybliżenie mieszkańcom Bydgoszczy i okolic wydarzeń związanych z powrotem Bydgoszczy do macierzy, przejmowania władzy w mieście przez Polaków oraz repolonizacji życia publicznego. Osią wydarzeń będzie wystawa, prezentująca problemy, z jakimi zmagali się Polacy w pierwszych dniach po objęciu władzy w mieście nad Brdą. Codziennie będzie można zanurzyć się w te pełne uroku, ale i trudu lata 20. w czasie kuratorskiego oprowadzania po wystawie. Całości wydarzeń towarzyszyć będzie multimedialna prezentacja w formie wideomappingu 3D, wyświetlana na fasadzie budynku przy Starym Ryнку, dotycząca działań Witolda Bełzy, pierwszego polskiego dyrektora biblioteki. Na wystawę zapraszamy w dniach 1–5 października w godzinach: wt.-pt. 9–19, w sobotę 9–14. Otwarcie wystawy we wtorek 1 października o godz. 12.00 w Strefie Kultury. Projekcje mappingu codziennie w dniach 1–5 października w godzinach: 19.15, 19.45, 20.15, 20.45 na Budyńku Głównym (Stary Rynek 24). Projekcja filmu *Sąsiedzi* 5.10.2024 o godz. 17.00 na Strychu Biblioteki. Wstęp wolny.

- 1–30 października 2024, Biblioteka Główna
- ### Kiermasz taniej książki

Zapraszamy w godzinach pracy Wypożyczalni Główniej Fabuli.

- 5.10.2024, sobota, godz. 12.30, Biblioteka Główna

Jesień muzyką malowana – warsztaty arteterapeutyczne z Michaliną Radzińską

Namalujemy jesienne pejzaże w różnorodnych odsłonach. Posłużymy się przy tym wieloma narzędziami: patyczkami, pędzlami, gąbkami, a także liśćmi i kasztanami. Zajęcia bezpłatne, skierowane do osób 60+. Liczba miejsc ograniczona – zapisy: 512 806 564.

- 5.10.2024, sobota, godz. 14.00, Biblioteka Główna

Spotkanie autorskie Bydgoszcz rozbrzmiewa muzyką z Małgorzatą Grosman

Spotkanie poświęcone będzie książce opowiadającej o losach międzywojennych bydgoskich producentów instrumentów muzycznych, których działało w Bydgoszczy w tamtym czasie wielu.

Werter, fot. Łukasz Kulpa. Od lewej: Emilia Piech, Adam Graczyk, Michał Surówka

- 10 i 24 października 2024, czwartki, godz. 18.00, Biblioteka Główna – strych

Projektor

Spotykamy się na poddaszu, gdzie oprócz ciekawych filmów czekają na was wygodne leżaki. Każdego miesiąca, w sercu miasta, za darmo, prezentujemy nowy zestaw filmów, wśród nich absolutne klasyki i obrazy mniej popularne, te ambitne i zupełnie rozrywkowe. Repertuar: biblioteka.bydgoszcz.pl – zakładka Projektor. Wstęp wolny.

- 15.10.2024, wtorek, godz. 18.00, Biblioteka Główna; wstęp wolny

Czinukowie. Indianie łososi i żywotników znad Kolumbii

- 23.10.2024, środa, godz. 18.00, Biblioteka Główna

Bydgoska Środa Literacka – Grzegorz Musiał

Grzegorz Musiał, ur. w 1952 r. w Bydgoszczy, lekarz, poeta, pisarz, podróżnik. Członek PEN-clubu, członek-założyciel SPP. Dwukrotny stypendysta International Writing Program oraz Fundacji Fullbrighta w USA. Laureat nagród literackich. Jego utwory tłumaczone na angielski, niemiecki, francuski, rosyjski, rumuński, czeski.

Zajęcia edukacyjne w filiach bibliotecznych

W październiku w 21 filiach bibliotecznych WiMBP odbędzie się łącznie 60 imprez tematycznych, m.in.: zajęcia edukacyjne, literackie, teatralne, warsztaty plastyczne, konkursy plastyczne, czytelnice i recytatorskie oraz cykliczne spotkania z książką połączone z elementami pedagogiki zabawy. Szczegółowy harmonogram dostępny na stronie internetowej: biblioteka.bydgoszcz.pl

inf. Jolanta Planer

Stowarzyszenie Akademia Muzyki Dawnej

bydgoska
scena
barokowa
5.10-9.11.2024

- 5 października 2024 – 9 listopada 2024

Bydgoska Scena Barokowa 2024

W terminie 5 października – 9 listopada w Sali Koncertowej Collegium Copernicanum UKW w Bydgoszczy odbędzie się już VI edycja festiwalu Bydgoska Scena Barokowa. Jest to jedyny

w regionie festiwal w całości poświęcony wykonawstwu muzyki dawnej na instrumentach historycznych. W ramach BSB 2024 Stowarzyszenie Akademia Muzyki Dawnej (główny organizator) zaplanowało 5 wyjątkowych koncertów, podczas których wystąpią znakomici artyści z Polski, Niemiec i Szwajcarii, prezentując unikatowe, autorskie programy. Ideą tegorocznej edycji jest ukazanie bogactwa muzyki europejskiej i największych stylów narodowych dawnej Europy, tak więc poszczególne koncerty poświęcone będą kolejno muzyce włoskiej, angielskiej, niemieckiej i francuskiej, na zakończenie zaś muzyka związana z XVIII-wiecznym Królestwem Polskim. Więcej informacji oraz bilety na stronie: bydgoskascenabarokowa.pl.

W październiku odbędą się następujące koncerty festiwalowe:

- 5.10.2024, sobota, godz. 18.00, Sala Koncertowa Collegium Copernicanum UKW

Prolog festiwalu BSB: Il Continuo Virtuoso – włoskie szaleństwo

Wykonawcy: Martyna Pastuszka – skrzypce, Tomasz Pokrzywiński – wiolonczela. W programie: Francesco Maria Veracini, Antonio Vivaldi, Johann Sebastian Bach, Gasparo Visconti, Arcangelo Corelli.

- 19.10.2024, sobota, godz. 18.00, Sala Koncertowa Collegium Copernicanum UKW

Love & Melancholy – koncert angielskiej muzyki na consort viol i śpiew

Wykonawcy: zespół Anima Vaga w składzie Giovanna Baviera – śpiew, viola da gamba, Filipa Meneses, Leonardo Bortolotto, Matthias Bergmann – viola da gamba. W programie: Tobias Hume, William Byrd, Thomas Ravenscroft, William Byrd, John Coperario, Richard Mico, Orlando Gibbons, John Jenkins.

- 26.10.2024, sobota, godz. 18.00, Sala Koncertowa Collegium Copernicanum UKW

Cembalo Concertato – koncert muzyki (nie tylko) niemieckiej z klawesynem w roli głównej

Wykonawcy: Alexander von Heissen – klawesyn, zespół Intemperata. W programie: Johann Sebastian Bach, Wilhelm Friedemann Bach, Joseph Haydn, Henryk Mikołaj Górecki.

inf. Dorota Zimna

Europejskie Spotkania Artystyczne 2024

- 18–20 października 2024, piątek–niedziela

XVIII Europejskie Spotkania Artystyczne: W hołdzie dla Bydgoszczy

Festiwal poświęcony artystom i twórcom związanym z tym miastem.

PROGRAM:

- 18.10.2024, piątek, Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy, ul. Marcinkowskiego 12–14

Wieczór inauguracyjny

godz. 18.00: wernisaż fotografii artystycznej Woytka Konarzewskiego (zob. s. 37);

godz. 19.00: recytacja poezji bydgoskich poetów w wykonaniu bydgoskiego aktora Pawła Gilewskiego; w programie wiersze Kazimierza Hoffmana, Roberta Mielhorskiego, Zdzisława Prussa, Marka Kazimierza Siwca;

godz. 19.45: występ bydgoskiego Zespołu Tańca Współczesnego BRAX pod kierunkiem Beaty Rewolińskiej, po występie poeci będą podpisywali swoje książki.

- 19.10.2024, sobota

godz. 10.00–14.00: Akademia Muzyczna, ul. Słowackiego 7: master classes: Barbara Marcinkowska – wiolonczela i muzyka kameralna, Magdalena Rezler-Niesiołowska – skrzypce;

godz. 16.00: Bydgoskie Centrum Sztuki, ul. Jagiellońska 47: wernisaż malarstwa Anny Bochenek i Grzegorza Pleszyńskiego + koncert na dziwnych instrumentach w wykonaniu Grzegorza Pleszyńskiego;

godz. 19.00: Muzeum Wodociągów, ul. Gdańska 242: koncert *Śpiewy prawosławnych monasterów* w wykonaniu męskiego zespołu muzyki cerkiewnej IKOS w składzie: Michał Hajduczenia, Łukasz Hajduczenia, Witali Michalczuk, Tymoteusz Cyrkun.

- 20.10.2024, niedziela

godz. 11.00: Muzeum Wodociągów, ul. Gdańska 242: koncert *Młode talenty* w wykonaniu uczestników master classes; przy fortepianie prof. Agata Nowakowska-Gumiela;

godz. 16.00: Pałac w Ostromecku, ul. Bydgoska 9: koncert muzyki klasycznej w wykonaniu bydgoskiego tria fortepianowego Ascendum trio w składzie: Piotr Lasota – skrzypce, Zuzanna Poczawska – wiolonczela, Jakub Pawlikowski – fortepian (zob. s. 38);

godz. 19.00: Muzeum Wodociągów, ul. Gdańska 242: *Flamenco* – występ bydgoskiego zespołu Danza del Fuego w składzie: Sławomir Dolata, Dorota Dziecioł, Monika Szala, Dawid Cholewiński.

MIEJSKIE
CENTRUM
KULTURY
w Bydgoszczy

Miejskie Centrum Kultury w Bydgoszczy

- 4.10.2024, piątek, godz. 18.00, foyer MCK; wystawa potrwa do 16 października

Sytuacje/Relacje – wernisaż wystawy fotografii teatralnej Dariusza Gackowskiego

Dariusz Gackowski studiował na Europejskiej Akademii Fotografii w Warszawie. Absolwent Mistrzowskiej Szkoły Reżyserii Filmowej Andrzeja Wajdy w Warszawie. Współzałożyciel Stowarzyszenia Koloroffon. Reportaż i doku-

Michał Woroch, Himalayas Challenge, 2021

ment to główne dziedziny uprawianej fotografii. Od 2006 realizuje również filmy dokumentalne. Laureat licznych nagród i wyróżnień, m.in. nominacja do Nagrody Kina Niezależnego Offskary (2008). Obecnie pracuje jako fotograf i filmowiec w Miejskim Centrum Kultury w Bydgoszczy.

■ 5.10.2024, sobota, godz. 9.00, MCK

Kultura na świeżym, wyprawy kobiece vol. 27: Brzózki van Gogha

Zobaczymy tę piękną wioseczkę, w której mieszkańcy ozdobili swoje domostwa muralami z reprodukcjami dzieł Vincenta van Gogha. Oprócz sztuki czeka nas na tej trasie wiele pięknych miejsc. Zbiórka o godz. 9.00 pod MCK przy ul. Marcinkowskiego 12–14. Pojedziemy wzdłuż Kanału Bydgoskiego, a wrócimy wzdłuż Górnego Kanału Noteci. Maksymalnie zrobimy 65 km.

■ 6.10.2024, niedziela, godz. 8.00, Multikino

Kultura na świeżym vol. 125: Jesienny objazd Zalewu Koronowskiego

Pojedziemy do Piły-Młyna i wrócimy innym niż kilka lat temu szlakiem. Będzie pięknie, ponieważ przejedziemy przez liściaste lasy, które o tej porze roku wyglądają jak paleta malarza, który lubuje się w ciepłych barwach. Weźcie na wszelki wypadek stroje i rękawiczki. Dystans ok. 120 km. Droga: szutry, szosy, piach. Zbiórka o 8.00 pod Multikinem.

■ 18.10.2024, piątek, godz. 18.00, foyer MCK; wystawa potrwa do 31 października

Fotografia Woyciecha Konarzewskiego w ramach Europejskich Spotkań Artystycznych – wernisaż wystawy

„Woytek Konarzewski jest niezwykłą postacią francusko-polskiego świata kultury. Fotografował pokazy mody, jego zdjęcia zdobyły okładki polskich magazynów kobiecych, teraz skupia się głównie na fotografiach portretowych i działalności związanej z promocją kultury. Z jego inicjatywy powstało stowarzyszenie Seasons de Culture. Jest portrecistą ludzi i obiektów. Urodził się w Bydgoszczy, do Francji wyemigrował w latach 80. Fotografiał fascynował się od zawsze, samodzielnie zagłębiając się w jej różnorodne tajniki. Od lat działa aktywnie na

szeroko rozumianej paryskiej scenie artystycznej. Zaczynał od dokumentacji pokazów mody znanych projektantów, które pod koniec ubiegłego stulecia odbywały się na dziedzińcu Luwru” – Alicja Reksć.

■ 19.10.2024, sobota, godz. 19.00, sala kinowo-widowiskowa; bilety dostępne na bilety24.pl

Black Star Fest

Wydarzenie stworzone zostało przed laty, by kultywować pamięć o zmarłym przyjacielu Aleksandrze Mendyku, który był gitarzystą zespołów Acid Drinkers i Flapjack. „Olassa” przez lata był też związany z bydgoską sceną muzyczną, gdzie śpiewał i grał na gitarze w zespole None. Jedną z idei festiwalu była chęć zapraszania zespołów, które mniej lub bardziej zaprzyjaźnione były z Olkiem lub w jakiś sposób były dla niego ważne. Nie inaczej będzie tym razem. 16 lat po śmierci „Olassa” postanowiliśmy przywrócić tę tradycję i zaprosić m.in. zespoły Flapjack i Black Star.

■ 20.10.2024, niedziela, godz. 18.00, sala kinowo-widowiskowa; wstęp wolny

Jesień z dobrą energią – spotkanie z Michałem Worochem

Michał Woroch – podróżnik, fotograf. Laureat wielu nagród, w tym m.in. nagrody Kolosy 2019 w kategorii wyczyn roku przyznawanej przez Kapitułę Kolosów oraz Travelery 2018 w kategorii podróż roku. Wydawca i autor książki *Krok po kroku. Z Ziemi Ognistej na Alaskę*. Uznany za jednego ze 100 najbardziej wpływowych Polaków z niepełnosprawnością. Organizator projektów podróżniczo-fotograficznych, w ramach których dotarł m.in. do Mongolii, Indii, na Spitsbergen i do większości państw obu Ameryk. Relacje i zdjęcia z jego podróży ukazały się w polskiej oraz zagranicznej prasie.

■ 21.10.2024, poniedziałek, godz. 20.00, sala kinowo-widowiskowa; bilety dostępne na biletyna.pl oraz w kasie MCK

Warszawskie Combo Taneczne Janka Młynarskiego

Zespół Janka Młynarskiego oddaje klimat warszawskich lokali rozrywkowych sprzed wojny, oferując publiczności niezapomniane przeżycie. Każdy koncert to spotkanie z historią i tradycją, która niezmiennie za-

chwycy. Zespół Warszawskie Combo taneczne, w składzie z 7 utalentowanymi muzykami, oddaje swoją muzyką atmosferę przedwojennej Warszawy i ożywia zapomniane piosenki z lat 20. i 30. XX w. Za powstanie zespołu odpowiada Jan Emil Młynarski, który powołał go, kierując się miłością, pasją i poczuciem obowiązku wobec tradycji, w której się wychował.

■ 24–26 października 2024, czwartek–sobota, MCK, klub Mózg i in.; bilety do kupienia w kasie MCK oraz na going.pl

Fonono Music & Film Festival

Fonono to festiwal, przy którym poszukujemy nieoczywistych połączeń między filmem a muzyką, obrazem a dźwiękiem. Fascynują nas różnorodność, eklektyzm i interdyscyplinarne podejście do sztuki, które rozbudza ciekawość i zachęca do odkrywania nowych form wyrazu. Każdego roku starannie dobieramy program, prezentując filmy i zapraszając osoby artystyczne, które wnoszą unikalną perspektywę sprzyjającą bliższemu kontaktowi z dziełem. Chcemy inspirować do odwagi wyruszania w nieznaną, poznawania nowych, nieodkrytych przestrzeni artystycznych. Naszym celem jest rozbudzanie ciekawości świata poprzez sztukę, obraz i dźwięk oraz pomaganie w odkrywaniu siebie i rozumieniu naszych relacji z otaczającym światem. Każda edycja, oprócz koncertów i projekcji filmowych, dostarcza naszym odbiorcom/odbiorczyniom możliwości rozwoju osobistego poprzez udział w warsztatach oraz debatach i panelach dyskusyjnych na tematy w naszym mniemaniu ważne i aktualne. Szczegółowy program wydarzenia na stronie: fonono.pl.

■ 31.10.2024, czwartek, godz. 19.00, Music Cafe Szpulka

Gloria Horror Bingo Show

Lato Wolnej Miłości i House of The Bills zapraszają na wyjątkową, halloweenową edycję queerowego bingo. Prowadząca, niezastąpiona drag queen Gloria Victis, przeprowadzi nas przez kilka rund bingo, zabawiając i czarując przy tym wszystkich obecnych. To już 2. edycja queerowego bingo w Szpulce i podobnie jak podczas sierpniowego wydarzenia przygotowujemy oryginalne nagrody dla każdej osoby, której poszczęści się w grze. Nie zabraknie fenomenalnych drag queens z House of The Bills. Każda osoba, która zde-

cyduje się przyjść tego wieczoru do Szpuki w przebraniu, otrzyma pierwszą kartę do gry w bingo za darmo.

■ 31.10.2024, czwartek

Animrocznie vol. 2

Po krótkiej przerwie wracamy z Animrocznie. Tym razem zrobimy sobie niekompletny, ale pełen strachu i okropności przegląd podgatunków horroru. Będą zatem zombiaki w resocjalizacji, duchy domowych pupili i Yati. Żeby jednak nie być tak powierzchownymi, zajrzymy do wnętrza. Zanurzymy się w psychikę i ciało pewnego schorowanego księdza oraz poznamy dwie bardzo bliskie sobie siostry. Nie zawsze będzie do końca na poważnie, ale i tak krew będzie się lała litrami, a ciało będzie boleć od patrzenia.

Muzeum Legend Szyperskich Barka „Lemara”

■ 11.10.2024, piątek, godz. 21.00,
nabrzeże Brdy przy ul. Spichlernej 1

**Performance Grzegorza Pleszyńskiego
w przeddzień rocznicy odkrycia
Ameryki przez Krzysztofa Kolumba**

Zespół Pałacowo-Parkowy w Ostromecku

■ 13.10.2024, niedziela, godz. 16.00, Sala balowa im. Andrzeja Szwalbego; wstęp wolny, liczba miejsc ograniczona, obowiązuje rezerwacja miejsc pod nr. 785 250 182 lub mailowo: repcja@palaceostromecko.pl

Wewnętrzny żywot Władysława Z.

Monodram autorstwa Katarzyny Matwiejczuk w wykonaniu i reżyserii Artura Romańskiego z towarzyszeniem fortepianu historycznego. Sztuka napisana przez Matwiejczuk specjalnie na okazję obchodów Roku Władysława Zamojskiego na zamówienie Stowarzyszenia Miłośników Kultury i Sztuki przybliży postać wielkiego Polaka w kontekście jego fascynującego życia, rozpiętego między podróżami a trudną relacją z matką. W programie m.in. Haendel, Schumann czy Polonez c-moll ze zbioru Anny Marii Saskiej.

■ 20.10.2024, niedziela, godz. 16.00, Sala balowa im. Andrzeja Szwalbego; wstęp wolny

Występ bydgoskiego tria fortepianowego Ascendum trio

Zespół wystąpi w składzie: Piotr Lasota – skrzypce, Zuzanna Pochtowska – wiolonczela, Jakub Pawlikowski – fortepian. Występ odbędzie się w ramach XVIII Europejskich Spotkań Artystycznych pn. *W hołdzie dla Bydgoszczy*. Tegoroczna edycja festiwalu będzie w całości poświęcona artystom i twórcom związanym z naszym miastem.

DOM LITER

Dom Liter. Centrum Literatury i Pisma

■ 3–5 października 2024, czwartek–sobota,
ul. Podwale 15

Przepisani, Przeczytani – inauguracja działalności Domu Liter

PROGRAM:

■ 3.10.2024, czwartek, godz. 18.00, ul. Podwale 15

Uroczyste otwarcie

W czwartek 3 października, na parterze zażytkowej eklektycznej kamienicy zaprojektowanej w XIX wieku przez spółkę Józefa Świącickiego i Antona Hoffmanna, zainauguruje swoją działalność Dom Liter – Centrum Literatury i Pisma Miejskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy. Otworzymy tego dnia dwie wystawy stałe: jedną pokazującą ewolucję XX-wiecznych maszyn do pisania i drugą – prezentującą szeroki zbiór książek eksperymentalnych i artystycznych.

■ 4.10.2024, piątek, godz. 18.00, ul. Podwale 15

Maszyny do pisania w epoce maszyn piszących

Wykład Michała Tabaczyńskiego o historii maszyn do pisania u progu ery sztucznej inteligencji.

■ 4.10.2024, piątek, godz. 19.00, ul. Podwale 15

Spotkanie z Justyną Sobolewską wokół książki *Jadwiga. Opowieść o Stańczakowej* + prezentacja braille'owskiej maszyny do pisania należącej do bohaterki książki

Justyna Sobolewska, fot. Joanna Helander

Jadwiga. Opowieść o Stańczakowej to opowieść o wychodzeniu z cienia, przedstawiająca niezwykle życie Jadwigi Stańczakowej – pisarki, dla której nie istniało niemożliwe. Żyła na własnych warunkach. Brawurowo, pod prąd, wbrew wszelkim przeciwnościom. Po swoim. Żydówka, która wyszła z warszawskiego getta. Reporterka, która straciła wzrok. Widząca innymi zmysłami. Kochająca i toksyczna córka, żona, matka i babcia. Przyjaciółka poetów – Broniewskiego, a później Białoszewskiego. Joginka. Ale przede wszystkim – poetka i pisarka. Kiedy czegoś zapragnęła, nic nie mogło jej powstrzymać. A nade wszystko chciała być artystką, tworzyć. Justyna Sobolewska wczytuje się w autofikcyjną twórczość Stańczakowej i przediera się przez pełne niespodzianek archiwum pisarki. Odkrywa nie tylko fascynującą postać swojej babki, ale i jej zagmatwaną historię. Tworzy poruszający obraz skomplikowanych więzi rodzinnych i na nowo nawiązuje przerwana niemal 30 lat wcześniej rozmowę.

Justyna Sobolewska – krytyczka, publicystka „Polityki”, autorka m.in. książki *Miron, Ilia, Kornel. Opowieść biograficzna o Kornelu Filipowiczu* (2020), nominowanej do Górnos Śląskiej Nagrody Literackiej Juliusz, i książki *Stówka. Przeczytaj to jeszcze raz* (wraz z Anną Dziewit-Meller). Specjalnie na spotkanie w Domu Liter autorka przywiezie i zaprezentuje braille'owską maszynę do pisania, na której tworzyła jej babcia Jadwiga Stańczakowa. Spotkanie wokół *Jadwigi. Opowieści o Stańczakowej* poprowadzi Emilia Walczak.

■ 5.10.2024, sobota, godz. 17.30, ul. Podwale 15

Spotkanie z Radkiem Rakiem

Radosław Rak, fot. Piotr Tołhoczko

Radek Rak – pisarz i lekarz weterynarii. Na co dzień zajmuje się byciem mężem i tatą. Lubi razem z żoną przeobrażać gąsienice w motyle. Za powieść *Baśń o węzowym sercu albo wtóre słowo o Jakóbie Szeli* (Powergraph 2019) otrzymał Nagrodę Literacką „Nike”, Nagrodę im. Janusza A. Zajdla, Nagrodę Jerzego Żuławskiego, Nagrodę „Nowej Fantastyki” oraz European Science Fiction Society Award w kategorii Best Written Work of Fiction. Zafascynowany Schulzem, tworzy własne, bardzo indywidualne światy. Porozmawiamy pewnie o mitycznie przetworzonym Lublinie z *Pustego nieba* i Krakowie z trylogii *Agla*, której trzeci tom ukaze się w przyszłym roku, o mitach i gnozie, a także o zwierzętach. Spotkanie poprowadzi Marta Kładź-Kocot.

■ 5.10.2024, sobota, godz. 19.30, ul. Podwale 15

Koncert formacji muzycznej STOP

Zespół o sobie i swoim albumie: „Zafascynowani sobą nawzajem założyliśmy w 2019 roku duet. Podczas występów nawijka Stefana nakręca motoryczne, zaopowiane improwizacje kontrabasowe Tomka. Płyta *Równanie toru* to zapis dwóch sesji w Studio Inżynierska w Warszawie. Utwory są improwizowane i nagrane na setkę. Czasem brudno, czasem surowo. Zawsze skutecznie”. Zespół wystąpi w składzie: tekst i wokal – Stefan Kornacki (artysta multimedialny, poeta), kontrabas – Tomasz Januchta (kontrabasista Teatru Wielkiego, Opery Narodowej w Warszawie). Koncert będzie jednym z elementów procesu układania liter pod nową płytę, która ukaze się jeszcze w tym roku. Sponsorem wydarzenia jest Arkada Invest.

Ponadto:

Już wkrótce ruszają zapisy na warsztaty pisarskie!

Opowiadanie historii to podstawowa ludzka potrzeba. Każdy ma własną opowieść, ale żeby przelać ją na papier, potrzeba bardzo dużo rzeźbienia w słowach. Warsztaty pomogą zrozumieć, jak działają opowieści, a także dlaczego niekiedy coś w nich nie działa. Dostarczą konkretnej, solidnej wiedzy o technikach narracyjnych, operowaniu czasem i przestrzenią w narracji, tworzeniu bohaterów, budowaniu dialogów – oraz pomogą przełożyć tę wiedzę na praktykę. Warsztaty poprowadzi Marta Kładź-Kocot – literaturoznawczyni, pisarka i doświadczona redaktorka. Aktualne informacje na: facebook.com/dom.liter.

Galeria Wspólna

■ do 10.10.2024, czwartek

Zapach – fotografia Iwony Germanek

Odbywająca się w ramach 10. Vintage Photo Festival 2024 wystawa Iwony Germanek to emocjonalny projekt fotograficzny o kruchości pamięci. Artystka, inspirowana osobistym do-

świadczeniem związanym z demencją swojej mamy, tworzy wizualną narrację pełną niepokoju i melancholii. Łączy współczesną fotografię z pamiątkami z rodzinnych albumów. Poddając je intrygującym przekształceniom, stara się wyrazić istotę wspomnień – zarówno tych, które wciąż są żywe, jak i tych, które zostały utracone lub istnieją jedynie w wyobraźni. *Zapach* jest zarówno tytułem, jak i kluczowym symbolem całej serii – towarzyszy artystce w procesie twórczym, przypominając o efemerycznych doświadczeniach, które wiążą nas z przeszłością.

Iwona Germanek – absolwentka fotoedukacji w Katowicach oraz Wrocławskiej Szkoły Fotograficznej AFA. Członek Związku Polskich Artystów Fotografików. Obecnie animatorka zajęć przy MDK Łaziska Górne, gdzie z jej inicjatywy powstała Pracownia Fotografii Alternatywnej. Prowadziła warsztaty w TIF Center we Wrocławiu (mokry kolodion) oraz w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu (mokry kolodion, cyjanotypia). Uczestniczka wielu wystaw, m.in. w ramach Festiwalu Fotografii w technikach dawnych i alternatywnych.

■ 17.10.2024, czwartek, godz. 19.00; wystawy potrwać do 5 grudnia

Monika Korona: *Dzienniki księżycowe* / Natalia Wegner: *Pustoszos* – podwójny wernisaż wystaw + koncert *Gra Kuba Ziółek*

Monika Korona (absolwentka i profesor obecnego Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu im. Magdaleny Abakanowicz) w ramach wystawy *Dzienniki księżycowe* zaprezentuje cykl obiektów – kubistycznych struktur inspirowanych motywami przyrody i tkanki miejskiej. Zróżnicowane pod względem formy i formatu nawiązują do czarno-białych rysunków i grafik. Prace te stanowią rodzaj modułów, z których Korona zbuduje w Galerii Wspólnej przestrzeń przypominającą jaskinię. W tej właśnie przestrzeni zagra Kuba Ziółek, co pozwoli na konfrontację muzyki z dynamiczną energią i rytmem instalacji poznańskiej artystki.

Tego wieczoru czeka nas także otwarcie wystawy *Pustoszos* Natalii Wegner (absolwentki

obecnego UAP, obecnie kierowniczki XII Pracowni Rysunku). Artystka zaprezentuje abstrakcyjne malarskie kolaże inspirowane zmieniającym się krajobrazem. To swoiste reminiscencje z podróży, efemeryczne i dynamiczne widoki z tras i dróg. Tej wizualnej podróży również będzie towarzyszyć muzyka Kuby Ziółka.

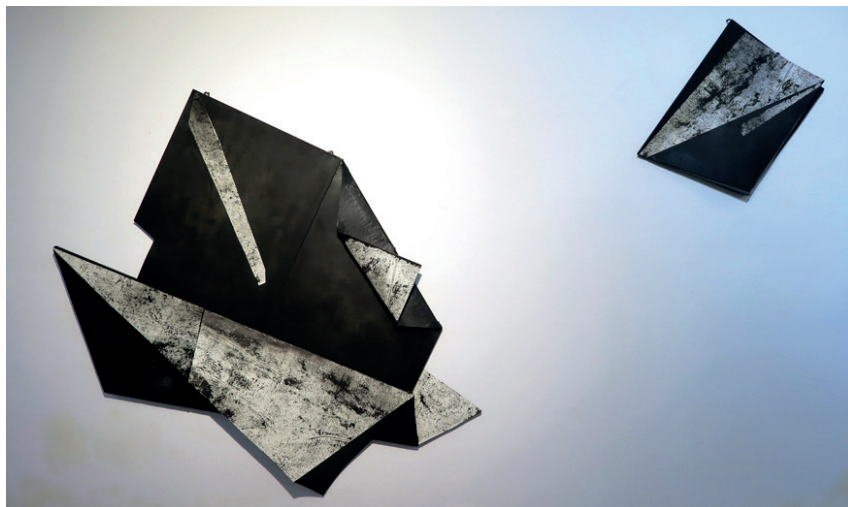
Wydarzenie w ramach Próby Dźwięku – cyklu koncertów z okazji Międzynarodowego Dnia Muzyki.

■ 24.10.2024, czwartek, godz. 18.00

Fotograficzne podpatrywanie życia. Twórczość Janiny Gardzielewskiej – wykład Natalii Cieślak

Działalność artystyczna związanej z regionem kujawsko-pomorskim Janiny Gardzielewskiej (1926–2012) rozwijała się wielotorowo. Uprawiała m.in. fotografię „psychologiczną”, w której analizowała doświadczenia i przeżycia ludzi w różnym wieku, choć – trzeba przyznać – szczególną atencją otaczała kobiety. Zafascynowana gotycką architekturą Torunia uznawała ją za niewyczerpane źródło inspiracji. Fotografowała teatr, portretowała ludzi kultury. Choć Gardzielewska przez kilka dekad była postacią aktywnie działającą na polu polskiej fotografii i odnoszącą znaczące sukcesy, nie zajmuje dziś należnego jej miejsca w annałach historii sztuki. Wykład poświęcony Gardzielewskiej – artystce przypominanej, odkrywanej, nie wszystkim znanej – jest częścią projektu związanego z badaniami nad jej twórczością, dofinansowanego w ramach stypendium artystycznego Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Natalia Cieślak – historyczka sztuki, absolwentka UMK. Zawodowo związana z CSW w Toruniu. Kuratorka wystaw i animatorka działań artystycznych. Stypendystka Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dziedzinie upowszechniania kultury. Laureatka m.in. nagrody Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za szczególne osiągnięcia w dziedzinie tworzenia i upowszechniania kultury oraz 6. konkursu kuratorskiego organizowanego przez Galeria im. Tarasina w Kaliszu (2022).

Monika Korona, *Kompozycja*

Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego

1. Spotkania i wykłady

- 16.10.2024, środa, g. 17.00, Gmach Główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna), ul. Gdańska 4, wstęp: 10 zł

Archeologiczne tajemnice Wdeckiego Parku Krajobrazowego

– wykład Mateusza Sosnowskiego.

- 18.10.2024, piątek, g. 17.00, Gmach Główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna), wstęp: 10 zł

Barok: światło, cień i ekstaza. Zanurz się w dramatycznej sztuce XVII wieku

– wykład dr. Szymona Owsińskiego, z cyklu Historia sztuki dla uważnych

- 19.10.2024, sobota, g. 12.00, Gmach Główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna), wstęp: 17 zł

Przestrzenne ilustracje. Warsztaty projektowania książek pop-up

– warsztaty projektowe z cyklu *Sztuka książki*, prowadzone przez Martynę Kurowską z Działu Nauki i Literatury MOB

- 23.10.2024, środa, g. 18.00, Gmach Główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna), wstęp: 10 zł

Zaburzenie dwubiegunowe

– wykład dr. nauk med. Macieja Klimarczyka, z cyklu *Psyche znaczy mózg*

- 25.10.2024, piątek, g. 17.00, Gmach Główny MOB (sala audiowizualna), wstęp: 10 zł

Scena rodzajowa – Wnętrze bretońskiej chaty: nowy obraz Alberta Taljańskiego w muzealnej kolekcji

– wykład dr. Barbary Chojnackiej, starszej kustoszki i kierowniczkii Galerii Grafiki i Rysunku Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy, z cyklu *Sztuka w Bydgoszczy*

Albert Taljański (1864-1946) urodził się w Warszawie, studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Monachium, następnie kształcił się w Paryżu, gdzie od 1889 r. mieszkał na stałe. W Bydgoszczy zamieszkał w 1921 r., podejmując pracę pedagogiczną w Miejskim Gimnazjum Matematyczno-Przyrodniczym i Liceum Żeńskim.

- 30.10.2024, środa, g. 17.00, Gmach Główny MOB (sala audiowizualna), wstęp: 10 zł

Kulwieć. Opowieść o bydgoskiej rodzinie

– wykład dr. Anny Nadolskiej i Kamila Ściesińskiego

Na spotkaniu zostaną przybliżone sylwetki członków znanej w Bydgoszczy rodziny Kulwieciów: Andrzeja i Zofii oraz ich córki Róży. Wszystkie te postacie prowadziły bogatą aktywność zawodową i społeczno-kulturalną w naszym mieście.

2. Wydarzenia

- 11.10.2024, piątek, godz. 18.00, Gmach Główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala kolumnowa)

Wernisaż wystawy: Dźwięki spod igły. Światowa kolekcja fonograficzna Ewy i Adama Mańczaków

Na ekspozycji zobaczymy najciekawsze eksponaty ze światowej kolekcji fonograficznej Ewy i Adama Mańczaków, którą na co dzień opiekuje się Pracownia Muzyczna działająca w ramach Działu Sztuki MOB. Zapraszamy Państwa do odkrycia tej niezwyklej wystawy, która zabierze Państwa w fascynującą podróż do zapomnianego świata fonografii. Po wernisażu odbędzie się koncert.

- 05.10.2024, sobota, g. 12.00, Gmach główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna), wstęp: 10 zł

Wykład Ewy Meissner: Początki fotografii kolorowej

Ewa Meissner – fotografka, dokumentalistka, fotoedytorka i kuratorka wystaw, rocznik '71. Współzałożycielka agencji Napo Images. Jej prace, oscylujące pomiędzy fotografią socjologiczno-dokumentalną a fotografią streetową, wystawiane były min. w Polsce, Francji, Czechach, Anglii i Stanach Zjednoczonych.

- 11.10.2024, piątek, g. 16.00, Gmach główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna), wstęp: 10 zł

KOAN. Przestrzenie wyobraźni Grzegorza Przyborka: pokaz filmu i spotkanie autorskie

Pretekstem do powstania filmu poświęconego szerokiej twórczości prof. Grzegorza Przyborka, była retrospekcyjna wystawa w Galerii Sztuki Nowoczesnej Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy. Odwiedzając Arles, Andrzej P. Florowski stara się odnaleźć źródła wielkiej przemiany w jego drodze artystycznej, która zapoczątkowała się właśnie w tym wyjątkowym miejscu. Wydarzenie w ramach 10. edycji Międzynarodowego Festiwalu Vintage Photo Festival.

- 12.10.2024, sobota, g. 14.00, Gmach główny MOB, ul. Gdańska 4 (sala audiowizualna)

Spotkanie autorskie wokół antologii Polscy fotografowie, krytycy i teoretycy o fotografii 1839–1989

Zapraszamy na spotkanie z autorką i autorami antologii *Polscy fotografowie, krytycy i teoretycy o fotografii 1839–1989* – Witoldem Kanickim, Dorotą Łuczak, Maciejem Szymanowiczem – które poprowadzi Katarzyna Gębarowska – dyrektorka festiwalu Vintage Photo 2024. Antologia *Polscy fotografowie, krytycy i teoretycy o fotografii 1839–1989* mieści w sobie największy i najbardziej przekrojowy zbiór polskojęzycznych tekstów źródłowych z obszaru fotografii. Wydarzenie w ramach 10. edycji Międzynarodowego Festiwalu Vintage Photo Festival.

3. Wystawy czasowe

- do 13.10.2024, niedziela, Galeria Sztuki Nowoczesnej, ul. Mennica 8

Wystawy główne 10. Vintage Photo Festival

Wystawa czynna do 13 października 2024 r.

- do 31.10.2024, czwartek, Explouseum, ul. Alfreda Nobla

Groza – w drodze do szaleństwa

Kuratorzy: Łukasz Stachowiak, Tomasz Górski, Tomasz Koss, Alicja Leks

Obiekt miesiąca

Śniadanie w Muzeum (1999), grupa artystyczna Łódź Kaliska

W charakterystyczny dla siebie sposób artyści zrzeszeni w grupie Łódź Kaliska przeprowadzili dialog z ideą muzeum i najbardziej znanymi dziełami sztuki. Dyptyk fotograficzny został zainspirowany obrazem olejnym zatytułowanym *Śniadanie na trawie*, namalowanym przez francuskiego malarza Eduarda Maneta w 1863 roku. Przedstawienie nagiej modelki w ramach sceny rodzajowej rozgrywającej się w trakcie dnia i podczas piknikowania wywołało wielki skandal obyczajowy w ówczesnej Francji. Działalność grupy również często wiązała się z podważaniem funkcjonujących we współczesnym życiu artystycznym schematów, z przełamaniem konwenansów i skutecznym zacieraniem granicy między sztuką a życiem. Artyści Łodzi Kaliskiej wielokrotnie popadali w konflikt z tzw. środowiskiem artystycznym, ich twórczość była obiektem silnych sporów krytyki, a także wywoływała konsternację lub entuzjazm publiczności.

Nawiązując do popularnej na przełomie XIX i XX wieku zabawy w tworzenie tzw. żywych obrazów, zainscenizowali scenę w magazynie Muzeum Sztuki w Łodzi, wykorzystując prace innych znanych artystów jako tło kompozycji figuralnej, w tym również zainspirowaną *Śniadaniem na trawie* Maneta realizację francuskiego twórcy Alana Jaqueta z 1964 roku. Autorzy pracy zastosowali celowo technikę fotograficzną dla zbudowania pełnego znaczeń i klimatu dzieła. Dzięki nałożeniu kolejnych kadrów sfotografowanej sceny oraz długim czasom otwarcia migawki podczas rejestrowania obrazu kontury postaci są rozmyte i przenikają się. Czarno-biała odbitka różni się kompozycyjnie od barwnej, warto poświęcić czas na porównanie obu części dyptyku i odczytanie zawartych w pracy treści.

Opracowanie: dr Monika Kosteczko-Grajek, Dział Sztuki MOB

Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Galeria Sztuki Nowoczesnej, Mennica 8. Vintage Photo Festival trwa do 13 października 2024 r.

BARDZO MŁODA KULTURA KUJAWSKO-POMORSKIE 2024

30.09 – 01.10 2024

III FORUM PRAKTYKÓW ANIMACJI I EDUKACJI KULTUROWEJ

 TUCHOLA

TUCHOLSKI OŚRODEK KULTURY, PLAC ZAMKOWY 8

 ZGŁOSZENIA DO 23.09 POPRZECZ FORMULARZ
DOSTĘPNY NA STRONIE I FB TDK

KONTAKT:

LABORATORIUMKULTURY@MCK-BYDGOSZCZ.PL

SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE:

FB TERENOWY DOM KULTURY / TERENOWYDOMKULTURY.PL

Organizatorzy:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Bardzo Młoda Kultura 2023–2025

Patronat honorowy:

Patroni medialni:

Partnerzy strategiczni:

chdk.

Partnerzy:

**DOM
LITER**

Przepisani, Przeczytani

Inauguracja działalności Domu Liter.
Centrum Literatury i Pisma
Miejskiego Centrum Kultury
w Bydgoszczy

**3–5 PAŹDZIERNIKA 2024
CZWARTEK–SOBOTA
UL. PODWALE 15**

3.10.2024, czwartek, godz. 18.00, ul. Podwale 15
Uroczyste otwarcie Domu Liter

4.10.2024, piątek, godz. 18.00, ul. Podwale 15
**„Maszyny do pisania w epoce maszyn
piszących”** – wykład Michała Tabaczyńskiego
o historii maszyn do pisania u progu ery sztucznej
inteligencji

4.10.2024, piątek, godz. 19.00, ul. Podwale 15
**Spotkanie z Justyną Sobolewską wokół
książki „Jadwiga. Opowieść o Stańczakowej”**
+ prezentacja braille'owskiej maszyny do pisania
należącej do bohaterki książki

5.10.2024, sobota, godz. 17.30, ul. Podwale 15
Spotkanie z Radkiem Rakiem

5.10.2024, sobota, godz. 19.30, ul. Podwale 15
Koncert formacji muzycznej STOP

Szczegółowe informacje na s. 38.

Arkada Invest | 25

